

Sholem Aleichem.

**Yaknehoz: oder dos groyse
berzshpil: a komedye in fir
aktn.**

In : Dramatische shriftn.

Moskve, 1937.

BIBLIOGRAPHIC RECORD TARGET
YIVO INSTITUTE FOR JEWISH RESEARCH

Master negative Storage Number Y-2005-1913.4

Sholem Aleichem, 1859-1916.

Yaknehoz: oder dos groyse berzshpil: a komedye in fir aktn.

In : Dramatishe shriftn.

Moskve : Emes, 1937.

Pp. 79-180; 18 cm. Oysgeveylte verk / Sholem-Aleykhem ; 9 bd.

1. Yiddish drama.--lcsh

I. Russia (Federation)-Moscow II. Sholem Aleichem, 1859-1916. Selections.
1937 ;

ID : NXYH01-B19047
CALL #: /35550 (v.9)

CC: 9114

DCF: [HBR]

Reduction ratio _____

X10.0

יאקנעהאָז,
אָדער דאָס גרויסע בערזנשפּיל

א קאָמעדיע אינ פּיר אקטן

געשריבן אינ יאָר 1894

א גוטן פריינט אונ א גוטן מענטשן
י. א. כורגין,
ברענגט דאס ווערק א מאטאָנע
דער מעכאבער

יאקבעהאָז באשטייט פון פינף אויסזעס, ראָשעטייוועס פון פינף
ווערטער: ראַינ, קידעש, נײַר, האַוודאַלע, זמאַנ — די פינף סימאָנים פונעם
ייִדישן יאָנטעוו. דאָס וואָרט אַלייב פאַר זיך האָט קיינ שום באַדייטונג נישט.
עפּעס איז דאָס, נאָר פאַרט גאַרנישט; נישטאָ באַ וואָס אָנצונעמען. דער, וואָס
איז באַקאַנט אפּ דער בערוזע מיטן מיסכער פון אַקציעס, פאַפיר, קורטן
אוקעדוימע—דער וועט באַלד פאַרשטיין דעם טאַם פון יאַקבעהאָז; און
דער, וואָס איז פון דעם איניענ ווייט, וועט דאָס רעכט צעקלייענ ערשט נאָך
דעם, און ער וועט האָבן דאָס גאַנצע ווערק דורכגעלייענט ביזן סאַם.

די פארשוניענ פון דער קאָמעדיע :

שמועץ פאָסטערנאק, אַן אופגעקומענער אוישער. א ייד פון דער אלטער וועלט.

מאדאם פאָסטערנאק, זיין ווייב. א דאמע מיט גערוונ. זייער ענט שיקעווייט שיעס ראָמאנען און דאָקטערט זיך קעסיידער.

איזאבעלע, זייער טעכטער. א קאצע מיט פערציק טויזנט.

ווילהעלם פיפער, א יונגער באַנקיר. א שיינער יונג מיט וואַנצעס. שאדכנט זיך צו איזאבעלען.

מארקוס, אַן אָרעמער סטודענט. שטודירט אפּ דאָקטער. שאדכנט זיך צו איזאבעלען.

פיינקוול, א קלוגער ספעקוליאַנט. שפילט א פרומע ראָליע. האָט גיט פיינט קיינ קערטל.

כינוקיס, א פייערקער ספעקוליאַנט. פארברענט אין די קאָרטן.

בייגלמאן, א שטייער ספעקוליאַנט. א פראָסטער געפעש. רייבט זיך צווישן אריסטאָקראַטן.

קנאקניסל, א געהיטער ספעקוליאַנט. אַן איינגעגעסן יידל.

מאדאם פיינקוול, אַן אריסטאָקראַטקע. פאָרט אלע יאָר קיינ אויסלאַנד אין די "מאָלקן".

מאדאם כינוקיס, א דאמע פון "קאָמענעצ". א מעסוקענע רע-כילעסניצע.

מאדאם בייגלמאן, שטאמט פון גרויסן ייִכעס. שפּיגלט זיך אין דער "מישפּאָכע".

מאדאם קנאקניסל, גישט אזא מעיוכעסעס, נאָר גלאַט א גראָבע יידענע.

גר ייגער, א הייסער ספעקוליאנט. א נידעריקער, א גראָבער, מיט א רויטער באָרר.

מענאכעם-מענדל, א קליינשטעטלדיקער ספעקוליאנט. גע- האנדלט אמאָל אינ אָדעס מיט "דאָנראָג".

פּיִוּל פּאַנפּאַטש, צוויי "שפּעגעליאנטן". האנדלען בעשוטפעס זאוול זאָקע, "יאקנעהאָז".

שמעלקע קאפּצנ, א מעקלער מיט א ראכמאַנעס-פּאַנעם. אָנגע- שטאַפט מיט געלט.

די קאפּאַטע, א מעקלער מיט א לאנגער קאפּאַטע אונ מיט א רויטער פאטשיילע.

דער קאפעליוש, א מעקלער מיט א צוגעטראַגענעם קאפעליוש. פלוידערוואק, אן אדוואָקאט מיט באקנבערר. רעדט העכער האלב רוסיש.

ציפּערבלאט, בוכהאלטער בא פּייפּערן אינ קאנטאָר. גייט אונטער- געבונדן די אויערן.

פלעדעררויש, קאַרעספּאַנדענט בא פּייפּערן אינ קאנטאָר. א יונ- גערמאן א שטשאַנגאַל.

זילבערמינצ, קאסיר בא פּייפּערן אינ קאנטאָר. א בייזער ייד.

די יידענע, אן אלמאַנע פונ דער "סלאבאָדקע". קלארא, א מאָדיסטקע.

סאַסל, א פּאַקאָיאָווע בא די פּאַסטערנאקעס. א שווארצכיינעוודיק מיידל.

וויטער גייען יונגע ספעקוליאנטלעך, אלערהאנט מעקלערס, א גאנצע כאליאסטרע.

די געשיכטע קומט פאַר אינ דער גרויסער שטאָט יעהופּעצ אינ אונדזערע צייטן.

ערשטער אקט

בא די פּאַסטערנאקעס איז א זשורפיקס. — א גרויסע זאל, אן אויסגעפּוצטע, רייכ מעבל, גרויסע שפיגלען, א פּאַרטעפּיא- גע מיט נאָטן, גרינע טישלעך, לייכטערלעך מיט לייכט, קריינד- לעך, בערשטלעך, פּרישע טעשלעך קאַרטן. — פּאַסטערנאק אונ מאדאם פּאַסטערנאק זיצן גרייט אופּצונעמען געסט: ער, א שווער יידל מיט א גאנצ שיינער לייסיגע, לייגט אינ א פּאַטעל, ציט זיך אונ גענעצט; זי, אויסגעפּוצט, באהאנגען מיט גאָלד, פּערל, ברייליאנטן, זיצט באמ טיש ווי א גאסט אונ בלעטערט אן אלבאָמ.

ערשטע סצענע

פּאַסטערנאק (גענעצט). א-א-א! א-א-א!
מאדאם פּאַסטערנאק. טפו, טפו, טפו! זע נאָר, ווי ער גענעצט, דאָס מויל ווערט אימ שיר ניט צעריסן. א גליק, וואָס ס'איז נאָך קיינער ניטאָ. אינ א געזעלנשאפט ווען דו טוסט דאָס, קאָן מען כאלעש בלייבן.
פּאַסטערנאק (גענעצט). וואָס זאָל איך טאָן, אז באנאכט טאָר מען ניט שלאָפּן? טאָ היי, טאָ הער! מען איז שטענדיק פאר- נומען מיט וועטשערינקעס, זשורעכליינעס.
מאדאם פּאַסטערנאק. זשורפיקסן! טויונט מאָל האָב

איך דיר געלערנט, זאָסט זאָגן זשורפיקסן, ניט קיין זשורע-
כלינעס. ווען דו זאָסט דאָס כאָלילע אינא געזעלנשאפט, קאָגן
מען כאָלעשן.

פאָסטערנאק. מיילע בעקיצער, אלקאָפּאָנעם, לאָז זיינ
זשורפיקסן. פאראן בא אונדז א געמאָרע: „יאק ריידעלע טאָ
ריידעלע, אבי דאָרע מיינעלע“. איך שמועס עס אקעגן
דרינען, וואָס מען שלאָפט ניט קיין נעכט, מען גייט איינער צום
אנדערן קרוימערשט מיט וויזיטן, און מיינען מיינט מען יענע-
מייסע (ער ווייזט מיט די אויגן אפ די גרינע טישלעך). מען פלעגט
אמאָל אויך מאכן וועטשערניקעס. וואָס זשע האָט מען גע-
טאָן? האָט מען געקאָכט וועטשערע, פרישע ווארעניקעס מיט
קעז, צי געבראָטענע פופקעס מיט רעטשענע לאטקעס, און
ס'איז טאקע געווען, פארשטייטו מיך, ווי איך דער הייליקער
טוירע שטייט געשריבן: וואיך ייִרו, דאָס הייסט, מען האָט
געשטופט אינא פאָנעם אריין. און היינט, זינט ס'איז געוואָרן א
מאָדע זשורעכלי... מיינ איך זשורפיקסן, עסט מען מאקעס.
מען איז גאָר מעכאבעד מיט א גלאָז וואסער און מיט א מא-
ראנצ, וואָס אז מען זאָל אימ וועלן פארווכן, קאָגן מען דער-
זען קראָקע מיט לעמבעריג. און אז מען וויל שוין גאָר יוי-
צע זיינ, פארבלענדט מען די אויגן מיט א טייטל און מען ווייזט
א פייג...

מאדאם פאָסטערנאק. פע, סאמויל, דו רעדסט עפעס
אזעלכע ווערטער, וואָס אינא געזעלנשאפט וואָלט איך געפאלן
כאלאָשעס.

פאָסטערנאק. איך שמועס עס אקעגן דרינען, וואָס מען
איז היינט געוואָרן סטעקראטן, איידל געפאצקעט. א גאנצ יאָר
עסט מען קאדאָכעס; דאָס מעג מען, דאָס טאָר מען ניט, דאָס
שאדט, דאָס הייסט ניט דער דאָקטער. און אז סע קומט דער
זומער, פאָרט מען מאכן די קור — אָדער קיין באדענקראנצ, אָדער
קיין פראנצענזאלצ.

מאדאם פאָסטערנאק. גראם-שטראם, מאכ מיר א

הארמידער. מע רעדט מיט אימ כריין, ענטפערט ער פעטריש-
קע! וואָס ביסטו פלוצעם ארום אפ דער קור מיט די בעדער?
פאָסטערנאק. גלאט אוי. איך שמועס עס אקעגן
דרינען...

מאדאם פאָסטערנאק. דו שמועסט טאָמעד אקעגן
דרינען. דאָס איז יאָ — מען זאָגט דער טאָכטער און מען מיינט
די שנור. די מאדאם פיינקוגל איז א ביסל געזינטער פון מיר,
מען זי יאָ פאָרן אלע יאָר אינא די „מאָרקן“. צי די מאדאם
קנאקניסל, וואָס וועט אינא דער טיר ניט אריין, מען פאָרן אלע
זומער קיין אָדעס אפ „לעמאָן“, און דער מאן וועט איר אפילע
די צונג נישט איבערקערן. צי די מאדאם כינקיס מעג ארום-
פאָרן פון „ניטצ“ קיין „נאטאליע“ און פון „נאטאליע“ קיין
„ניטצ“ — און דער מאן וועט איר אפילע ניט זאָגן „קרום
גייסטו“. אנו, פרעג דעם דאָקטער קעבעכע, צי קאָגן איך מיך
באגיינ אפילע א מינוט אָן פאָרן קיין אויסלאנד אינא די בע-
דער אריין?

פאָסטערנאק. דער דאָקטער קעבעכע? הערסטו, אָט
דאָס איז דאָך מיינ טיינע, וואָס איך טיינע שוין לאנג, אז דער
דאָקטער קעבעכע פירט אייך, אלע יעהופעצער סטעקראטקעס,
אינא באָד אריין... נאָר גאָרניט: אלע טאפיל דאָ וואָר — כאטא
פאָקרישקע. איך שמועס עס אקעגן דרינען. מען זאָל זיך נאָר וועלן
צולאָזן צו די דאָקטוירים, וואָלטן זיי א געזונטן קראנק גע-
מאכט, א לעבעדיקן — טויט, און א קלאָרן — מעשוגע.

מאדאם פאָסטערנאק. זע נאָר, ווי ער איז דאָס א
ביסל אופגעטראָגן קעגן די דאָקטוירים, גרייך ווי זיי וואָלטן
אימ געקוילעט די קאפאָטע. מיר דאכט, אז דו האָסט נאָך קיין
דאָקטער ניט באנוצט זינט דו ביסט א יעהופעצער?

פאָסטערנאק. אלעוויי וואָסטו אוי באנוצט א דאָך-
טער, ווי איך, וואָלט גאָר אנדערש געווען... איך שמועס עס
אקעגן דרינען, ווי זאָגט ער: אלע טאפיל דאָ וואָר — כאטא
פאָקרישקע... ווייסטו, וואָס איך קלער?

מאדאם פאָסטערנאָק. איך זאָל אימ גיין זאָגן, וואָס
 ער קלערט! איך ווייס, וואָס דיין קאָפּ קאָנן אויסקלערן?
 פאָסטערנאָק. איך קלער: אזויווי ס'איז בעמיינע בא
 אונדז היינט זשורעכלי... מיינ איך זשורפיקסן, עס וועלן זיין
 געסט, פייפער וועט אויך זיין, מע וועט זיצן שפעט, — עפּשער
 וואָלט געווען א סוואָרע, אז מיר זאָלן שוין אינ אײַן וועג אָפּ-
 קלאַפּן דעם קנאסמאָל, ווי אינ פאָסעק שטייט: זאבין ווע-
 טיסקארייט — א וואָרט אונ צוויי אונ א מאהאריטש?..
 מאדאם פאָסטערנאָק (א פליעסק מיט די הענט). וואָס
 סע האָט זיך מיר געכאַלעמט יענע נאכט אונ היינטיקע נאכט
 אונ אלע נעכט פון א גאנצ יאָר, זאָל אויסגיין צו מיינע סאָ-
 נים קעפּ!
 פאָסטערנאָק. שא, שא, שא! איז לוי פידאלטי — האָב
 איך ניט געטאנצט מיטן בער!
 מאדאם פאָסטערנאָק. פארשטייסט א מאָש? מע
 מאכט א זשורפיקס, זאָל מען שוין איניינעם אָפּקלאַפּן א קנאס-
 מאָל! פלוצעם, אינמיטן מיטוואָך שאבעסצונאכטס! אומגע-
 ריכט, קיינעם נישט גערופן, מיט קיינעם נישט גערעדט — א
 שטילע וועטשערע! וואָס איז אזוי? די קינדער האָבן דיכ בא-
 פאלן? אונ וואָס וועלן לייט זאָגן? וואָס וועט זאָגן די מא-
 דאם כינקיס, די באריידערן, די ספלעטניצע, טאָמער האָט זי
 מיך נאָך ווינציק בארעדט אינ שטאָט?..
 פאָסטערנאָק. מיילע בעקיצער, אלקאָלפאָנעם, לאָז זיך
 דיר דאכטן, עלעהיי איך האָב גאָרניט געזאָגט!
 מאדאם פאָסטערנאָק. וואָס הייסט, דו האָסט גאָר-
 ניט געזאָגט, אז דו האָסט יאָ געזאָגט?
 פאָסטערנאָק. געזאָגט איז פארפאלן, ווי אינ פאָסעק
 שטייט: אל טאפיל דאָוואָר — כאטא פאָקרישקע.
 מאדאם פאָסטערנאָק. וואָס טויג מיר דיין פאָסעק?
 איך האָב קיינ פאָסעק ניט געלערנט. אז מע שמועסט פון א
 קנאסמאָל, באדארפּ מען דאָך פריער עפעס ריידן, פּרעגן די

טאָכטער, צי וויל זי גאָר פייפערן פאר א כאָסן, טאָמער וויל
 זי אימ גאָר ניט?
 פאָסטערנאָק. אונ וווּ בין איך? עפעס האָב איך דאָך
 אויך א שטיקל דייע בא א שידעכ טאָגן מיט מיינ טאָכטער,
 צי ניינ? עפעס גיב איך דאָך נאדן אויך, פערציק טויזנט
 קארבן, צי ניינ?
 מאדאם פאָסטערנאָק. א גליק האָט מיך געטראַפּן!
 כינקיס גיט א ביסל מער נאדן די קינדער, אונ מאכט גאָר נישט
 אזא טארעראם!
 פאָסטערנאָק. בא כינקיסן איז גרינגע טויזנטער. ער
 האָט זיי געמאכט פון קאָרטן.
 מאדאם פאָסטערנאָק. ווילסטו, הייסט דאָס, אָנהענ-
 גען איזאבעלען א כאָסן מיט גוואַלד?
 פאָסטערנאָק. ווער זאָגט דען מיט גוואַלד? גלאט איך
 שמועס עס אקעגן דרינען...
 מאדאם פאָסטערנאָק (הערט ניט). גאָרניט. עס ווילט
 זיך אימ פארשלייערן די טאָכטער, פונקט אזוי ווי יענער מער-
 דערשער פאָטער, וואָס איך לייען גראדע אצינד בא שייקע-
 וויטשן אינ א ראָמאן; ער האָט געוואָלט, אז די שיינע, די
 קלוגע, די ענגלשע אנטוואַרטע מיט די שיינע בלויע הימל-
 אויגן, וואָס האָט געראַמאנסירט מיט דעם ערלעכען, גוטן, לייכ-
 טיקן העלד סאלאָמאָן, זאָל כאסענע האָבן פארן ווילדן
 שקאָנטיסט מיט די בלויע ברילן, וואָס קוילעט ווייבער אונ בא-
 האלט זיי אינ א קעלער...
 פאָסטערנאָק (פארשטעלט די אויערן. מיט א ניגן). טע-טע-
 טע! האָסט שוין אָנגעהויבן מיט דינע „ראָמאנסן“, מיט א הימלשן
 סאלאָמאָן אונ מיט א ווילדן שקאָנטיסט, וואָס קוילעט ווייבער —
 א געשריבענע מייסע, ארויסגענומען פונעם סייפער פראלניק?
 מאדאם פאָסטערנאָק (ארויס פון די קיילימ). דעספאָט!
 מערדער! טיראן! (זי טוט א וואָרפ דעם אלבאָמ אפן טיש מיט קאס אונ
 אנטלויפט אינ אן אנדער כוידער).

פאָסטערנאָק (צו זיך אליין). א ריינער אומגליק! אמאָל,
 איידער איך האָב געהאט געלט, איז מיין ווייב געווען א
 מענטש, גלייך מיט אלע מענטשן. היינט, זינט דער דאָקטער
 קעבעבע האָט איר איינגערעדט, אז זי האָט גערוון, קאָן מען
 מיט איר קיינ צוויי ווערטער ניט ריינדן. באלד עפעס—ווערט
 זי אָנגעצונדן... (מע קלינגט. פאָסטערנאָק שרייט: „סאָסל! סאָסל!“—
 און גייט אוועק אינאנ אונדער כוידער צום ווייב. — עס קומט אריין סאָסל
 א שוואַרציינעוויק מיידל, מיט א פלעדערוויש און מיט א באַרשט).

צווייטע סצענע

סאָסל (קוקט זיך ארום אפ אלע זייטן). איך וואָלט געמעגט
 שווערן, אז עמעצער האָט מיך דאָ גערופן, געשרינג „סאָסל“.
 א שטוב—טפו זאָלן זיי ווערן, איינער ווייסט ניט פונעם
 אנדערן! קומט דער טאָג, הייבט זיך אָן: סאָסל גיב, סאָסל
 דאָס, סאָסל יענצ, סאָסל אהין, סאָסל אהער—מעשווע צו
 ווערן און גענוג! די מאדאם מיט אירע גערוון, עסט פאר
 דריי און דאָקטערט זיך קעסיידער... אלע טאָג דעם דאָקטער
 קעבעבע—ווייסט שוין ניט וואָס אויסצוטראַכטן פאר גרויס ראָס-
 קאָש... א שיינע נעגידעס: האָט דאָס ברויט אונטערן שלאָס,
 ציילט וויפּף שטיקלעך צוקער עס גייט אינ פונט, וועגט אי-
 בער די גרויפן פונעם מאַרק... א פערטל אָפּ לאָז בלייבן פו-
 נעם טיש, וועט מען דאָס באהאלטן אונטער זיבן שלעסער, עס
 זאָל פארפויט ווערן—און יענעם נישט אוועקגעבן! צי א ביסל
 איינגעמאכטס פון די געסט—וועט מען עס צונעמען, עס זאָל
 כאָלילע ניט אָנקומען דער דינסט... און אן אָרעמאן אז עס
 קומט אמאָל צו גיין, הייסט מען טרייבן מיט שטעקנס... אנומלטן
 האָט זיך מיט גוואַלד דורכגעשטופט איינער, עפעס א ייד, וואָס
 מאכט ביכלעך, איז מען דאָס אפ מיר אָנגעפאלן: „די שלע-
 פערס! וואָס לאָזט מען אריין די שלעפערס?!“ יענעם איז
 געבעך פינצטער געוואָרן אינ די אויגן פון אזא באַרעכאבע.

„גלייבט מיר, זאָגט ער, איך בין כאָלילע ניט פון די שלע-
 פערס. איך האָב אייך געבראכט א מאטאָנע, טאקע מיינס א ביכל.
 קויפט, איר וועט, אימירצעשעם, האָבן האנאָע, לעקן די פינ-
 גער...“ ער האָט אזוי לאנג געארבעט, ביז מע האָט אים גע-
 מוזט ארויסשיקן א נעדאָווע און בעטן, ער זאָל גיין געזונ-
 טערהייט. נאָך א גליק, וואָס מע האָט ניט געהייסן אים ארפּוואַרפן
 פון די טרעפּ... דאָס טעכטערל—אויך א טייערע נעשאַמע! ניט
 אומזיסט זאָגט מען, אז דאָס עפעלע פאלט ניט ווייט פונעם
 ביימעלע. זאָלסט זאָגן—אמאָל א קליידל אן אלטס אוועקשענקען,
 צי א פאָר שייך אָן אָפּצאָסן, צי זאָקנבענדלעך, וואָס מע דארפ
 זיי שוין ארויסוואַרפן אפן מיסט. ווער? וואָס? וועמען?.. און
 דער באלעבאָס אליין? פארכאפט זאָל ער ווערן! א באלע-
 באָס זאָל זיך נאָר קנייפן, רייסן שטיקער פרייש, נישט לאָזן
 די שטוב איבערגיין! מיר דאכט, אז איך וועל אים אמאָל צו-
 שטעלן א בענקעלע צו דער מאדאם, אז דער רועק וועט אים
 צונעמען!.. (עס הערט זיך א קאָל: „סאָסל, ווו ביסטו? מע קלינגט!“).
 איך הער, איך הער, אז מע קלינגט, עס האָט מיך נאָך ניט
 פארלייגט! דאָס קלינגען שוין מיסטאמע די געסט. שיי-
 נע געסט! נישט מער זאָלן די סאָנימ פארמאָגן, וואָס מע
 האָט זיך אָן פון די געסט! אז פון די קאָרטן, וואָס עס
 מאכט, נעמט צו די מאדאם אליין, און אונדז קומט אָן אפן
 שפיץ מעסער... (עס הערט זיך ווידער א קאָל: „סאָסל! סאָסל!“). איך
 גיי, איך גיי! בראַש איז דאָ אלצדינג מיט דער מינוט. א וויס-
 טער פראָסט אפ זיי! (זי לאָזט די באַרשט אינמיטן זאל און לויפט
 עפענען די טיר. עס קומט אריין פּי פּער—א לעבעדיקער, א פרישער, אן
 אויסגעפּוצטער. און באלד נאָך אים סאָסל).

דריטע סצענע

סאָסל (כאפט זיך צו דער באַרשט). אוי, א מאקע איז מיר!
 שלאָפּ אינ שלייער... אינמיטן שטוב אינ א ווינקעלע... טיץ
 טובי דורין...

פּיפּער (גייט צו צו איר נאָענט, טוט איר א קניפּ אינ בעקל). וואָס איז, טיבעלע מינס? צו וועמען רעדסטו דאָס?
סאַסל. איי! גייט אייך צו ארדי גוטע יאָר!
פּיפּער (ווייל זי כאפט). פייגעלע מינס! איינ קוש אינ בעקל.

סאַסל (לאָזט זיך גישט). קושנ וועט איר — זאָל איך אייך זאָגן וועמען?
פּיפּער (כאפט זי פאר א האנט). ניין, קעצעלע מינס, דיך, נאָר דיך!

סאַסל (גיט אים מיטן פלעדערוויש איבערן פאָנעם). אלע בייזע, וויסטע, פינצטערע כאלוימעס, שלימאזל! אָן גייט די קאלע אייערע! (זי רייסט זיך אויס פונ זיינע הענט אונ אנטלויפט. עס קומט אריין פונעם אנדערן כוידער איזאבעלע).

פערטע סצענע

פּיפּער (צעלאָזט זיך, מאכט א בויי-בעשאַלעם, בייגט איינ דעם קאָפּ אונ וויטעט זיך זייער עלעגאנט). גוט, וואָס איר זייט אָנגעקומען. כ'לעבנ, איך שטיי אָט דאָ די גאנצע צייט אינ איינע יעסורים. איך קלער צו זיך אליינ: אכ, ווי גוט עס וואָלט געווען, ווען איר קומט ארויס אהער אליינ אונ מע קאָן זיך מיט אייך אויס-שמועסן, ווי עס רעדט זיך, אונטער פיר אויגן, אונ ארויסזאָגן אייך אלצדינג, וואָס איך קלייב מיך שוין לאנג צו זאָגן אייך... מיט איינעם וואָרט, איר ווייסט שוין, וואָס איך וויל אייך זאָגן?

איזאבעלע. פונוואנען זאָל איך וויסן, וואָס איר ווילט זאָגן?

פּיפּער. איר שטויסט זיך. איך האָב אייך שוין וויפל מאָל געגעבן אָנצוהערעניש.

איזאבעלע. איך ווייס ניט קיין אָנצוהערענישן. איך פארשטיי ניט אפן ווונק.

פּיפּער (מיט א טרויעריקער מינע). א מינדסט קינד, דאכט מיר, קאָן אויך פארשטיין, מע באדארפ נאָר א קוק סאָן מיר אינ פאָנעם אריין, איז שוין גענוג.
איזאבעלע (קוקט אים אינ פאָנעם אריין). אפן שטערן איז בא אייך ניט אָנגעשריבן גאָרניט, כא-כא-כא!
פּיפּער (טראגיש). אפן שטערן? עמעס. אָבער דאָ? בא מיר אינ הארצן? אָ, איזאבעלע! ביז ווי לאנג נאָך וועט איר זיך שפילן מיט מיין הארצן? איינמאָל פאר אלעמאָל, זאָגט מיר: יאָ, אָדער ניין — לאָמיק וויסן, לאָמיק מיך אופהערן צו פלאָגן אומזיסט, ארומגיין מיט כאלוימעס. איינס פונ די בייזע: אָדער איך בין איינער דער גליקלעכסטער אפ דער וועלט, אָדער מיין לעבן איז ניט קיין לעבן!.. (ער פאלט איר צו די פיס. עס עפנט זיך די טיר אונ עס קומט אריין מארקוס. איזאבעלע אנטלויפט).

פינפטע סצענע

פּיפּער (צו מארקוס, גאָר פריינטלעך). א? הער מארקוס? וואָס מאכט מען? ווי גייט'ס? פארוואָס זעט מען אייך עפעס ניט? מארקוס. ווו זאָלט איר מיך זען, אז איר זייט א פארנומענער מענטש? איר האלט שטענדיק אינ איינ שפילן: אָדער איר שפילט אפ דער בערוזע, אָדער אינ קאָרטן, אָדער גאָר אינ ליבע...

פּיפּער (מאכט זיך טאמעוואטע). כא-כא, איר זייט גערעכט. איך בין א פארנומענער מענטש, זייער א פארנומענער מענטש... איך האָב קיינמאָל קיין צייט ניט, אפילע אינ א ביכל אריינקוקן. אמאָל פלעג איך לעזן ביכער א סאך. ס'איז נאָך בא מיר היינט אויך פאראן א גוומע ביכער, א גאנצע ביבליאָטעקע. איר האָט געזען מיין ביבליאָטעקע?

מארקוס. נישט געזען, אונ אפילע נישט געהערט.
פּיפּער (דרייט די וואָנצעס). א שאָד, א שאָד. עס וואָלט קעדני געווען, איר זאָלט אָנקוקן מיין ביבליאָטעקע, כ'לעבן.

איר קאנט געפינענע בא מיר ביכער אזעלכע, וואָס איר האָט זיי קיינ-
מאָל נישט געזען. ביכער איז בא מיר דאָס לעבן. מער פונ אלץ-
דינג אפ דער וועלט האָב איך ליב די ליטעראטור. ליטעראטור און
מוזיק — דאָס זיינענ די צוויי זאכן, וואָס זיינענ בא מיר טייערער
פונ אלץ אפ דער וועלט. איר האָט מיך געהערט אמאָל שפילן פיאנע?
מארקוס. איך „ווינט“ — ווייס איך, אז איר שפילט גוט;
נאָר פיאנע האָב איך אייך דערוויילע נאָך נישט געהערט שפילן.
פּיפּער. א שאָד, א שאָד. ווען איך זאָל נאָר געווען ווילן,
וואָלט איך איצט געקאָנט אָפגעבן קאָנצערט. גרויסע מעווינימ
האָבן דאָס מיר געזאָגט, ארטיסטן. איך בין באקאנט מיט אלע
גרעסטע ארטיסטן אין יעהופּעצ. איך האָב ליב ארטיסטן. ארטיסטן
און סטודענטן זיינענ בא מיר דאָס כּיעס; וואָס מיך קאָסט
אָפ א יאָר ארטיסטן און סטודענטן — איז א גוואלד! וויפל מיינט איר?
מארקוס. ארטיסטן קעס — ווייס איך, אז זיי קאָסטן
אייך אָפ גענוג. נאָר ארטיסטן און סטודענטן — דאָס הער איך
דעם ערשטן מאָל פונ אייך.

פּיפּער. ארטיסטקעס? כא-כא! וואָס זשע מיינט איר —
עס קאָסט טאקע נישט וואָרויל. וואָס זאָל מען טאָן?
דערפון איז מען א יונגער מענטש. עס ווילט זיך אמאָל רוען.
אז טאָג ווי נאכט איז מען אין דער ארבעט. מע האָט אין
זיינענ געשעפטן! און נאָך וואָסערע געשעפטן! אפ הונדערטער
טויזנטער — וואָס זאָג איך? אפ מיליאָנען! אפ מיליאָנען! (עס
קומען אָפ פּאָסטערנאק, מאדאם פּאָסטערנאק מיט איזאבעלע; נאָך זיי — געסט:
פּינאָקו, כינקיס, בייגלמאן, קנאקניסל מיט זייערע ווייבער.
די פּאָסטערנאקעס נעמען אופ די געסט זייער פּריינטלעך. מע זעצט זיך אויס
ארום טיש, איזאבעלע זעצט זיך צו דער פיאנע. מארקוס — געבן איר).

זעקסטע סצענע

פּאָסטערנאק (טאנצט ארום די געסט). זיצט, זיצט, זיצט, מיינע
ליבע געסט. איר האָט היינט א ביסל אויווער-קרישמע געווען,
נאָר נישקאָשע. עס מאכט נישט אויס. איך האָב מיך גאָסט

הילף אויסגעשלאָפּן באטאָג, ביכדיי איך זאָל מיך זעצן צום סיידער
מיט א קלאָרן קאָפּ. עס זאָל זיינ, ווי איך פּאָסעק שטייט:
עמויר ער האקויהאנימ — לאָזן זאָגן די קויהאנימ צו די
קליינע קויהאנימלעך, אז די קינדער זאָלן ניט דרימלענ בא דער
האגאָדע (צו פּיפּער). עפעס האָב איך געכאפּט א וואָרט פון
אייך — „מיליאָנען“. אפאָנעם, איר האלט שוין בא די מיליאָנען?
נאָר וואָס איז דאָס כידעש, אז מע שארט בא אייך אפ דער
בערוזע גאָלד מיט לאָפעטעס, ניט אזוי ווי נאש בראט באל-
האלוואָע, וואָס דארפ ארויסקוקן אפ פּראָצענט. איך שמועס עס
אקעגן דיינען... (צו די געסט). וואָס הערט זיך עפעס בא אייך
נייט? ווי טייער שטייט יאקנעהאָז?

פּינאָקו. פּרעגט שוין גאָר ניט. דאָס יאקנעהאָז
ליגט מיר שוין אין הארצן! ס'איז נאָר א קאדאָכעס און
גענוג.

פּאָסטערנאק. צו וואָס זשע טויג עס אייך, אז עס לוינט
אייך ניט? מע גויט אייך פונ קאָהאָל?

פּינאָקו. וואָס דען טוט מען? אזוי ווי די יידענע מיט
די בייגל: „עס פארדינט זיך עפעס?“ — „מיינע סאָנימ זאָלן אזוי
לעבן!“ — „צו וואָס זשע טויג אייך ארוםטראָגן בייגל?“ — „פונ-
וואנען דען וועל איך לעבן?“...

פּיפּער (דרייט די וואָנצעס). איך ווייס ניט, וויאזוי בא
אנדערע איז; איך האָב אפ יאקנעהאָז געמאכט א פארמעגן. זיך
טיינע איינס: די בערוזע דארפ מען פארשטיין.

כינקיס. איך פארשטיי ניט, וואָס איז דאָ פאראן צו
פארשטיין? אָט בין איך אויך מיט גאָסט הילף א ספעקוליאנט,
דאכט זיך, ניט פונ געכטן און ניט פונ אייערנעכטן. נאָך מיינ
סייכל קומט אויס, אז די בערוזע איז א קאָרט. קאָרומאן די
קאָרט גייט, איז גוט; הערט זי אופ צו גיין — איז כאָטש נעם
און טו זיך אָפ א מייסע!

פּאָסטערנאק. ווי איך פּאָסעק שטייט: לאמנאציע
אל האגיטיס; גייט דאָס — גייט דאָס, ווען ניט — שטייט דאָס.

בייגל מאן. ווערקמירדיק מיט כינקיסן! פון וואָס איר זאָלט ניט ריידן, קומט ער ארום אפ די קאַרטן.
פּאַסטערנאָק. וואָס כאַלעמט זיך דער הונד? — פּראָסע.
קנאַקניסל. כינקיס איז אָבער גערעכט. די בערוזע איז נאָר אַ קאַרטנשפּיל. זי איז מיר אזוי גימעס, אז ווען איך געפינ מיר עפעס אַן אנדער געשעפט, טו איך אַ שפּיץ אפ דער בערוזע — אונ רופט מיך קנאַקניסל!

פּאַסטערנאָק (צו קנאַקניסלעך). ווי דער שפּאַלער זיידע אַלעוואַשאַלעם מיטן שויפער: לאַז איוואַן בלאָזן! איך הער דאָס שוין פון אייך אַ יאָר דריי. איר שרעקט די גענדן, און גייט פאַרט אפ דער בערוזע. אַ כידעש איז דאָס אפּילע: וועד־ליק מיר קענען אייך, זייט איר ניט קיינ ייד פון געבן געלס. היינט ווי קומט דאָס, אז איר זאָלט זיך איינשטעלן גיין אפ דער בערוזע און גאָר קיינ מוירע ניט האָבן פאר דערלייגן? פּינקוגל. וואָס איז דאָ מוירע צו האָבן? א ייד, אז ער גייט ארויס אפ דער בערוזע, האַנדלט ער מיט אַ מימאַנעפּשעכ, ווי דער מעלאַמעד קויפט אַ ציג: „מימאַנעפּשעכ, זאָגט ער, וועט די ציג געבן מילך, איז זי דאָך טאַקע ווערט זיבן קער־בלעכ. איי וואָס? טאַמער גיט זי ניט קיינ מילך? פארוואָס זאָל זי ניט געבן קיינ מילך?“ (דער אויטעם לאַכט: „אפּ אלצרינג האָט אייך פּינקוגל אַ מאַשיל“).

פּיפּער (דרייט די וואַנצעס). זאָגט אייך, וואָס איר ווילט — די בערוזע דארפּ מען פארשטיין. איך האָב ארויסגעזען נאָך פריער מיט דריי כאַדאַשימ, אז אפּ יאַקנעהאַז מוז קומען אַ האָס.

פּאַסטערנאָק. וויאזוי זאָגט איר? אַ האַצ? באַ אונדז הייסט דאָס אַ העצקע. מע העצקעט יענעם אָן אַווי־רופט־מען־דאָס... מאַדאַם פּאַסטערנאָק (פונדערווייטן צום מאַן). סאַמויל! דו רעדסט עפעס, מיט רעשפּעקט צו מעלדן, אזעלכע ווערטער... (צו די דאַמען). געניסט עפעס, פארוואָס זאָלט איר עפעס ניט געניסן? אָט שטייען ניס, מאַראַנצן, איינגעמאַכטס.

פּאַסטערנאָק. איך שמועס עס אַקעגן דרינען, וואָס זיי זאָגן: יאַקנעהאַז האָט זיך געהויבן... וואָס איז מיט דעם, איך בעט אייך, אזוי דער ייִכעס? ס'איז טאַקע אזא סכּוירע, וואָס מע קריגט זי ניט, צי גלאַט אזוי, די שטעגע־יאַנטן זיינען מע־שוגע געוואָרן? מאַכמעס פאַראַיאָרן, געדענקט איר, האָט מען געמאַכט פונקט דאָס אייגענע שפּיל מיט די אַקציעס פונעם „יעהופּעצער דעליושאַן“. שפּעגע־יאַנטן האָבן זיך צעהעצקעט. קאַניעווער און שפּאַלער ייִדלעך האָבן דערהערט, אז דער „יע־הופּעצער דעליושאַן“ ברענט, האָבן זיי צעלאָזט די פּאַלעס און זיינען געפּלויגן נאָך די אַקציעס, ווי נאָך מאַצע־וואַסער, — אזוי לאַנג, אזוי ברייט, ביז מע האָט געבראַכט האַלדז־אונ־נאַקן. איך האָב אויך געכאַפט דעמלעט אַ שמיצ. אלע האָבן זיך דעמלעט אָפּגעברייט. עס איז געווען, ווי איך פּאַסעק שטייט: באַ אירי מ האַהו אָוודו עשטוינויס אָוו — מע איז דעמלעט געבליבן אָן הויזן...

פּינקוגל. דאָס געשעפט פון דער בערוזע גייט אזוי: מע מוז אַמאָל דערלייגן אויך. איך וועל אייך דערציילן אַ מאַשיל... כינקיס. דעם מאַשיל לייגט אָפּ אפּ שפּעטער. שוין צייט זיך נעמען צום טיילמל... (דער אויטעם זעצט זיך שפּילן אין קאַרטן: פּאַסטערנאָק, פּינקוגל, בייגלמאַן — באַ איינ טישל; פּיפּער, כינקיס און קנאַק־ניסל — באַ אַנדערן טישל).

מאַדאַם פּאַסטערנאָק (צו די דאַמען). אַב, איך בין די לעצטע צייט, מיט רעשפּעקט צו מעלדן, אזוי נערוועז, אז איך קאָן מיר גאָר קיינ אָרט ניט געפינען. דער דאָקטער קעבעבע האָט מיר פאַרשריבן נייע פּילן צום אפּעטיט. געניסט עפעס. פארוואָס זאָלט איר עפעס ניט געניסן? אָט שטייען ניס, מאַ־ראַנצן, איינגעמאַכטס...

מאַדאַם כינקיס (צו די איבעריקע דאַמען). דער דאָקטער קעבעבע טרעט, אפּאַנעם, נישט ארויס פון איר שטוב! (צו דער מאַדאַם פּאַסטערנאָק). עס קער זיינ די אייגענע פּילן, וואָס דער דאָקטער קעבעבע האָט מיר פאַרשריבן פאַראַיאָרן.

מאדאם פאסטערנאק. דער דאקטער קעבעבע האט מיר אָנגעזאָגט, אז וויבאלד איך שטיי אופ, מיט רעשפעקט צו מעלדן, פונ בעט, זאָר איך באַרד איינשלינגען א פיל, פאר-טרינקען מיט א האלבע גלאָז וואכער, אָפּווארטן א האַלבע שאָ אונ ערשט נאָכדעם עסן פרישטיק. געניסט עפעס. פארוואָס זאָלט איר נישט געניסן? אָט שטייען ניס, מאראנצן, איינגע-מאכטס...

מאדאם כינקיס (צו די איבעריקע דאמען). מיר דאכט, ס'איז די אייגענע ניס מיט די מאראנצן, וואָס פאראכטאָנג אינ דער צייט. קוקט זעכ צו... (צו דער מאדאם פאסטערנאק). אז מע שלינגט פילן, מוז מען אָבער האַלונג דיעט. עכ האָב אמאָל אויך, ניט היינט געדאָכט, געהאט צו טאָגן מיט די נערוון, האָט מען מעכ געהאַלטן אפּ אזא דיעט, אז עכ בין שיר ניט אויסגעגאַנגען פאר הונגער.

מאדאם פאסטערנאק. איך ווייס, וואָס הייסט דיעט. דער דאקטער קעבעבע האלט מיך אויך, מיט רעשפעקט צו מעלדן, אפּ דער דיעט. איך בין שוין אָבער אויס מענטש. עס טרעפט אָפטמאָל באנאכט זאָל זי מיר פלוצעם פארגלוסטן, מיט רעשפעקט צו מעלדן, עפעס נעגן אינ מויל אריין — אונ דער-צו איז נאָכ בא מיר א כאראקטער, אז פארן עלאָפּ מוז איך עפעס איבערכאפּן. געניסט עפעס. פארוואָס זאָלט איר עפעס נישט געניסן? אָט שטייען ניס, מאראנצן, איינגעמאכטס...

מאדאם בייגלמאן (צו דער מאדאם קנאקניסל). מע זעט נאָכ די באקן, ווי די ציינער קנאקן... (צו דער מאדאם פאסטערנאק). מיר פארשפאָרן גאָר האלטן דיעט. אונדזער מישפאָכע זיינען אלע זייער ווינציקע עסערס. אונדזער מישפאָכע עסט קימאט גאָרניט.

מאדאם כינקיס (צו די איבעריקע דאמען). שוין זי איז שוין דאָ מיט איר מישפאָכע! איר האָט עפעס ליב, אז זי צע-רעדט זעכ פונ איר מישפאָכע?..

מאדאם פאסטערנאק (צו דער מאדאם כינקיס). אקעגן

דעם, וואָס איר זאָגט: האלטן דיעט. איר מעגט מיר גלייבן, אז אזא ווינציקע עסערן, ווי איך בין, האָט איר דען די צווייטע אפּ דער גאנצער וועלט? דאָס פלייש האָט זיך מיר, מיט רעש-פעקט צו מעלדן, אויך צוגעגעסן, אז איך קאָגן שוין אפּ דעם ניט קוקן. עס גלוסט זיך איבערבלייטן אמאָל, מיט רעשפעקט צו מעלדן, אפּ א קרעפל, א טייגעכץ, א מלינצע, צי ווייס איך וואָס. איך פרעג דעם דאקטער קעבעבע: וואָס קאָגן שאטן צו דער דיעט, אז מע עסט אופ א צוויי-דריי קרעפלעכ מיט קעז, מלינצעס א פאָר, צי צאָרעס-קניידלעכ עטלעכע, צי א מילכיגן באַרשטש? מיינע, אינ אויסלאנד, בעשאס מע טרינקט די ווא-סערן, איז עפעס אנדערש; אָבער דאָ, בא זיך אינ דער היימ! געניסט עפעס. פארוואָס זאָלט איר עפעס נישט געניסן? אָט שטייען ניס, מאראנצן, איינגעמאכטס...

מאדאם כינקיס (צו די איבעריקע דאמען). ווי געפעלט אייך איר דיעט מיט קרעפלעכ? (צו דער מאדאם פאסטערנאק). איר דאָרפט זיך היטן פונ פארקילן. דאָס וועטער איז איצט אויך שלעכט, אונ איר גייט אָנגעטאָגן זומערדיק... (צו די איבעריקע דא-מען). עס פאָסט איר דאָס ליכטיקע זיידענע קאָפּטל מיט די אויסגעשניטענע אָרבל, ווי מיינע צאָרעס! עפעס קומט זי גאָר אויס האַרבאטע!.. אָט קוקט זעכ צו... (צו דער מאדאם פאסטער-נאק). ווער האָט אייך אופגענייט דאָס קאָפּטל? עס קליידט אייך אזוי צום פאָנעם, אז ס'איז מעכניע צו קוקן, כ'לעבן. בא אונדז איז קאָמענע צו גייט מען נאָר דעקאָלטירט.

מאדאם פאסטערנאק. איר ווייסט ניט, ווער מיר גייט? מיר גייט שטענדיק קלארא. קיינער קאָגן מיר ניט אזוי צוטרעפן צום מיינ כאראקטער, ווי קלארא. זי איז שוין אזוי געניט, מיט רעשפעקט צו מעלדן, אינ מיינ פיגור, אז זי פארשפאָרט מיר נעמען א מאָס. זי טרעפט אינ דער פינצטער. נאָר וואָס דען איז איר כיסאָרן? זי איז, מיט רעשפעקט צו מעלדן, א גרוי-סע גאנעוועטע. פונ צוועלף ארשינ מאטעריע קאָגן זי אראָפּכאפּן דרייצן. אונטער די הענט ווערט בא איר פארברענט... געניסט

עפעס. פארוואס זאלט איר עפעס נישט געניסן? אָט שטייען ניס,
מאראנצן, איינגעמאכטס...

מאדאם כינקיס (צו די איבעריקע דאמען). וואָס מע קאָן
זעכ שוין בא איר אָנגאַנווענען!.. (צו דער מאדאם פּאָסטערנאַק). פאַר-
וואָס זאלט איר זעכ בעסער ניט נייען בא דער מאדאם אונ-
טערשלאָק? אלע יעהופּעצער דאַמען נייען זיכ בא דער אונ-
טערשלאָק. זי איז טאקע אונדזערע א קאַמענעצערן.

מאדאם פּינקוגל. איכ ניי מיר נאָר אינ אויסלאַנד.
מיר זאל מען אופנייען א מאלבעש הי, ניט אינ אויסלאַנד, וואָלט
איכ דאָס נישט געקאָנט אָנטאָן אפילע.

מאדאם ביי גלמאַנ. אונדזער מישפּאַכע נייען זיכ אלע
בא דער קאַראַלינע. זי נעמט טאקע טייער, נאָר אז זי נייט
אופ א מאלבעש, זינגט דאָס! אונדזער מישפּאַכע ווייסט
ניט קיין אנדער מאָדיסטקע אינ יעהופּעצ, כּוּצ דער קאַראַ-
לינע.

מאדאם קנאַקניסל (צו דער מאדאם כינקיס). איר מיש-
פּאַכע איז טאקע אנדערש ניט געווינט געוואָרן... וואָס זאָגט
איר אפ אזא גאָלעס?

מאדאם כינקיס (צו דער מאדאם קנאַקניסל). פאַרשטייט
זעכ, ווי קאָן מען אָנדערש, אז מע שטאַמט פונ בייגל-טרעגער?..
(צו די איבעריקע דאמען). וואָס טויג אייכ רעדן פונ מאָדיסטקעס?
הערט זעכ צו, עכ וועל אייכ בעסער דערציילן א ניס פונ דער
מאדאם מייערצימעס מיט איר טעכטערל. מיר דאָכט, אז מיר
וועלן אינניכטן האָבן א מאזלטאָוו...

אלע דאמען. א קנאַסמאָל?
מאדאם כינקיס. נאָכ ערגער פונ א קנאַסמאָל...
אלע דאמען. א כאסענע?

מאדאם כינקיס. נאָכ ערגער פונ א כאסענע...
אלע דאמען (קוקן זיכ איבער פארווונדערט). אוי! וואָס
הייסט? טאקע אן עמעס? (א פליעסק מיט די הענט). וואָס זשע
האָט איר געשוויגן ביו אהער? דערציילט זשע אונדז, נעשאָ-

מעניו, הארצעניו, ליובעניו! (מע כאפט זי ארומ. מע קוועטשט איר
די הענט. מע בעט זי דערציילן.)

מאדאם כינקיס. דערציילן וועל עכ אייכ, נאָר ביט-
ניי, אז צווישן אונדז זאל דאָס בלייבן. קיין פויגל טאָר נישט
וויסן! איר געדענקט זומער, בעשאס מיר זיינען געקומען פונ
דעם אויסלאַנד, האָב עכ אייכ געפרעגט, וווּ איז דאָס אהינגע-
קומען די מאדאם מייערצימעס מיט דער טאָכטער? קיינער האָט
נישט געוויסט: דער האָט געוואָגט - אינ ווין; דער - אינ בער-
לין; אנדערע האָבן געדוונגען - אינ פאַריז. עכ האָב מעכ אלע
געבראָכט דעם קאַפּ, וויאזוי ווערט מען דאָס געוואָרן אקוראט?
עכ האָב מעכ אפילע א פאָר מאָל באגעגנט מיט איר אינ די
קלייטן, נאָר צוגיין צו איר אונ אָפּגעבן איר פּרייער דעם גוט-
מאָרגן - צופיל קאָוועד פאַר איר. יענע האָט אזוי פאַריסן די
נאָז, אז זי מיינט, קיינער איז צו איר ניט גלייכ. עכ געדענק
נאָכ, אז זי איז געווען אן אָמ בא אונדז אינ קאַמענעצ... עכ
זאל אזוי לעבן!

מאדאם פּינקוגל. וואָס דאַרפט איר מער! אז איכ
באגעגן זיכ מיט איר אפ דער גאַס א נאָז קעגן א נאָז, פאַר-
דרייט זי דעם קאַפּ אָן א זייט אונ מאכט זיכ ווי זי זעט ניט.
וואָס זאָגט איר אפ איר טאַטן?

מאדאם ביי גלמאַנ. מיר שטייט גאָר ניט אָן צו גריסן
זיכ מיט איר. אינ אונדזער מישפּאַכע געפינען זיכ א ביסל
שענערע דאמען פונ איר. אונדזער מישפּאַכע האָבן פּיינט, אז
מע בלאָזט פונ זיכ...

מאדאם קנאַקניסל (צו דער מאדאם כינקיס). זי איז שוין
ווידער דאָ מיט איר מישפּאַכע!

מאדאם כינקיס. נו-נו, ווי מיינט איר? עכ וועל דאָס
עפעס דורכלאָזן גלאָט אזוי? עכ האָב מעכ מעיאשעוו געווען
אונ רעד איבער מיט מיינ עלטערער טאָכטער אונ זאָג איר:
„ווייסטו וואָס, טאָכטער מיינע? אזויווי דו האָסט א מאָן א
דאָקטער, אונ דער מאָן דיינער איז באקענט מיטן דאָקטער קע-

בעבע, און דער דאָקטער קעבעבע איז דאָרט א היימישער, —
א דאָקטער מיט א דאָקטער, לאָז ער זעכ מיט אימ פאנאנדע-
רעדן, דאָס, יענצ, אויסטאָפּן ווערטער — איר פארשטייט?
אלע דאמען. נו-נו, וואָס זשע האָט ער געזאָגט?
מאדאם כינקיס (בייגט א פינגער אפ דער נאָז). כאָפט זשע
ניט! עכ האָב געזען, אז ס'איז בלאָטע, עכ וועל דורכ מיין
איידעם גאָרנישט מאכן, — האָב עכ מעכ מעיאשעו געווען, לאָ-
מעכ מעכ קאָרשט דורכגיין אריין צו איר. אן אויסרעד האָב
עכ געהאט א טייערן: עכ מאַכ עטלעכע קערבלעכ אפ א גע-
פאלענער מישפּאָכע; ווי וועט מיר די מאדאם מייערצימעס —
פאָרט א נעגידעס און א מעיוכעסעס — ניט געבן קיין שיינע
נעדאווע, און אינ איינוועגס טאקע מעכ אופנעמען פאר א
גאָסט אויכ, און זיצן מיט מיר כאָטש א האַלבע שאָ? עכ דאָרפ
מער ניט, ווי זיצן א האַלבע שאָ און קוקן... וואָס טוט גאָט?
שיקט זי מיר ניט ארויס זאָגן, אז זי איז ניטאָ אינ דער היים?
אזא נידעריקע זאכ! אזא גאדלענטע! אזא וויצידקאָסכאָ! בא
אונדז אינ קאָמענעצ וואָלט עכ אפילע ניט געוואָלט קוקן אפ
איר, עכ זאָל אזוי לעבן! בא אונדז אינ קאָמענעצ...
אלע דאמען. איר האָט אונדז צוגעזאָגט דערציילן א
מייסע פון דער מאדאם מייערצימעס מיט איר טאָכטער — צומ
סאָפ זייט איר פארפאָרן קיין קאָמענעצ...
מאדאם כינקיס. כאָפט זשע ניט! עכ קומ צו גיין
אהיים א צעקאָכטע, מיט א קאָפווייטעק, א מיגרען, — מע זאָל
באהיט און באוואַרנט ווערן! דערווייל הער עכ — מע קלינגט.
ווער איז? די אונטערשלאָק! גוט-מאָרגן, גוט-יאָר. וואָס איז
אייכ? דער מיגרען האָט זעכ אייכ שוין ווידער אָנגערופן?
קערצ און גוט, עכ האָב איר אויסדערציילט מיין גאָנצ ביטער
האַרצ. איר גיט מיר, זאָגט זי, אייער הייליק וואָרט, אז קיין
פויגל זאָל ניט וויסן, וואָס עכ וועל אייכ דערציילן? זי האָט
מעכ באשוואַרן, מיט מיין מאָן און מיט מייער קינדער, און
האָט מיר דערציילט א גאָנצע מאנסע.

אלע דאמען (שפרינגען אונטער אפ די ערטער). נו? נו? לאָ-
מיר שוין הערן די מייסע?
מאדאם פאָסטערנאָק. געניסט עפעס דערווייל. איר
האָט נאָכ גאָרניט גענאָסן. אָט שטייען ניס, מאראנצן, איינ-
געמאכטס...

מאדאם כינקיס. הערט זשע אויס! די מאנסע איז אזוי.
א כאָדאָשימ צוויי פאר אונדזער אוועקפאָרן קיין אויסלאנד אינ
די בעדער אריין, האָט די אונטערשלאָק אופגענייט דער מאדאם
מייערצימעס א ראָטאָנדע, און דער טאָכטער א ראָטאָנדע. איז
איר ניט געפעלן געוואָרן די ראָטאָנדעס, גייט זי און פארקויפט
ביידע ראָטאָנדעס פאר האַלב געלט און הייסט זעכ מאַכן קער-
צע זשאָקעטלעכ, אזוי ווי מע טראָגט בא אונדז אינ קאָמענעצ:
דאָ ארומגעכאָפט (זי ווייזט מיט די הענט און דרייט זיכ), פון אונטן
געהאָקט, פון פאָרנט קיילעכיק, די אַרבל אָנגעבופט, א קאָל-
נער א הויכער מיט שטערנדלעכ, לאָצן גרויסע, אָפגעלייגטע,
קאָקאָסענע קנעפ...

אלע דאמען (זיצן קוים אפ די ערטער). נו? נו? בע-
קיצער...

מאדאם כינקיס. כאָפט זשע ניט! קערצ און גוט —
די אונטערשלאָק האָט אופגענייט די זשאָקעטלעכ, אָפגעבראָכט
די זשאָקעטלעכ, זי נעמט אָנמעסטן די זשאָקעטלעכ, פריער דער
מאדאם מייערצימעס — גוט! זי נעמט אָנמעסטן דער טאָכטער —
א צאָרע, א שלאָק, אן אומגליק! איר פארשטייט?.. (זי בייגט
זיכ צו צו דער מאדאם פאָסטערנאָק און רוימט איר איינ א סאָר אינ אויער).

מאדאם פאָסטערנאָק (א פליעסק מיט די הענט). אוי, איכ
האלט דאָס נישט אויס! מע באדארפ, מיט רעשפעקט צו מעלדן,
כאלעשן! (זי בייגט זיכ צו צו דער מאדאם פּינקוגל און רוימט איר איינ
א סאָר אינ אויער).

מאדאם פּינקוגל (שפרינגט אונטער אפן בענקל, ברעכט די
הענט). אוי, איכ וועל זיכ א מייסע אָנטאָן! עס איז דאָכ אזוי
רעכט! אזוי רעכט! ווען איכ זאָל מיכ נאָר ניט שעמען, גיי

איך טאנצן!.. (זי כאפט ארום די מאדאם בייגמאן און רוימט איר אייניג א סאך אינ אויער).

מאדאם בייגמאן (פאטשט די מאדאם קנאקניסל אינ די פליי-צעס). פארוואס הערט איר ניט? וואָס שווינגט איר? וואָס שווינגט איר? אינ אונדזער מישפּאָכע וועט זיך אזעלכעס ניט טרעפּן, כאַ-כאַ-כאַ!..

מאדאם קנאקניסל (צו דער מאדאם כינקיס). אומעטומ איז זי דאָ מיט איר מישפּאָכע!.. זאָגט זשע אָבער, איר ווייסט דאָס פאר געוויס? טאָמער איז דאָס א פיזמענ? די אונטערשלאָק, פארשנייט איר מיכ, האָט ליב אמאָל אויסטראכטן א זאך, וואָס ניט געשטויגן, ניט געפּלויגן.

מאדאם כינקיס (לייגט ביידע הענט אפן הארצן און פארגלאנצט די אויגן ארום). גאָט זאָל מיר אזוי העלפּן, עך זאָל אזוי האָבן נאָכעס אינ מינע קינדער, מיר זאָלן אזוי אָלע אויסגעלייזט ווערן פון צאָרעס, עך זאָל אזוי נישט וויסן פון קיינ שיעכטס ווייך עך וועל לעבן, עך זאָל אזוי הערן אדאָסגוטס מיט אייך איניינעם, מיר זאָלן אזוי גיך אָלע אופגערעכט ווערן, עך זאָל אזוי רעדן, מיט וועמען מיר איז ליב, עס זאָל מיר אזוי זיינ א רעפּוע צו מיינ קאָפּווייטעק, עך זאָל אזוי גיך פארגעסן פון מיינ מיגרען, ווי גיך מיר וועלן האָבן א מאזל־טאָו בא מייער-צימעסן אינ שטוב...!

אלע דאמען (קוועלן, קנייפן איינס דאָס אנדערע). וואָס זאָגט איר? וואָס זאָגט איר דערופ? עס איז דאָך ווערט גאָלד! גאָלד איז דאָס ווערט! אזא מאפּאָלע! אזא נעקאָמע!..

פּיפּער (פונדערווייטן). מע דארפ בעטן די דאמען, זיי זאָלן מויכל זיינ ריידן א ביסל שטילער. מע הערט ניט א וואָרט. פּינקוגל. איבער זייער געשריי הערט מען ניט אונדזער געפילדער.

פאָסטער נאק. לאָז זיינ שטילער! נאָשימ דייט אָן קאלויס—וויבער זיינען גענדוז...!

מאדאם פאָסטער נאק. א שיינע מיסע, נאָר א קורצע!

א גליק, וואָס איזאבעלע איז דאָ נישט... (זי קוקט זיך ארום אפ אלע זייטן). די מאמע איז געפּאָרן קיינ אויסלאנד מאכן די קור, און די טאָכטער האָט געהאט די רעפּוע... פארוואָס גע-ניסט איר עפעס נישט? אָט שטייען ניס, מאראנצן, איינגע-מאכטס... איר האָט מיך עפעס היינטיקע נאכט גאָר מעוואיעש געשטעלט. צי עפשער ווילט זיך אייך, מיט רעשפּעקט צו מעלדן, א טווקלעק?

אלע דאמען (הייבן זיך ארום ווי איינ מענטש). א טווקל-קע? אָך, פארוואָס ניט? (מע מאכט ניט קיינ שיעס, מע פארכאפט ערטער, מע נעמט ארויס די בייטעלעך און מע גיט קאָרטן. לעכאטכילע איז שטייל. עס הערן זיך נאָר פארשידענע איינציקע קוילעס פון די מאנצ-בילדן: "פאס!" "א קליינער שלעם!" "א גרויסער שלעם!" "אָן צוויי!" "אָן דריי!"... און פון די דאמען: "וואָס איז 'אָנטעוויז' "וועמעס שליפּ?" "איך האָב א לעוויי!" "איך בין רעמיו מיט דער צווייטער מאלקע!" "וועמעס פאָרהאנט?" "טווי מילדעך קאָזיר!" "עס קומט מיר פון אייך א גילדן! פאר-געסט נאָר ניט, א גילדן!"... נאָר וואָס ווייטער ווערן די קוילעס אלע הע-כער. די פענעמער פלאמען, די אויגן ברענען. מע הייבט זיך אָן אונטער-קריגן. די מאנצבילדן ווארפן זיך אויס איינער דעם אנדערן, אז זיי פארשטיי-ען דאָס שפיל מער פון א טויטן. פּיפּער היצט זיך. בא די דאמען איז אויך ניט אומעטיק. מע זאָגט זיך איינע דער אנדערער שטעכווערטלעך, אז בא קאָרטן דארפ מען ניט זיינ גערוועזן. איזאבעלע זיצט בא דער פאָרטעפיאנע און שפילט שטילערהייט. מארקוס זיצט הינטער איר און שעפטשעט איר אפן אויער. איזאבעלע לאכט).

מאָרקוס (דרייט אויס דעם קאָפּ צום אוילעם). באטראכט נאָר אקאָרשט, ווי מען איז דאָס פארטיפט אינ דער ארבעט. עס איז זיי שוין נישט אָפּצורייסן אצינד פון די קאָרטן. זיי זעען ניט און הערן ניט, וואָס עס טוט זיך ארום זיי. כאָטש נעם און טראָג זיי ארויס... און די דאמען? זעט נאָר, ווי זיי ברע-נען! זיי זיינען גרייט, זיי זאָלן זיך ניט שעמען, איינס דאָס אנדערע אויסרייסן די אויגן, אָפּבלייסן די נעזער, איינשלינגען. לעבעדיקערהייט... (ער שטייט אויפ, לייגט צונויפן די הענט אפן הארצן) גליקלעכע מענטשן! אינ דער מינוט זיינען זיי אויסגעטאָן פון דער גאנצער וועלט. אינ דער מינוט איז פאר זיי נישטאָ

קיינ שום טייערערע אָדער הייליקערע זאכ אפ דער וועלט.
א קאפאָרע דאָס ווייב פאר א „גרויסן שלעם“, א קאפאָרע
דער מאנ פאר א „טויז קאָזיר“, א קאפאָרע קינדער, א קא-
פאָרע אלצדינג פאר א קערטל... אומגליקלעכע נעפאשעס! וואָס
פאר א לעבן קאָנן בא זיי זיין? וואָס פאר א וועלט? ווען
רעדט דער מאנ מיטן ווייב, דער פאָטער מיט די קינדער,
אז א גאנצן טאָג איז מען אפ דער בערזע, אונ באנאכט בא
די קאָרטן? ווען זעען זיכ די קינדער מיט זייער פאָטער?
וואָס הערן זיי, וואָס ווייסן זיי אונ וואָס טראכטן זיי פון
אימ?.. ווי איז ער, דער גלאנצ פון אונדזער אומע, אונדזער
גרעסטע, אונדזער שענסטע אונ עפשער איינציקע מיילע, מיט
וועלכער מיר שטאָלצירן קעגן אנדערע פעלקער — דאָס יידישע
פאמיליען-לעבן?..

איזאבעלע (הערט זיכ איינ ווי מארקוס רעדט). אכ, מארקוס!
ווי שיינ ער איז בעשאס ער רעדט! פערל שיטן זיכ פון זיין
מויל. אונ די אויגן — פלאמען פייער. ליבער מארקוס! זיסער
מארקוס! די נעשעמע וואָלט איכ אימ אוועקגעגעבן בעשאס
ער צערעדט זיכ! (זי שיקט אימ א קוש אינ דער לופט). דאָס הארצ
ריסט מיר אָבער, אז איכ דערמאָן זיכ, וויאזוי ער וועט נע-
בעכ ליידן אונ וואָס פאר צאָרעס ער וועט איבערטראָגן, אז
ער וועט דעהערן, אז איכ בין א קאלע געוואָרן פאר אן
אנדערן... אכ, וואָס זאָל איכ טאָן, אז איכ בין, צו מיין
פינצטער מאזל, געבוירן בא רייכע עלטערן? וואָס קאָנן איכ
העלפן, אז איכ שטיי איינ בא א דעספאָט, וואָס וויל נישט
פארשטיין, אז ליבע שטייט העכער פון געלט?.. אנטלויפן?
כאסענע האָבן קעגן דעם טאטנס ווילן? וואָס וועט זיין דעמלט
פון אונדז ביידן דער טאכלעס, אז ער איז אזוי אָרעם אונ
עלנט?.. אָרעמער מארקוס! ווי גליקלעכ וואָלט מיר ביידע
געווען, ווען ער איז אינ פייערעם שטאנד, כאָטש האלב פון
אימ! איכ וואָלט געווארט, ביז ער וועט ענדיקן דאָקטאָר מע-
דיציין... נאָכדעם כאסענע געהאט... געפאָרן איינינעם קיינ בער-

לייב, אָדער קיינ ווייב, אזוי ווי כינקיסעס טאָכטער מיט איר
מאן... געקומען, אויסגעמעבלט א שיינע דירע אינ יעהיפעצ,
אזוי ווי כינקיסעס טאָכטער... אימ א גרויסארטיקן קאבינעט,
מיר א פראכטפולן בודואר... מיר האָבן זיכ אונדזער אייגענעם
עקיפאוש מיט גומעלאסטיקענע רעדלעכ... אלע וואָכ ושוּרפיקסן...
אדע נאכט אָדער צוגאסט, אָדער איינינעם אינ טעאטער...
„ווער זיצט דאָס אינ יענער לאָזשע-בענואר, אזא גליקלעכ
פאָרפאָלק?“ — דאָס איז דער דאָקטער מארקוס מיט זיין פרוי
איזאבעלע... (פוזצעם כאפט זיכ אופ כינקיס, טוט א וואָרפ די קאָרטן
אפן טיש).

כינקיס. לאָז דאָס ברענען אפן פייער! איידער אזוי
שפילן אינ קאָרטן, איז שוין גלייכער זיצן אינ דער היימ אונ
שרייבן ספאָרימ!

קנאקניסל. וואָס גייט אייכ אָן, וויאזוי איכ שפילן?
איכ וויל מיר ארויס מיט קאָזיר — אונ רופ מיכ קנאקניסל!
פאָסטערנאק (כונ דעם אנדערן טיש). ער איז גערעכט, ווי
אינ פאָסעק שטייט: בעגאפוי יאָווי בעגאפוי יעיצי —
איטלעכער שפילט זיכ, ווי ער פארשטייט.

פייער. גיי, שולדיק איז גאָר כינקיס: ער האָט געמאכט
אזא גאנג, אז מע מעג אימ אָפהאקן הענט אונ פיס. נאָר כינ-
קיס איז דיר אן אנטיק: ער האָט א טעווע, אז טאָמער מאכט
ער א פעלער, פאלט ער אָן אפ יענעם.

כינקיס (צו פייער). איר זייט א אידיאָט! איר פארשטייט
אזוי בא קאָרטן, פונקט ווי איר פארשטייט די בערזע!
פייער. ע, איר זידלט זיכ שוין? וועל איכ דאָך אייכ

דערציילן, ווער איר זייט, קארטיאָרושניק! זשוריק! (ער כאפט
א טעש קאָרטן אונ וואַכט כינקיסן אינ פאָנעם אריין. כינקיס נעצט אימ
אָן בא די וואַנצעס. קנאקניסל פאָרט אריין כינקיסן אינ דער באָרד. פאָסטער-
נאק שרייט: „אָ טאָפּל דאָ וואָר — כאטא פאָקרישקע! לאָז זיין שטיי!
ס'איז א ביווען פאר די דאמען!... מאדאם פאָסטערנאק פאלט כאָלעשעס,
די דאמען שרייען „וואסער! וואסער!“)

האָז? ווייסט ניט פון זייער געזונט. איינער קוקט אפן אנדערן, גייען ווי שאָפּ אין דער טשערעדע. נאָר איך איינער האלט מיך אָפּ פון יאקנעהאָז. אדעראבע, איך פארקויפ גאָר יאקנעהאָז. אָט האָב איך ערשט נעכטן אָפגעלייזט פאר א דריטהאלבן הונדערט שטיק יאקנעהאָז זיבן הונדערט צוואנציק אפּ קאָנטראַקטן, איך זאָל אזוי לעבן מיט אייך איניינעם. לָאָז זאָגן עמעצער, אָט שטייען ייִדן (ער ווייזט אָן אפּ דער כאַליאַסטערע מעקלערס).

די כאַליאַסטערע (שיסן אויס אלע מיטאמאָל). עמעס, עמעס, ווי מערידן זיינען!..

פֿינקוואַנציק (קוקט זיך איבער מיט דער קאָמפּאניע ספעקוליאַנטן. צו גרינגערן). אז די נאסע ביימער ברענען, היינט וואָס זאָלן שוין זאָגן די טרוקענע? אז איר האָט מוירע צו האלטן זיך מיט יאקנעהאָז, היינט וואָס זאָלן מיר שוין זאָגן?.. פונדעסטוועגן וואָלט איך זייער געוואָלט וויסן, צי פארקויפט איר נאָך עפעס יאקנעהאָז צו די זעלבע פרייזן?

גרינגער (אופגעבראכט). איר ווייסט דאָך, אז איך האָב פֿינט אייערע יעהופּעצער אָפּשניצלעך, אויבערקעפלעך און האַמ-צאָלעך. בא מיר איז אַן אָפּענער זעקס-אונ-זעכציק — וואָס אפּ דער לונג, דאָס אפּ דער צונג. אז מע רעדט, זאָל מען ריידן אייסען. פאָעזיע האָב איך פֿינט (צו פֿיפּערן). זעט איר, מיט אייך מאכט מיר א געשעפט. מיט אייך האָב איך ליב צו האַנד-לעגן, ווייל איר זייט דער איינציקער לייטישער סויכער אין יעדער הופּעצ אפּ דער בערזע. מיט איינעם וואָרט, איר זייט א דזשענטל-מען — איך זאָג דאָס אפּ אייך אלעמאָל, ווי גאָט איז הייליק. פרעגט, אָט שטייען ייִדן.

די כאַליאַסטערע. עמעס, עמעס, ווי מערידן זיינען!
פֿיפּער (דרייט די וואָנצעס). וואָס זשע ווילט איר מאַכן, פּאניע גרינגער? לאָמיר הערן.

גרינגער. איך וויל... איך וויל מיט אייך מאַכן אזא גע-שעפט: איר שטעלט מיר א פרייז אפּ הונדערט שטיק יאקנעהאָז, ווי טייער איר קויפט און ווי טייער איר פארקויפט, גערוקט

צווייטער אקט

איך א פאָר כאַדאָשימ ארומ. — בא פֿיפּערן איך קאנטאָר. שיינע טישלעך. געטאַקטע גראטעס. אייזערנע שאפעס. — ציפּער בלאט, דער בוכהאלטער, אונטערגעבונדן די אויערן מיט א ווייס טיכל, און פלערער וויש דער קאָרעספּאָנדענט, א פראנט מיט בלויע ברילן, זיצט אפּ הויכע שטולן, סקריפען מיט די פּעדערן און ווארפן אפּ ביינדלעך. זי לעבט מיט צו דער קאסיר, זיצט אין די גראטעס בא דער קאסע, ציילט געלט געשווינד, קנאקט מיט די פינגער. פֿיפּער אליין זיצט אויבנאָן באמ טיש און דרייט די וואָנצעס. בא די זיטן זיצט ספעקוליאַנטן; פֿינקוואַנציק, כינקוואַנציק, פֿינגער און קנאָק-ניסל. א ביסל ווייטער שטייען עטלעכע יונגע ספעקוליאַנטלעך און מעקלערס. אלע ריידן, מאכט מיט די הענט, היצט זיך. עס לאָזט זיך הערן פארשיידענע קוילעס: „יאקנעהאָז!“ „פעסט!“ „יאק-נעהאָז!“... עס קומט אָן גרינגער מיט א כאַליאַסטערע מעקלערס.

ערשטע כצענע

גרינגער (האלט זיך מיט ביידע הענט בא די זיטן). יאקנעהאָז! אומענום, וווּ מע קומט, הערט מען נאָר יאקנעהאָז און יאקנע-האָז! יעהופּעצ — אויך מיר א בערזע, אז אָכ און וויי איז די יאָר! כאפט מען זיך אָן אָן עפעס אן ארטיקל, איז זיי ניט אָפּצורייסן. פרעגט זיי בעכיירעם: וואָס יאקנעהאָז? ווער יאקנע-

אינ צענ קערבלעך, און איך מוז זיי קלייבן איינס פון די צוויי: אָדער איך וועל בא אייך צונעמען הונדערט שטיק יאקנע-האַז, אָדער איך וועל אייך אוועקנעבן הונדערט שטיק יאקנע-האַז. נו, וואָס כראכט איר אזוי לאנג? האקט א צאדיק!
פֿינקוּגל (צום איבעריקן אוילעם). גרינגער וויל אימ מאכנ דאָס שפיל...

פֿיפּער (טראכט). ניין. מיר לוינט בעסער, הער גרינגער, אז איר זאָלט מיר שטעלן א פרייז אהינ אָדער אהער, און די ברייע זאָל זיין בא מיר.

פֿינקוּגל (צום איבעריקן אוילעם). דער קליינער לאָזט זיך ניט פירן אין כייזער אריין.

גרינגער (מיט היץ). אָט דאָס גיז די מייסע מיט א יעד-הופעצער ספעקוליאנט: גיב אימ פיר א געשעפט, ענטפערט ער דיר בויבעריק! נו, בעקיצער, לאָז זיין אזוי, ווי איר ווילט. בא מיר פויעלט איר אלצדינג אין דער וועלט. דערופ ביז איך גריינגער. איך האָב שוין אפ אזעלכע ספעקוליאציעס מיינע ציין אופגעגעסן. איך האָב שוין געפרווט אמאָל אין איין האלבע שאַ דערלייגן זיבן און זיבעציק טויזנט קערבלעך — און אפילע זיך נישט פארקרימט, ווי מיר שטייען אונטער א הימל (ער ווייזט אפ דער סטעליע). פרעגט וועמען איר ווילט, אָט שטייען יידן. די כאליאסטערע... עמעס, עמעס, ווי מערידן זיינען!
גרינגער (מיט גארלעס). געלט איז בלאָטע. דער איקער איז — אן ערלעכער מאן, דאָס וואָרט זאָל זיין א וואָרט, און געוויינלעך — מוז מען דערצו האלטן קאָפּ אויך (ער טוט זיך א פאטט אין שטערן). גרינגער האָט א קעפעלע, דער רועך האָט אימ זיט גענומען!.. אלזאָ, הער פֿיפּער, הערט זיך צו מיט קאָפּ (ער ציילט די ווערטער). הונדערט שטיק יאקנעהאַז אפ קאָנ-טראקטן, אפ זיבן הונדערט פערציק, מיט פערציק קערבלעך האנטגעלט — קויפ איך בא אייך, און אפ זיבן הונדערט כופציק, מיט א פופציקער האנטגעלט פארקויפ איך אייך. היינט קלייבט אייך אויס.

פֿיפּער (טראכט א ווייזע). האָב איך אייך אָפגעגעבן הונ-דערט שטיק יאקנעהאַז (צום בוכהאלטער). הער ציפערבלאט! פאר-שרייבט הונדערט שטיק יאקנעהאַז אפ זיבן הונדערט פערציק, מיט פערציק.

ציפערבלאט (רייסט זיך אָפ פון די ביכער). הא? וואָס? יאקנעהאַז? וויפל? ווי טייער? געקויפט, צי פארקויפט? פֿיפּער. שאַלעם-אלייכעם, פונוואנעט איז א ייד? (צום קאָרעספּאָנדענט). הער פלעדערוויש! דערציילט אימ, וואָס ס'איז דאָ געמאכט געוואָרן (צום קאסיר). הער זילבערמינצ! נעמט צו פון הערן גרינגער פיר טויזנט רובל.

פֿינקוּגל. פאניע גרינגער, אפ אייך איז מעקויעמ געד-וואָרן דאָס ווערטל: „אז מע זוכט א גלעזער, געפינט מען א סטאָליער.“ איר האָט אזוי געוואָלט קויפן יאקנעהאַז, אזוי ווי איך וויל טאנצן.

כינקיס. איר האָט זיך אליין געשטעלט אין א רעמיו.

בייגלמאן. פארניצט געזונט!
קנאקניסל. ווערטלעך אפ א זייט. מיילע, אז גרינגער האָט זיך ארויסגעכאפט מיט א וואָרט, וואָס קומט אימ דער-פאר? ווען עס טרעפט אפ מיר, דריי איר מיר ארויס, און רופ מיך קנאקניסל!

גרינגער. בלאָטע! איך טו דאָס ניט, אָבער גאָר לוי מיט א לאנגער נון! איך הייס גרינגער! איך שווער אייך בענע-מאָנעס, ווי ס'איז א שעהאקל פון גאָט (ער ווייזט אפן טיש). — מיינ גאנצער ארויסקוק איז נאָר געווען צו קויפן יאקנעהאַז. אפ יאקנעהאַז פרעגט מיך, וועל איך אייך דערציילן, וואָס דאָס איז. ס'איז א סוואָרע, אז מע קויפט אויס דאָס גאנצע יאקנעהאַז פונעם מארק. ס'איז טויזנט קארבן א שטיק, ווי איר זעט מיך לעבן! וואָס מיינט איר, גרינגער איז עפעס א יינגעלע? שוין באַרד א כוידעש, אז איך האלט אין איין קויפן יאקנעהאַז. איך האָב שוין איינגעקויפט ביז היינטיקן טאָג עפּשער זיבן הונדערט

שטיק. פרעגט, אָט שטייענ יידן (צו דער כאליאסטורע). וואָס שווינגט איר?

די כאליאסטורע. עמעס, עזעס, ווי מערידן זיינען!
א קאל פונ דער זייט. סטייטש, פאניע גרינגער, איר
האָט דאָך נאָרוואָס געזאָגט אונ געשוואָרן זיך, אז ערשט נעכטן
האָט איר פארקויפט דריטהאלבן הונדערט שטיק יאקנעהאָז!
גרינגער (מיט קאס). נאכאל! ווער פרעגט אייך? א ייר
איז דיר קיינ קאטאָוועס ניט! מענטשן ריידן אייסעק, מישט
ער זיך אריין. ווער האָט דען געזאָגט „פארקויפט“? איך?
מיסטאמע האָט מיר אזוי געפאסט. איך זאָג טאָמעד, וואָס מיר
פאסט. לעמיי זאָל איך לייקענען? איך האָב פיינט די יעהופע-
צער כאַכמעס. בא מיר איז אַן אַזענער זעקס-אונ-זעכציק —
וואָס אפ דער לונג, דאָס אפ דער צונג. פאָעויע האָב איך
פיינט (צו פייפערנ). א סימען האָט איר, אז איך בין א פעסטער
קוינע אפ יאקנעהאָז — אָט פרוווט זיך, שטעלט איין, גיט מיר
אוועק אפ זיבן הונדערט פופציק, מיט א צענערל האנטגעלט,
נעמ איך בא אייך צו נאָך א מייע שטיקלעך יאקנעהאָז.
פייפער (ניט לאנג געטראכט). האָב איך אייך אוועקגעגעבן
נאָך הונדערט שטיק יאקנעהאָז (צום קאָרעספאָנדענט). הער פלעדער-
וויש! מאכט א בריוו אפ נאָך הונדערט שטיק יאקנעהאָז.
פיינקורגל (נעמט זיך פאר דער באַרד). אימ קיינ, אז דער
צאר פונ טראָגן איז יאָ אזוי גרויס, בין איך דאָך אויך א
קוינע אפ א מייע שטיקלעך יאקנעהאָז צום זעלבן פרייז, אויב מיט
א צענערל האנטגעלט!
פייפער (צום קאָרעספאָנדענט). הער פלעדערוויש! מאכט נאָך
א בריוו אפ הונדערט שטיק יאקנעהאָז.
כינקיס. נו, אונ ווו בין איך? מיינ געלט איז קיינ געפֿט
ניט? עלעהיי איך האָב געשפילט אין „בעויק“. די בערוזע איז
דאָך ניט מער, ווי א קאָרטנשפיל. הייסט מיר אויך מאכט א
בריוול אפ א מייע שטיקלעך יאקנעהאָז.
ביי גלמאן. ווערקמירדיק! בא כינקיסן איז דיר אלץ-

דינג געגליכט צו א קאָרט! (צו פייפערנ). זייט אזוי גוט אונ
הייסט, זייט מויכל, מיר אויך מאכט א בריוועלע אפ א האלבע
מייע יאקנעהאָז.

קנאקניסל. איך האָב אפילע געגעבן דאָס וואָרט מיינ
ווייב, אז איך וועל מער קיינ געשעפטט אפ דער בערוזע ניט
מאכט; נאָר אז איך זע אלע קויפן, לאָזט דאָס מיך ניט איין-
זיצן, ווי זאָגט ער: „אכריי ראבימ לעהאטויס“ (צו פייפערנ).
הייסט שוין, זייט מויכל, מיר אויך מאכט א בריוול אפ יאקנע-
האָז, אונ דאפקע אפ א גאנצע מייע — אונ רופ מיך קנאקניסל!
פיינקורגל (צו קנאקניסלען). אפ אייך איז מעקויעמ געוואָרן
דאָס ווערטל: „יאק יעיצעהאָרע נאפאדני, טאָ טקיעס-קאפ נע
פאָמאָזשע“...

פייפער (צום בוכהאלטער). הער ציפערבלאט! פארשרייבט
נאָך צוויי הונדערט פופציק שטיק יאקנעהאָז (צום קאָרעספאָנדענט).
הער פלעדערוויש! מאכט נאָך דריי פרישע בריוולעך (צום קאסיר).
פארשרייבט איך דעבעט נאָך דריי טויזנט פינף הונדערט רובל
(ציפערבלאט ווארפט אפ די ביינדלעך. פלעדערוויש שרייבט בריוולעך. זילבער-
מינצ צייט געלט, קנאקט מיט די פינגער. צווישן אויעמ ווערט א מוירערדי-
קער גערודער. אלע שרייען: „יאקנעהאָז! פעסט! פעסט!“ מעקלערס לויפן היב אונ
צוריק פונ איינעם צום אנדערן, רוימען איין אלעמאָל פייפערנ א סאָד אפן
אויער, נעמען אן אָרדער אונ ברענגען געלט).

גרינגער (גרויס). נו? ווער האָט אָנגעמאכט א האָס אפ
יאקנעהאָז? גרינגער! ווער קויפט איך קלאפ דריי הונדערט
שטיק יאקנעהאָז? גרינגער! אלץ גרינגער! אפ מיר קוקנדיק האָבן
זיך שוין אלע צעלאָזט קויפן יאקנעהאָז. ווו זייט איר געווען
בין אהער, בעריעס, יעהופעצער ספעקוליאנטן? ספעקוליאנטן
זייט איר? אידיאָטן, גיט קיינ ספעקוליאנטן! איר ווייסט גיט,
ווער עס האָט אייך געשטייערט! איר זעט, יענער קריכט —
קריכט איר אויך. וואָס קריכט איר? וואָס האָט איר געקויפט?
יאקנעהאָז? איר ווייסט, וואָס יאקנעהאָז איז? מע טאָר עס דען
נעמען איך די הענט אריין אפילע?

א קאַל פֿונ דער זײַט. סטייטש, איר האָט דאָך נאָר-
וואָס געזאָגט?!...

גרינגער. איך האָב געזאָגט? נו, איז וואָס? האָב איך
געזאָגט, מיסטאמע האָב איך באדארפט אזוי זאָגן. איך לייקן
מיך גאָר ניט. איך האָב ליב זאָגן דעם עמעס. בא מיר איז
אן אָפּענער זעקס-און-זעכציק — וואָס אפּ דער לונג, דאָס אפּ
דער צונג. פּאָעזיע האָב איך פּיינט. איך בין אריינגעקומען
אהער, טאָמער וועט גאָט ראכמאַנעס האָבן, איך וועל קאָנען
פּאָטער ווערן פֿונ א שמאַע. איך טראָג מיך שוין ארום מיט
יאקנעהאַז פֿונ א וואָך זיבן. פרעגט וועמען איר ווילט, אָט שטייען
יידן (צו דער כאַיאַסטער). וואָס שווינגט איר?

די כאַיאַסטער. עמעס, עמעס, ווי מערידן זיינען!
פּיינקוואַל (זיך איבן באַרד אריין). גאָט שיקט צו דעם טרינד-
קער זיינ וויינ און דעם שפינער זיינ פּלאַקס. אזעלכע יאָר-
איידעס, ווי נא גרינגערן, זיינען ווערט דאָס גאַנצע געלט.
גרינגער. א סימען האָט איר, גיט מיר א בעס אפּ צוויי
הונדערט שטיק יאקנעהאַז אפּ קאָנטראַקטן, אז איר זייט מעכויעוו
זיי בא מיר נעמען אפּ זיבן הונדערט קערבלעך, גיב איך אייך
צו צען קערבלעך אפּ יעדן שטיק.

פּייפּער. האָב איך אייך פארקויפט א בעס אפּ צוויי הונ-
דערט שטיק יאקנעהאַז (צום קאַרעספּאַנדענט). הער פּלעדערוויש! מאכט
א בריוו אפּ צוויי הונדערט שטיק יאקנעהאַז, אז איך דארפֿנע-
מען אפּ זיבן הונדערט רובל איבעראיאָר קאָנטראַקטן (צום קא-
סיר). פארשרייבט איך דעבעט פֿונ הערן גרינגער נאָך צוויי
טויזנט רובל.

גרינגער (נעמט דאָס בריוו, צייגט אָפּ געלט, שטייט א וויילע, שפּייט
אויס). טפו זאָל דאָס ווערן! וואָס האָב איך דאָ אָנגעמאכט? אפּ
זיבן הונדערט סופציק געקויפט... אפּ זיבן הונדערט פארקויפט...
נאָר איר מיינט דאָך, אז גרינגער איז עפעס א יננעלע און
וועט גלאט ארויסווארפֿן געלט אפּ דער גאס? בלאָטע! אָבער
גאָר לוי מיט א שטרײַמל! עס וועט אייך קאָסטן געלט! איך

וועל אייך אויסטאָגן ביזן לעצטן העמד, ווי איר זעט מיך לעבן!
איך וועל אייך ארעמען מאכן פאר קאפּצאַנימ, ווי ס'איז היינט
יוימ רעוויי — דינסטיק אפּ דער גאַנצער וועלט! (ער גייט אוועק,
טוט א זעצ מיט דער טיר. די כאַיאַסטער — נאָך אימ).

צווייטע סצענע

פּיינקוואַל (צום איבעריקן אויפֿעם). וואָס זאָגט איר אפּ אימ?
דער קויעכ פֿונ געלט! אזא-נ-אזעס! איך האָב אימ אָבער גע-
וואָלט דערציילן א מאָשל פֿונ שלוימע האמעלעך מיטן האָג.
איר האָט געהערט דעם מאָשל פֿונ שלוימע האמעלעך מיטן
האָג?

כינקיס. אצינד, אז גרינגער איז שוין אוועקגעגאנגען,
האָט איר זיך דערמאָנט אינעם מאָשל פֿונ שלוימע האמעלעך
מיטן האָג! פונקט אזוי ווי נעכטן בא די קאַרטן...
ביי גלמאן. ווערקמירדיק! פֿונ וואָס איר זאָלט ניט ריירן
מיט כינקיסן — אפּ די קאַרטן מוז ער ארופקומען!
קנאַקניסל. כינקיס איז גערעכט. צו וואָס זאָלן מיר
זיך נארן? יידישע טקיפעס איז שטעלן א פּייג אונטער דער
פּאַלע — און רופּ מיך קנאַקניסל!

פּייפּער (טוט זיך אָן). ווייסט איר, וואָס עס וואָלט גוט
געווען צו טאָגן אצינד? (אלע שווינגן. כינקיס כאפט זיך ארויס).
כינקיס. מאכט א „פרעפּעראַנס“...

אלע דריי. בראוואָ, כינקיס! בראוואָ! כינקיס האָט נאָך
קיינמאָל אזוי גלייך ניט געזאָגט. בראוואָ! בראוואָ! (פּייפּער, פּייג-
קוגל, כינקיס, בייגלמאן און קנאַקניסל גייען אוועק. צווישן די יונגע ספּעקול-
יאַנטן און מעקלערס איז א טומל, א געפּילדער. אלע ריידן: „וואָס הערט
זיך מיט יאקנעהאַז? ... פּלאַו!“ „געפּאלן. וואָס טוט מען? קויפֿן, צי פּאר-
קויפֿן?“ „קויפט אייך יאקנעהאַז און מאכט אייך א בעס“... „איך האָב א
האָס אפּ יאקנעהאַז? ווער קויפט א האָס?“ „האלט זיך מיט איינער האָס,
רײַבט אימ אויס מיט זאמר“... „אז מאכט, זאָל מען מאכט א סטעלאַאש“...
„גיט זשע מיר א בריוועלע, עס זאָל זיינ מיט פּיס, עס זאָל קאָנען גיין“...

„פרימערס א בריוועלע איז פרימא“... פרימא, פרימא! ער נעמט, זאגט מען, הונדערט טויזנט רובל גארני... פאסטערנאקס סאכטער... פאסטערנאק איז רייכ... א מיליאנער, זאגט מען, א דאווערא-ער, נאָר א מיליאנער... עס עפנט זיך די טיר אונטער עס שטעקט זיך אריין א קאפ פון א יודל, אונט גאָדעם — דאָס יודל אליין.

דריטע סצענע

דאָס יודל. דאָ פארקויפט זיך דאָס... (א שמאָרע מיט דער נאָז). וויאזוי הייסט דאָס... יאקנעהאָז.
עס לעכע קוילעס. אָט האַסטו דיר די אנדערע טעג יאָנטעוו! א נייער סויכער אפ יאקנעהאָז!
דאָס יודל. ווי טייער איז בא אייך דאָס... (א שמאָרע מיט דער נאָז). וויאזוי הייסט דאָס... יאקנעהאָז?
עס לעכע קוילעס. ווער זייט איר? וואָס דארפט איר?

דאָס יודל (דערשראָקט). אליין בין איך אזוי גרויס ווי א קאסרילעווקער אליין. פאָרן פאָר איך, הייסט דאָס, פון אָדעס, אונט הייסט איך מענאכעם-מענדל.
עס לעכע קוילעס. זייט איר עפּשער יענער מענא-כעם-מענדל, וואָס האָט געהאנדלט אין אָדעס אפ דער בערזע מיט „לאַנדאָנ“?

מענאכעם-מענדל (גיציק). יא, דאָס בין איך טאקע אליין, טאקע יענער מענאכעם-מענדל, וואָס פאראיאָרן אין אָדעס, ניט היינט געדאכט, בא פאנקאָנין ימאכשמוי, א האָס, א בעס, אונט א דאָס... (א שמאָרע מיט דער נאָז). א סטעלאַזש.
עס לעכע קוילעס. קומט דאָך אייך שאַדעם. שאַדעם-אלייכעם אייך, רעב מענאכעם-מענדל, וואָס מאכט א יוד?

מענאכעם-מענדל. וואָס זאָלן מיר מאכט וואָס? אָדעס איז טויט אָדעס. אויס „לאַנדאָנ“, אויס פאנקאָני, אויס מאראָזשענע... אלע אָדעסער קומען אהער קיין יעהופּעצ קומען זיי, אונט דאָ הער איך, יידן, אָן איינאַרע, מאכט גאָר ניט

שלעכט מאכט זיי. האָב איך מיך מעיאשעוו געווען, וואָס בין איך ערגער פון אלע וואָס? אגעוו, האָב איך, פאָרנדיק פון אָדעס אהערצוצו, דורכגעשלאַנגן אין זשמערינקע א דאָס... א שידעך דורכגעשלאַנגן, פארדינט מיט גאָסס הילפּ עטלעכע קערב-לעך, גלוסט זיך עפעס מאכט, שפּעגעלירט גלוסט זיך, ווי זאָגט ער: פארזוכט פונעם אייז-האדאס פארזוכט... איי זי, די פּלוי-נעסטע, הייסט דאָס, וועט שרייען גוואלד וועט זי? עט, ווער איז זי מעכויעוו צו האַרנ א נעקייזע ווער?.. שאט, וואָס זשע האָב איך אייך אָנגעהויבן צו זאָגן וואָס? יא, כ'האָב מיך דערמאָנט: איך האָב בעדייע צו מאכט עפעס מיט דאָס... (א שמאָרע מיט דער נאָז). וויאזוי הייסט דאָס?.. יאקנעהאָז... (דער אוילעם לאכט. דער קאפּעלירש אונט די קאפּעלירש אונט אויך שמעל-קע לאָזט זיך צו אימ).

שמעל קע (רעדט טיפּ דיטויש). יאקנעהאָז? אדעראבע, גיט עפעס צו פארדינען.

דער קאפּעלירש (שטופט אָפּ שמעל קע). וואָס ווילט איר מאכט? זאָגט, אָט לויפ איך אייך מאכט.

די קאפּעלירש (שטופט אָפּ דעם קאפּעלירש). אנו, לאָזט מיך!.. (שנייצט אויס די נאָז, נעמט ארויס פון הינטן א רויטע פאטשיילע). נאט אייך אָפּעט שאַדעם, רעב מענאכעם-מענדל. הייסט דאָס, קעפי איך זע ארויסעט אָט-א-דאָ-אָ פון אייער שמועס, פארשטיי איך, אז איר האָט כיישעק, איך בעט איבער אייער קאָוועד, צו שווינדלען מיט יאקנעהאָז. זאָגט זשע מיר, זאָלט איר מיר געזונט זיין, איר קלערט, וואָס איז שייכע, קויפּן, צי, איך בעט איבער אייער קאָוועד, פארקויפּן?

מענאכעם-מענדל. פארקויפּן אוואדע ניט. זעט איר, קויפּן — דאָס וואָלט עפּשער געווען א שטיקל פלאנ עפּשער. נאָר וואָס זשע דען איז דאָ דער גאנצער דאָס? (א שמאָרע מיט דער נאָז). איך ווייס ניט, מיט וואָס עסט מען דאָס, ווייס איך ניט.

שמעל קע (שטופט זיך דורכ). יאקנעהאָז ווייסט איר ניט?

דער קאפעליוש (שטופט אָפּ שמעלקענ). איר ווייסט ניט, וואָס הייסט יאקנעהאָז? די גאנצע וועלט קויפט יאקנעהאָז. די קאפּאַטע (שטופט אָפּ דעם קאפעליוש). לָזוט מיכ, איך וועל אייך קלאָר מאכנ, וואָס איז שייַעכ, אקוראט דעם איניענ פונ יאקנעהאָז. מיקויעכ וויסנ וואָס דאָס איז, מוז איך אייך זאָגן דעם רעכטן עמעס, אז מיר אליינעט אָט-א-דאָ-אָ ווייסנ אויך ניט, איך בעט איבער אייער קאָוועד, מיט וואָס מע עסט דאָס, וואָרעם דאָס איז א זאכ, וואָס אלע האָבן דאָס אונ קיינער זעט דאָס ניט, א בלינדער עסרעג, איר פארשטייט?

מענאכעם-מענדל. כ'פארשטיי, פארוואָס זאָל איך ניט פארשטיין פארוואָס? דאָס איז, אפּאַנעם, אן איידעלע מאטעריע איז דאָס? (ער ווייזט אפּ די פינגער). ניטאָ בא וואָס אָנצוטאפּן ניטאָ? ס'איז אזא מינ, וואָס ס'איז גאָר לאכלוטן ניטאָ אפּ דער וועלט, אזוי ווי דאָס "לאָנדאָן" איז אָדעס?

די קאפּאַטע. כאָלילע! וואָס איז שייַעכ, ס'איז ניטאָ בא וואָס אָנצוטאפּן? ווי געשיקט זיך עס, מע זאָל קויפּן אונ פארקויפּן א מינ, וואָס איז גאָר אפּ דער וועלט ניטאָ? נאָר אז מע וויל שמועסן נאָכאמאָל טאקע דאָס אייגענע ווידער צו-ריק, איז דאָס פאָרט נישטאָ אינ ערגעץ ניט, ווייל פארקויפּן פארקויפט זיך דאָס, איך בעט איבער אייער קאָוועד, בלאַנקאָ, דאָס הייסט, מע פארקויפט דאָס אייך אפּ איבעראיפּרעט קאָנ-טראקטן מיט א ברייע: פאלט דאָס-האָט איר פארשפילט נאָר דעם אדערופ; עלע טאָמער הייבט זיך דאָס-נעמט איר אָפּ בא יענעם צאר אונ ריפוי אונ שעוועס אונ בוישעס, עס געהערט צו אייך מיט האקל-באקל-מיקל-פלעקל, אונ אפילע די קאפּאַנעז זיינען אויך אייערע. פארשטייט איר שוין?

מענאכעם-מענדל. כ'פארשטיי, פארוואָס זאָל איך ניט פארשטיין פארוואָס? איך קומ צו יענעם אונ זאָג אימ: "פע-טערעל! אָדער גערט, אָדער די נעשאַמע" נאָר וואָס זשע דען, האָט מיר קיין פאריבל ניט, איינ זאכ איז מיר דאָ א ביסל פריקדע: איך פארשטיי ניט דעם דאָס... (א שמאָרע מיט

דער נאָז). דעם פּשאט פונ לאָשן קאפּאַנעס פארשטיי איך ניט. שמעלקע. קאפּאַנעס ווייסט איר ניט? (ער ווייזט אפּ די פינגער). קאפּאַנעס, וואָס מע שניידט קאפּאַנעס. דער קאפעליוש (ווייזט אפּ די פינגער). קופּאַנעס איז... איז... איז... קופּאַנעס אפּ נעמען דיווידענד. די קאפּאַטע (שטופט אָפּ דעם קאפעליוש). לָזוט זיך די-נען! (ער ווייזט אפּ די פינגער). קאפּאַנעס-דאָס ווערט אָננע-רופּן, לעמאָשל, די קאפּאַנעס, די איסקע, דאָס פרעצענט, וואָס עס וואקסט אָנ... היינט פארשטייט איר שוין?

מענאכעם-מענדל. כ'פארשטיי, פארוואָס זאָל איך ניט פארשטיין פארוואָס? איך זיך מיר אינ דער היימ זיך איך מיר, אונ דאָרט וואקסט דערווייַל אפּ מיר פרעצענט. וויבאלד אזוי, איז דאָך עס טאקע, אפּאַנעם, נישקאָשע פונ א דאָס... פונ א געשעפטל איז דאָס... מאכט זשע מיך קלאָר, איך בעט אייך, ווי איז, לעמאָשל, דער דינ, אז איך וויל מאכנ דערופּ א האָס, צי א בעס, צי עפּשער טאקע מעכילע א גאנצן דאָס... (א שמאָרע מיט דער נאָז). א סטעלאזש מיינ איך?

דער קאפעליוש. אָכ, מיטן גרעסטן קאָוועד! גיט מיר אן אָרדער, טו איך א שפרונג אונ ברענג אייך א סטע-לאזש א פרימא: פייפערס א בריוועלע.

שמעלקע (שטופט זיך דורכ). צו וואָס נוצן אייך קונצן, סטעלאזשן? אמער, קויפט אייך בעסער מעזומענעם יאקנע-האָז א ביסל. אָט האָב איך אן אָרדער פונ לאזערן אונ פונ מאשעיענ...

די קאפּאַטע (שטופט אָפּ שמעלקענ). לָזוט זיך דינען! וואָס דולט איר זיי א יארמלקע מיט מעזומענעם יאקנעהאָז, אז זיי ווייסן נאָך גאָר ניט, וואָס פאר א פּאַנעם דאָס האָט? מענאכעם-מענדל. עט-נו, מיילע איר מיינט, אז טאָ-מער טאקע כאָלילע ניט. אזוי דאָס?.. (א שמאָרע מיט דער נאָז). בע! א סימען האָט איר, אָט האָב איך אָפּגעהאנדלט א זומער

אינ אָדעס, ניט היינט געדאכט, מיט „לאַנדאָנ“, געמאכט אלע-
מאַל א „האַס“, א „בעס“, א „סטעלאַזש“, מיט א „נאַכ“, מיט
א „בלינדע רעכט“, מיט אלע שאלעמויזן, אונ פרעגט מיכ בע-
כיירעם פרעגט מיכ, צי האָב איך דאָס ווען אָנגעקוקט אינ מי-
נע אויגן אפילע? פונדעסטוועגן, עס זאָל נאָר געווען זיין א
ביסל מער דאָס... (א שמאָרע מיט דער נאָז) האַצלאַכע, וואָלט איך
דען אצינד ניט געקאָנט זיין א שטיקל אוישער אצינד? אָט
נאט אייך הערשעלע. הערשעלע איז ניט געווען א שאמעס
אינ בעסמערדעש, איז ניט ארויס מיטן שטעקל אינ גרעצק
אונ האָט ניט געמאכט אינ איין שמא-יִסראָעל דרייסיק טויזנט?
שאט! אונ יאָסעלע? איר קענט יאָסעלע? יאָסעלע האָט
ניט געמאכט קיין פארמעגן פון לאַנדאָנ? עמעס, זיי האָבן דאָס
נאָכדעם אָפגעגעבן צוריק מיט רעוואַכים האָבן זיי; פונדעסטוועגן...
די קאפּאַטע. ע, רעב מענאכעם-מענדל, איר זאָלט
אזעלכעס זאָגן? ווי קומט דאָס צו-נאָיך? איר גלייכט, לאַנדאָנ?
צו „יאקנעהאָז“? וואָס איז שייכע, „לאַנדאָנ“ איז, איך בעט
איבער אייער קאָוועד, „לאַנדאָנ“, אונ „יאקנעהאָז“ איז, פאר-
שטייט איר מיכ, טאקע „יאקנעהאָז“.

מענאכעם-מענדל. דעהיינע וואָס? דאָס געשעפט גופע
איז טאקע אזוי ראייער איז דאָס?

די קאפּאַטע. וואָס איז שייכע ראייעל? ס'איז אפרויס
זאָהאָוו! ס'איז גאָר א סוואָרע, אז די גרויסע אונדזערע קויפן
דאָס אויס שונ דער בערזע, אונ עס קאָנ זייער שיינ געמאַלט
זיין, אז אפ איבעראיגאָר קאָנטראַקטן זאָל דאָס זיין מיט גאָלד
גלייכ, אָדער עס זאָל, איך בעט איבער אייער קאָוועד, ליגן
ניין איילן אינ דער ערד. דערפאר איז גוט, אז מע באוואָרנט
זיך מיט א סטעלאַזש. וויבאָד איר האָט א סטעלאַזש, זייט
איר א גליקלעכער מענטש.

מענאכעם-מענדל. אָ, א סטעלאַזש איז אוואַדע זייער
א געשמאקער ביסן א סטעלאַזש! איך געדענק עס נאָכ פון
אָדעס געדענק איך. נאָר וואָס זשע דען איז דאָ דער גאנצער

דאָס? דער קוועטש איז דאָ: מא יאָקאָר? וואָס קאָנ עס מיכ
קאָסטן וואָס?

די קאפּאַטע. וואָס איז שייכע קאָסטן? עס ווענדט זיך,
וואָס פאר א סטעלאַזש איר ווילט מאכן. פאר א געוויינלעכע
סטעלאַזש וועט איר דארפן באַצאָלן בראַצקעס פארמעגן; נאָר
אויב איר ווילט, עס זאָל אייך קאָסטן אינ גלייכע געלט, וואָלט
איך אייך געהייסן מאכן, איך בעט איבער אייער קאָוועד, א
„גערוקטן סטעלאַזש“, דעהיינע: דער בעט זאָל זיין געשריבן
אפ זעקס הונדערט אונ דער האָס אפ אכט הונדערט; איז דאָך
מימאָנעפּשעכ (מיט א ניגן) — וועט דער פרייז האַלטן העכער פון
אכט הונדערט קערבלעך, וועט איר נעמען יאקנעהאָז; עלע
וואָס דען, טאָמער פאָרט דאָס? — וועט איר, איך בעט איבער
אייער קאָוועד, געבן יאקנעהאָז. סיי אהינ סיי אהער — איז אלץ
די ברייער בא אייך. האָט איר דאָס צעקייט?

מענאכעם-מענדל. פארוואָס זאָל איך דאָס ניט צע-
קייען פארוואָס? אינ אָדעס איז אויך אזוי אינ אָדעס: אָדער
איך נעם, אָדער איך גיב; דאָס הייסט, איך טאנצ אפ ביידע
כאסענעס טאנצ איך. וואָס פאר א זייט עס זאָל ניט אוועקגיין —
בינ איך אלץ אינ דרויסן בינ איך. בא גרויסע וואראציאָנען
איז מען אינ אָדעס, זאָגט מען, גליקלעך געוואָרן מיט אזעלכע
סטעלאַזשן. מע דערציילט, אז עס פלעגט אוועקגיין אן עפאָכע,
פלעגט מען אָנשיטן זעק מיט גאָלד פלעגט מען. ביסמארק
זאָל זיך ניט געווען צוקילן ביסמארק, אונ עס זאָל זיך ניט
געווען איבערקערן דאָס גאנצע שפיל מיט דער פוטער אראָפּ,
וואָלט הערשעלע געווען דער אייגענער הערשעלע וואָס
פרייער, אונ יאָסעלע וואָלט טאקע געבליבן יאָסעלע, אונ
איך וואָלט איצטערטאָ געווען גאָר בעגילופן וואָלט איך. נאָר
מיסטאמע איז דאָך ניט באשערט מיסטאמע... אקיצער, וואָס
פאָרט וועט מיך קאָסטן א גערוקטער דאָס... א סטעלאַזש מיינ
איך?

די קאפּאַטע. וואָס איז שייכע? מע דארפ דאָך זען,

עס זאל אייך קאמפענירן. צוליב אייך, און וויל מיר מאכן דאס ערשטע געשעפט, וועט דאס אייך קאסטן א צענערל א זייט. אָרנטלעך?

מענאכע-מענדל. נו, אוואדע קאן מען ניט זאָגן, אז ס'איז טייער אוואדע. נאָר אויב ס'איז מעגלעך עפעס אָפֿ-דאָס... אָפּרייסן מיינ איך, אויסדינגען; איז מאכטייסע; ווי זאָגט איר: וואָס ווינציקער, איז געזינטער... נאָר טא, אויך די אייגענע מייסע—אז גאָט זאל געבן א שטיקלע האצלאַכע זאל ער, איז גאָרניט, ווי זאָגט ער: א רענדל אראָפּ, א רענדל ארום, מיר וועלן זיך ניט קריגן וועלן מיר.

די קאפּאָטע. האָב איך, וואָס איז שייַעך, פון אייך א פעסטן אָרדער און קאָן, הייסט דאָס, מיט מאזל-בראָכע שליסן דאָס געשעפט?

מענאכע-מענדל. בעפירעש אן אָרדער! בא אונדז אינ אָדעס איז א וואָרט אן אָרדער און אן אָרדער איז אן אדערופ. מיר פלעגן דאָרטן האנדלען קימאט נאָר אפן דאָס... אפן וואָרט פלעגן מיר...

די קאפּאָטע. וואָס איז שייַעך אפן וואָרט? בא אונדז איז יעהופּעצ איז אויך דאָס נעמלעכע; דאָס וואָרט איז טאקע א וואָרט, נאָר פונדעסטוועגן זיינען מיר זיך דאָ נויגע צו נעמען אן אדערופ באמ גרעסטן שפעגעליאנט. מאכמעס עס טרעפט דאָ אָפּטמאָל, אז פון אן אָרדער זאל זיך, איך בעט איבער אייער קאָוועד, אויסלאָזן א בידעם. איר פארשטייט? מענאכע-מענדל. כ'פארשטיי, פארוואָס זאל איך ניט פארשטיין פארוואָס? עס קומט אויס, ווי מע זאָגט: „גויסן בעצימבל הוילעך בעטענצל"... נאט אייך דערווילע אוא פופֿ-ציקער נאט אייך, און לאָז זיינ אינ א גוטער שאַ אינ א מאזלדיקער. נאָר וואָס דען וועל איך אייך בעטן וואָס? טאָ-מער איז באשערט, עס זאל זיינ וואראציאָנען, און עס וועט זיינ אפ מיינ זייט א גרויסער דיפערענצ, זאל זיך כאָלילע נישט אויסלאָזן אזוי ווי אינ אָדעס כאָלילע, דאָס הייסט, מע

זאל ניט קאמפעזירן מיט פעטש... אקיצער, איר דארפט זען דארפט איר, אז דאָס בריוועלע זאל זיינ דאָסיקס... א פרי-מא זאל דאָס זיינ.

די קאפּאָטע. וואָס איז שייַעך א פרימא? פרימא אליין איז קאָרג (א קוועטש מיטן גראָבן פינגער). פרימא דעפרימא! טאקע פייפערס אליין. פייפערס בריוועלע—דאָס איז א מעזומענע מאס-בייע. קיינ בעסערס דערפון קריגט איר שוין ניט, איך בעט איבער אייער קאָוועד, אינ גאנצ יעהופּעצ!.. (די קאפּאָטע לאָזט זיך גיין. דער קאפּעליוש יאָגט אימ נאָך און טיינעט, אז אלפיייווישער און אלפיי-מענטשלעכקייט קומט דאָס קורטאזש פונעם געשעפט אפ דער העלפט. די קאפּאָטע וויל ניט הערן, ניט זען. דער קאפּעליוש בלייבט שטיין בא דער טיר טרויעריק).

דער קאפּעליוש (צו זיך אליין). לייט האָבן גליק. ער וועט דאָ כאפּן גוטע זיבן מיט א האַלב קערבל! און עפשער טאקע אלע צענן? ארווא! פון די הענט ארויסגעלאָזט א גע-שעפט. וויפל קוקט מען ארויס דערופ, איידער גאָט שיקט צו א פרישן „קונד"? אז בעסאכאקל זיינען די קליינע שפעגע-ליאנטן גאָר אליין מעקלערס, און פון די גרויסע קאָן מען אויך גאָרניט כאפּן. צום ביישפּיל, פיינקוגל: טאקע א שיינער ייד מיט א פיינער באָרד; נאָר ער וועט בעסער מאכן אליין א געשעפט און וועט איבערצאָלן, אבי ניט געבן צו פארדינען דעם מעקלער... צי, לעמאָשל, כינקיס: בא כינקיסן קאָן מען מאכן א געשעפט סיינן בא די קאָרטן. פאר די געהויבענע מעקלערס איז כינקיס א טייערער „קונד": זיי מאכן מיט אימ בעשאסמייסע די גרעסטע געשעפטן, נאָר וויפל זיי פארדי-נען—לייגן זיי דאָרט אוועק בא די קאָרטן... בא בייגלמאנען מאכט מען יאָ אמאָל א געשעפט; נאָר ווען טרעפט זיך דאָס? איין מאָל אינ א שמיטע, אי דאָס—דארפ מען זיך פריער גוט אָנגיינ, צערייסן דריי פאָר שטיוול, שטיין בא דער טיר, כאנ-פענען די מאדאם בייגלמאן, אויסהערן זי, אז זי קומט ארויס פון א גרויסער מישפּאָכע, כאָטש אלע ווייסן, אז זי האָט ניט

לאנג ארומגעטרעגן א קאָשעק מיט בייגל... און אז גאָט גיט,
מע שראָגט שוין יאָ אמאָל דורכ בא אימ מיט צאָרעס, מיט
יעסורים א שטיקל געשעפט און עס קומט צום קורטאזש,
דארפ מען זיך אוועקדינגען מיט אימ א שאַ זעקס... דערפאר
איז שוין קנאקניסל מער סויכער פון אלעמען: בא אימ, אז
מע מאכט א געשעפט, זאָגט ער לעכאטכילע, אז פון מעקלערס
האלט ער גיט, קיין קורטאזש צאָלט ער גיט—און רופ אימ
קנאקניסל!.. בלייבט איבער איין גרינגער. עס איז דער בעס-
טער פון אלע שפעגעליאנטן אינ יעהופעצ און האָט דאָס קע
געבן א יידן צו פארדינען א קערבל; נאָר וואָס דען איז דער
כיסאָרן? מע קאָן אימ נאָכגיין א יאָר קעסיידער מיט כאלוי-
מעס, און ערשט נאָכדעם כאפן פון אימ א פסאק, אז עס זאָל
ווערן פינצטער אינ די אויגן... היינט גיי צאָל דירע-געלט, זיצ
ווי א מענטש, גיי ווי א מענטש, האָט אויס א שטוב אינ
יעהופעצ, לערן קינדער—א שווערע, ביטערע פארנאָסע! אוי,
ריבוינעשעוילעם, הארצעדיקער פאָטער! ווער האָט דאָס אויס-
געטראכט אָט דאָס מעקלערין, אָט דאָס יעהופעצ, אָט די בער-
זע—די ווינטע, פינצטערע, פארשאלטענע בערוזע? ... (ער זיפצט
געשמאק אינ גיט אוועק. שמעלקע בלייבט שטיין אינמיטן קאנטאָר, אָנגע-
שפארט אפ א שטעקן, דער קאָפ א ביסל אפ א זייט, די אייגעלעך האלב-
צוגעמאכט, ווי א יידענע בעשאס זי טראכט).

שמעלקע (רעדט צו זיך אליין). אן אומגליק מיט די מעק-
לערס! קומט א קוינע, באפאלט מען עס, ווי די הינט! אמאָל
איז געווען יאָרן: איך בין מיר געווען איינער אפן יאריד,
זיך געארבעט פאוואָלינקע, שטילערהייט געמאכט די גרעסטע
געשעפטן אינ יעהופעצ, פארדינט גאָלד—א ביסל פון מעקלע-
רין, א ביסל פון דער זייט, פון שפעגעליאציע... היינט—פינפ
און צוואנציק מעקלערס פאר איינעם. מע דארפ זיך היינט גוט
אונטערגארטלען, מע זאָל זיי אריבעריאָנגן! מע לויפט זיך אָן
דעם גאנצן טאָג, ווי א הונט; מע עסט גיט, מע טרינקט גיט,
מע גייט ווי א בעטלער (ער באטראכט אפ זיך די האלבאָשע). וואָס

זאָל מען טאָגן? די הויצאָע איז גרויס, „גילדושע“ מוז מען
צאָלן... א גליק, וואָס יאקנעהאָז האָט א ביסל די אויגן גע-
עפנט. די גאנצענע שטאָט האָט זיך א נעם געטאָגן צו יאקנע-
האָז. וואָס האָט מען אינ דעם אזעלכעס דערוועגן? דער שווארצ-
יאָר ווייסט זיי! איך האָב אלע מינע „קונדן“ באטיילט מיט
יאקנעהאָז. נעבעך בעדאלעס געשטעלט לאזארן מיט מאשעיען,
כע-כע! (מיט א שניגענדיק פאָנעם). אוועקגעקויפט בא זיי קימאט
דעם גאנצענעם מעזומענעם יאקנעהאָז. אפ זיבן הונדערט רובל...
נישקאָשע, איך האָב, גיט צו פארזינדיקן, אויך געכאפט דער-
ביי א שיינ קערבל, כאסוועשאָלעם נישט ביגניווע, נאָר גלאט
אזוי, פון אויבן א פארדינסטל, ווי אלע יעהופעצער מעקלערס...
זיי מעגן אלע: גאנווענען, גאזלענען, קיילענען, און שמעלקע
דארפ האָרעווען פון אוילעמהאבע וועגן... זיי זיינען גרויס גע-
וואָרן בא זיך—פיסס! קאנטאָריסטן! באנקירן! און שמעלקע
איז אלע דער אייגענער שמעלקע—עכע-עכע! פונדעסטוועגן,
דאנקען גאָט דערפאר. איך דארפ צו קיינעם גיט אָנקומען:
פראן א ביסל געלט, און סכוירע א ביסל איז פראן...
(ער רעכנט אפ די פינגער). פראן „שפאנעווער“ מעזומענע... (ער טוט
זיך א טאפ אינ איין קעשענע). פראן „כארקעווער“... (טוט זיך א טאפ
אינ דער אנדערער קעשענע). און „וויגרישנע בילעטן“, און אפ „טע-
קושצעם שצאָט“ א ביסל, און א ביסל אקציעס פונעם „יעהו-
פעצער דעליזשאן“ איז פראן. גאָט זאָל נאָר געבן, דאָס גע-
שעפט פונעם „יעהופעצער דעליזשאן“ זאָל זיך א ביסל פאר-
קעסערן, וועט שוין זיינ וואָס צו טאָגן, אימירצעשעם, בא לא-
זארן און בא מאשעיען... (מיט א שניגענדיק פאָנעם). איי, קוינימ!..
אזעטיקע קוינימ וואָלט איך וועלן האָבן א סאכ! בארליאנטענע
קוינימ!.. (ער קוקט אפ דער וואנט). אָהאָ, שוין צוועלף דער זיי-
גער! פונקט די צייט, ווען לאזאר פאָרט פרישטיקן. מע דארפ
לויפן כאפן עס בא דער טיר—טאָמער וועט גאָט ראכמאָנעס
האָבן און וועט עס אריינשיקן א געדאנק עפעס מאכן א
געשעפטל... (ער גייט אוועק).

ציפער בלאט. הא? וואָס? פארשטייט זיך, רעאליזאציע.
מיר דארפן היינטיקן טאָג נעמען אונ געבן עפשער פינף טויזנט
אקציעס. א ווערטעלע אויסצוריידן? יאקנעהאָז אליינ באדארפן
מיר רעאליזירן — וויפל מיינט איר?

פלעדער וויש. איך מיינ... איך מיינ, אז דעם כעזשנ
פונ יאקנעהאָז דארפט איר וויסן בעסער פונ אונדו אלעמען.
דערופ זייט איר בוכהאלטער.

ציפער בלאט. הא? וואָס? א פאָר טויזנט, זאָגט איר?
פע, איר האָט א גרויסן טאָעס. העכער דריי טויזנט שטיק.
איר הערט? דריי טויזנט שטיק, אכוצ סטעלאזשן, אזערקע,
וואָס מע קאָן נישט וויסן, צי מע וועט אונדו געבן, צי מע
וועט בא אונדו נעמען יאקנעהאָז. איר הערט, וואָס מע זאָגט
אייך?

פלעדער וויש (פאר זיך). בראַש מיינט ער, אז אלע הינ-
קען אונטער אפן לינקן אויער, אזוי ווי ער... (הויכ). איך ווייס
גאָר ניט, וואָס מיר וועלן טאָן! אָט זעצ איך מיך אונ וויינ,
טאָמער וועט פייפער, כאסוועכאָרילע, צולייגן געלט.

זילבער מינצ (פונ די גראטעס ארויס). ווערליק ער איז יוי-
צע קעגן אונדו, וואָלט ער געמעגט ווערן די קאפאָרע היינטיקן
טאָג אפירע.

פלעדער וויש. בא לייטישע באנקירן פארדינט מען א
קערבל פונ דער זייט גאָר; מע שארט זיי צו א געשעפטל,
אן אקציע.

ציפער בלאט. הא? וואָס? ווו וועלן מיר נעמען אק-
ציעס, פרעגט איר? מיר וועלן מוזן צאָלן דיפערענצן.
פלעדער וויש (פאר זיך). גוט-מאָרגן, געלע, רעטעכ טראָג
איך.

ציפער בלאט. הא? וואָס? א בריידע וועלן מיר האָבן?
אנו, טוט נאָר א פרעג דעם קאסיר, איך רייך ניט מיט אימ,
א סאך האָבן מיר עפעס געלט אין דער קאסע?
זילבער מינצ (צו פלעדער וויש). קאדאָכעס!

דריטער אקט

איך עטלעכע כאדאָשן ארום, בא פייפערן איך קאנטאָר. —
ציפער בלאט זיצט אויבנאָן, אפ פייפערס אָרט, די אויערן
אונטערגעבונדן מיט א ווייס טיכל, אונ שאַבט זיך די נעגל
מיט א קליין מעסערל. בא דער זייט שטייט פלעדער וויש,
פיינ אויסגעפוצט, האלט א קליין שפיגעלע אין דער האנט און
קעמט זיך דאָס בערדל. זילבער מינצ זיצט פארשטעלט אין
די גראטעס, האלט אונטער דעם קאָפ מיט ביידע הענט, פאר-
צאָרנט, אָנגעברויגעזט אפ דער גאנצער וועלט.

ערשטע סצענע

ציפער בלאט. וואָס קאָן דאָס זיינ מיט אונדזער שעפ,
וואָס ער איז היינט אזוי שפעט נאָך נישטאָ אין קאנטאָר?
פלעדער וויש. קער נאָך שלאָפן. מיסטאמע אופ געווען
היינטיקע נאכט איך קלוב.

ציפער בלאט. הא? וואָס? מיט וויזשן? געפונען א
צייט צו מאכן וויזשן. וואָס רעדט איר? איר ווייסט, וואָס
איר רעדט? בא אונדו איז דאָך עפעס היינט קאָנטראַקטן,
רעאליזאציע. איר הערט? רע-א-ליזא-ציע!

פלעדער וויש. וואָס זשע שרייט איר אזוי? איך ווייס
גלייך מיט אייך, אז ס'איז בא אונדו היינט רעאליזאציע.

ציפער בראט (צו פלעדערווישן). הא? וואָס? עטלעכע טויזנט?

פלעדערווישן. קאדאָכעס זאָגט ער!
ציפער בראט (צו פלעדערווישן). קאדאָכעס? וואָס הייסט קאדאָכעס? וווּ איז דאָס געלט? וווּ איז עפעס פאפירן, סעריעס, קופאָנעס? אנו, פרעגט אים אָקאָרשט, איך רייד מיט אים ניט. זילבער מינצ (צו פלעדערווישן). פאפירן? זאָגט אים, אז די מיין האָונ אופגעגעסן.

פלעדערווישן. הא? וואָס? וויפל זאָגט ער?
פלעדערווישן. די מיין, זאָגט ער, האָבן אופגעגעסן!
ציפער בראט (אויסער זיך). צי ער איז מעשווגע, צי ער איז כאָסערדייע, צי ער איז גראַט אזוי פונעם זינענ?
זילבער מינצ (צו פלעדערווישן). זאָגט אים, אז ער איז אליין אי מעשווגע, אי כאָסערדייע, אי פונעם זינענ. ער ווייסט ניט, וואָס מיט אים טוט זיך, דער שיינער „בויכהאָרטער“.

ציפער בראט (צו פלעדערווישן). הא? וואָס זאָגט ער?
פלעדערווישן. ער זאָגט אפ אייך, אז איר זייט א בער היימע; איר ווייסט ניט, ווער עס האָט אייך געשלייערט... (ציפער בראט שפרינגט אונטער אפן בענקל; ער ווייסט ניט וואָס צו טאָן פאר קאס. עס עפנט זיך אופ די טיר אונט עס קומען אַן מענאכעם-מענדל אונ זינע צוויי מעקלערס: דער קאפּעלירש אונ די קאפּעטע).

צווייטע סצענע

מענאכעם-מענדל (צו דער קאפּעטע). נו, וואָס זייט איר געבליבן שטיין וואָס? גייט צו צו אים, ווייזט אים די דאָס... די סטעלאזשן אפ יאקנעהאָז ווייזט אים. לאָז ער זיך מיט אייך רעכענען לאָז ער זיך.

די קאפּעטע (צום קאפּעלירש). זיי זינען גערעכט. גייט, זייט מויכל, צו צום קאסיר, זאָגט אים אזוי אונט אזוי, לאָז ער אייך, איך בעט איבער אייער קאָוועד, ארויסצאלן וואָס עס קומט אפ די צוויי סטעלאזשן מיטן האָס.

דער קאפּעלירש. וואָס איז עפעס געפאלן דער גוירל אפ מיר? דאָס געשעפט האָט איר דאָך געמאכט, ניט איך. די קאפּעטע. אָט דאָס הייבט זיך אָן מיט א יידן! באַמ נעמען „קורטאזש“ האָט ער געטיינעט „יאכראָוו“, אונט אז עס קומט צו עפעס, האָט ער כיישעק צו בלייבן פונ הינטן (ער שטופט אים אונטער). פאָלגט מיך, גייט, אייך פאסט בעסער. דער קאפּעלירש. פארוואָס פאסט מיר בעסער?

די קאפּעטע. וואָרעם אזוי: איר גייט, איך בעט אייך בער אייער קאָוועד, אינ א קאפּעלירש אונ רעדט רוסיש. מענאכעם-מענדל. איך האָב מוירע, אז פונ דעם דיין-גענ זיך וועט גאָרנישט ארויסקומען האָב איך מוירע. מע דארפ זיך פרווון איינ דארפ מען, ווי זאָגט ער: „מע שיקט דעם שאמעס אונט מע גייט אליין“ (ער טוט אויס דאָס היטל, גייט צו צום קאסיר אונ רעדט צו אים דורכן פענצטערל אפ רוסיש). יא סאָמ מע-נאכעם-מענדל איז קאסרילעווקא... אוו נאָס יעסט דווא ספּאָ-לאָווינע סטעלאזשן נא יאקנעהאָז פרימא דעפרימא... זילבער מינצ (מיט קאס). זאָגט אפ יידיש, וואָס דארפט איר?

מענאכעם-מענדל. מאלאָסוי באדארפ אפ מיר קיין פאָריבל ניט האָבן, וואָס איך האָב לעכאטכילע אָנגעהויבן אפ רוסיש, ווייל, ריישיס, איז דאָ אזוי דער דאָס... דער איינפיר, אונט וועהאשייניס, פאסט טאקע ניט פאר אזא נעפעש, ווי איך, זיך ארומדרייען אינ יעהופעצ אפ דער בערוזע אונט נאָך ריידן יידיש; מע קאָן מיך, כאסוועשאָלעם, דערקענען, אז איך בין א דאָס... א ייד מיינ איך, אונט מיך מעכילע ארויסדאָסן פונ-דאנען מיט קאָוועד אהיימ מעכילע.

זילבער מינצ (בייז). אקיצער, וואָס ווילט איר?
מענאכעם-מענדל. אקיצער, די מיסע דערפונ איז אזוי. איך בין מענאכעם-מענדל פונ קאסרילעווקע בין איך. איך האָב א שטיקל דאָס... א שעם אפ דער וועלט האָב איך, דורכ אָדעס, דורכ „לאָנדאָן“, כ'האָב אמאָל געהאנדלט מיט „לאָנדאָן“

אמאָל, היינט האנדל איך מיט דאָס... וויאזוי הייסט דאָס... מיט יאקנעהאָז.

זיל בער מינצ (מיט קאס). יאקנעהאָז? אזוי זשע רעדט! גייט אהינ (ער ווייזט אסג בוכהאלטער מיטג קאָרעספאָנדענט). דאָרט וועט מען אייך געבן יאקנעהאָז.

פלעדער וויש (מיט א שמייעלע צו מענאכעם-מענדלעג). וואָס וועט איר זאָגן גוטס?

מענאכעם-מענדל (מיט הענט). וואָס פאר א גוטס זאָל איך אייך זאָגן זאָל איך? כ'האָב געדרייט האָב איך, געשווינדלעט, געפלוטעט מיט דאָס... וויאזוי הייסט דאָס... מיט יאקנעהאָז. אהער, אהינ, א האָס, א בעס, א לאַקש, בודעמ, ציבעלע — בלאָטע! אז ס'איז ניט באשערט צו פארדינען א קערבל, העלפן נישט קיינ בעריעשאפטן. האלעוויי איך זאָל אויסקומען גלייך זאָל איך, ווי זאָנט ער: „דער אָרעמאן איז גערן, אז ער בלייבט באמ קערני.“ פלעדער וויש (פריינטלעך). איך פארשטיי נאָך אייערע רייד, אז איר האָט מיט אונדז כעזשבוניעס אפ יאקנעהאָז. זייט זשע זיך מאטרעק, אָן זיצט אונדזער בוכהאלטער, ער וועט זיך מיט אייך צערעכענען (ער פירט צו מענאכעם-מענדלעג צום בוכ-האלטער אונ שרייט אפ א קאָל). הער ציפערבלאט! דער ייד האָט דאָ כעזשבוניעס מיט יאקנעהאָז!

ציפערבלאט. הא? וואָס? וואָס שרייט איר אזוי? איך בין ניט טויב! (צו מענאכעם-מענדלעג). זיצט.

מענאכעם-מענדל (זעצט זיך צו אפ אן עק בענקל). בע-קיצער, די מייסע דערפונ איז אזוי. כ'האָב דאָ א ביסל גע-שווינדלט מיט דאָס... וויאזוי הייסט דאָס... מיט יאקנעהאָז האָב איך, געמיינט, איך וועל עפעס מאכנ, אריינגעבראָקט די עט-לעכע קערבלעך אריינגעבראָקט, אונ געבליבן זיצן אפ די דריט-האלבן סטעלאזשן געבליבן, ווי א הונ אפ די אייער, ביז קאָנ-טראקטן. אן אָרט פונ מיסכער, פונ סטעלאזשן, פונ וואראציא-נען איז טאקע נאָר אָדעס. הערט איר! יעהופעצ מעג טאקע זיך די קאפאָרע פאר אָדעס מעג עס זיינ.

ציפערבלאט. הא? וואָס? אן אָנווייזונג פונ אָדעס? אנו, ווייזט אהער!

מענאכעם-מענדל. דאָס אָנווייזונג איז טאקע אפ אייך איז דאָס, נאָר נישט פונ אָדעס, נאָר פונ אייך אליינ טאקע, אפ דאָס... וויאזוי הייסט דאָס... אפ יאקנעהאָז (ער נעמט ארויס פונ בוזעם-קעשענע א פאזיר אונ גיט דאָס איבער דעם בוכהאלטער).

ציפערבלאט (נעמט דאָס פאפיר, זאָלט אָן די נאָז מיט א פאָר

ברילן אונ לייענט הויכ). Милостивый Государь! По уплатѣ Вами мнѣ 15-го Февраля будущего... года суммы... рублей серебромъ, имѣю сдать Вамъ или приказу Вашему десять акцій товарищества „Якнеузъ“ съ текущими купонами. Послѣ-же 15-го Февраля сіе письмо теряетъ свою силу безъ всякихъ другъ къ другу претензій. Съ совершеннымъ почтеніемъ В. Файферь (צו מענאכעם-מענדלעג). אהא? יאקנעהאָז? ווילט איר, הייסט דאָס, רעאליזירן, נעמען אקציעס?

מענאכעם-מענדל. אקציעס לאוו דאפקע. ווי זאָגט ער: „מע ביינט נישט די האגאָדע, מע מיינט די פאלירטשי-קעס.“ וואָס טויג מיר דאָס דאָס... וויאזוי הייסט דאָס... יאק-נעהאָז? איך וויל מיט אייך קאָמפּעזירן וויל איך. עס וועט מיר ארויסקומען פונ אייך, נאָך מיינ כעזשבוניעס, א קערב-לעך דריטהאלבן הונדערט וועט מיר. נאָר אויב עס וועט גיינ בא אונדז אינ א פופציקער, בין איך ניט אזא ייד, וועלכער קאטאָרע...

דער קאפּעליוש (מישט זיך אריינ). מע מיינט דעם די-פערענצ, וויפל עס באטרעפט, זאָלט איר ארויסצאָלן. די קאפּאָטע (שטופט אָפּ דעם קאפּעליוש). לאָזט זיך דינען! דער ייד איז, וואָס איז שייעך, א פרעמדער, אונ האלט באמ אוועקפאָרן אהיימ קיינ קאסרילעווקע. ער האָט, איך בעט איבער אייער קאָוועד, א ווייב, א גוטע באַכערטע, לאָזט זי אימ ניט אָטעמען, אלקיינ האָט ער אייך געוואָלט בעטן, איר זאָלט זיך מיט אימ צערעכענען, אונ טאקע, איך בעט איבער אייער קאָ-

ווער, ארויסצאלן די עטלעכע קערבלעך אלץ-כעזשנ. היינט פארשטייט איר שוין, צי ניין?

מענאכעם-מענדל. טאקע באלד טאקע, מאכמעס מאא-לאסוי באדארפ וויסן זיין, אז איך זיצ דא אפ א דאָס... אפ א פרעמדן וואָגן זיצ איך דאָ. ריישיס, טאָר איך דאָ ניט זיין, און וועהאשייניס, לאָוט מיכ מיינ פלויעסטע ניט לעבן. זי זעצט מיט בריוו זעצט זי. אָט זעט, וואָס זי שרייבט מיר זעט (ער באקומט ארויס פון בוועמ-קעשענע א בריוו).

ציפערבלאט (נעמט דעם בריוו, טוט אָן די ברילן און לייגט אפ א קאָל). „ליכוויד באאלי האנאָגיד האמעפירסאָמ העכאָכאָמ מופלאָג מוהר"ר מענאכעם-מענדל נ"י. ערשטנס, קומ איך דיר צו מעלדן, אז מיר זיינען אלץ, געלויבט איז האשעמיסבאָרעכ, אינ בעסטן געזונט. גיב גאָט דאָס נעמלעכע פון דיר צו הערן אפ ווייטער ניט ערגער, אָמיינ. — צווייטנס, פרעג איך דיר, א מיסע-מעשוניע זאָל אפ דיר קומען, הארצעריקער געטרייער...“ (פלעדערוויש, דער קאפעליוס און די קאפאָטע שטעלן אופ מויל און אויערן. זיבצערמינצ שטעקט ארויס דעם קאָפ פון די גראטעס, רייכערט א פאפיראָס, מאכט צו די אייגן, הערט זיך צו מיט איין אויער. ציפערבלאט ווישט אויס די ברילן, הוסט זיך אויס און לייגט געשמאק, מיט קאוואָנע). „צווייטנס, פרעג איך דיר, א מיסע-מעשוניע זאָל אפ דיר קומען, הארצעריקער געטרייער! איך לייג אָפעט אזא ווינטער און קאָן נאָך אראיאָמ צו מיינע קוי-כעס ניט קומען, אכוצ וואָס דאָס עלטערע קינד האָט געפאָקט און געמאָלט און דאָס קלייניטשקע האָט די „דאָר“, איך האָב דאָס שוין געבאָדן אינ זאלצ און אינ קלייען, געזעצט אינ זאמד, געשפראַכנ, געשטאָכנ, געטאָנ, וואָס מע טוט קיין יידן ניט, גאָט ווייסט, אויב עס וועט דערלעבן גרינע אוגערקעס, און ער, גאָרניט, זיצט זיך דאָרטן אינ געהאקטע ווונדן, ווי א גראפ, א געדולע אפ אימ, א יאָנטעוו! פארשטערט זאָל אימ ווערן, ריבוינעשעלילעם! אז ניט אָדעס, איז יעהופעצ. דאָצ א סווי-כער! פריער „לאַנדאָנ“, היינט „יאקנעהאָז“, לאַמיכ אזוי וויסן פון דיר און פון קאָל האצאָרעס, צי איך הייב אפילע אָן צו

וויסן, וואָס דאָס איז אפ מיר פאר א נייער אומגליק אָט דאָס שמאקנעהאָז! דיינע גליקן ווייס איך שוין, אז אָך און וויי איז מיר! פון אָדעס, ניט היינט געדאכט, — גערענקסטו? — האָסטו מיר אויך געשריבן גילדענע פייגעלעך, האָב איך דיר דען ניט געשריבן דעמלט נאָך: אנטלויפ, מענדל, ווי גאָט איז דיר לייב?! אָרעמער דאך, וואָס קנאקסטו? איך שיק אימ נאָך ארויס אפ הויצאָעס, ער זאָל קומען אהיימ, לעסאָפ וואָס טוט ער? טראָגט דאָס אימ אוועק צו אלדי שווארצע יאָר קיין יעהופעצ!... (עס עפנט זיך די טיר און עס שטעקט זיך אריין א קאָפ פון א ספעקוליאנט: „ניטאָ פייפערן אינ קאנטאָר“ דער קאסיר טוט א מאכ מיט דער האנט, די טיר מאכט זיך צו. ציפערבלאט לייגט ווייטער). „דערום האָט זיך טאקע טאטע-מאמע אויסגעבראכט, אז איך זאָל זיצן דאָ א יוגנט אינ קאסרילעווקע מיט פיצלעך קינדער פיסקליאטעס, און ער, דער שיינער ברויט-געבער מיינער, וועט זיך ארומשלייען דאָרטן מיט אלע שארלאטאנעס, וואָס א ווייב, מישטיינסגעזאָגט, האָט בא זיי א שיינע ווערדע, און מיט מיר זאָל האָבן צו טאָן א וועלט! קיין גוטן מיטוואָך נאָך נישט געהאט פון דער כאסענע אָן, אז, מישטיינסגעזאָגט, נאָר געטראָגן אימ און געהאט, און ווידערא-מאָל אימ געטראָגן און געהאט, און אָבעראמאָל פארגאנגען אימ אפ טראָגן. אוי, די מאמע מיינע איז טאקע א כאכאָמע! „הערסטו, טאָכטער מיינע געטרייע, פלעגט זי מיר זאָגן באלד נאָך דער כאסענע, עפעס געפעלט מיר נישט דאָס מאנעכנ דיינס, דאָס באשטענדיקע קוצעניו-מוצעניו זיינס מיט דיר, ווי זאָגט מען: זיי מיר ניט צו זיס, איך זאָל דיר ניט איינשלינגען; זיי מיר ניט צו ביטער, איך זאָל דיר ניט אויסשפיייען...“ אָט זע, בא לייטן א ווייב, אשטייגער, בליומע-זלאטע, פארשטערט זאָל דאָס איר ווערן, ווי זי לעבט דאָס אָפ די וועלט בא איר מאן! ווען דו האָסט בליומע-זלאטען, ניט דערהארן זאָלסטו, פאר א ווייב, וואָלסטו שוין געוויסט, וואָס פאר א גאָט מיר האָבן. איך וועל מיכ ניט שטעלן, ווי בליומע-זלאטע, א מאקע דיר א גרויסע, שילטן דיר און קאָרעניען, ווי דו ביסט ווערט, —

מוז איך מיט גוטן, א בריירע האָב איך? זאָג איך דיר טאקע מיט גוטן, מענדל-סערדצע, אז טאָמער קומסטו ניט צו פאָרן, אימירצעשעם, אפ פייסעך אהיימ, זאָלסטו זיך ריכטן אפ א פאָהיבעל. איך קאָן טרעפן צו דיר קיינ יעהופעצ אויך אונ דאָרטן מאכט דיר א וויסטן א פינצטערן סאָפּ... " (עס עפנט זיך די טיר אונ עס שטעקט זיך אריין ווידער א קאָפּ פונ א ספעקוליאנט: נאָך ניטאָ פייפערן אינ קאנטאָר? דער קאסיר טוט א מאכ מיט דער האנט. די טיר מאכט זיך צו. ציפערבלאט לייענט ווייטער). "...א וויסטן א פינצטערן סאָפּ... איך זע פונ דיינע בריוולעך, אז דאָס יעהופעצ האָט דיך, אפאָנעם, רעכט פאָליובעט, א סיבע דיר אינ פאָנעם! ס'איז דיר געפערן, זאָגסטו, וואָס וואסער צאפט זיך דאָרטן פונ דער וואנט, לאנטערנעס צינדן זיך דאָרטן אָן אריין פונ דער העלער הויט, איינבאנען לויפן ארום מעשוגענער ווייזו הינ אונ צוריק אינמיטן שטאָס, אוקעדוימע אזעלכע כידושימ מיט באַבע-מייסעס פונ טויזנט-איינ-נאכט - מיינסט, וועסט מיך דערמיט נעמען? אוואדע באדארפ איך גענייטיק האָבן דיינע יעהופעצער געפלאסטרע גאסן אונ, טארעטארן! וואסער, קאָן איך באש-טיינ, זאָל בא מיר זיינ אינ דער דייזשע, אונ לאנטערנעס בא-דארפ איך אפ קאפאָרעס, איך גיי בעמילע ניט בא דער נאכט אינ ערגעצ ניט, אונ אז עס מאכט זיך אמאָל, מע דארפ יאָ גיין ערגעצ אינ אן אָרט אריין, קאָן מען גיין פארפרי... פאָלג זשע מיך, מענדל... " (עס עפנט זיך די טיר אונ עס שטעקט זיך אריין צוויי קעפ מיטאמאָל: "ניטאָ פייפערן אינ קאנטאָר? דער קאסיר טוט א מאכ מיט דער האנט. די טיר מאכט זיך צו. ציפערבלאט לייענט ווייטער). "...פאָלג זשע מיך, מענדל, א ווייב דארפ מען פאָלגן, הער אופ צו האנדלען מיטן פאראיאָריקן שניי. לאָז זיך דיר נישט גלוסטן צו ווערן א גוויר אינ איין שמאייסרעלע, ווי זאָגט מען: פלי נישט הויך, וועסטו נישט פאלן נידעריק. שנייד אָפּ פונ דיינ יאקנעהאָז ווי ווייט דו קאָנסט, אונ קומ צו פאָרן אהיימ, וועסט-טו זיינ א גאסט בא דיינע קינדער. נאָר, לעמאנאשעם, פלעכט נישט קיינ קערבלעך דאָרטן אפ דער רועך ווייסט וואָס, האָב

אינ זינען בעסער ברענגען עפעס אינ באַעבאטישקייט אריין. האָב אימ אכציק שווארצע יאָר! בא לייטן א מאנ האלט אפן קאָפּ, אז ער האָט אינ דער היימ א ווייב ביז הונדערט אונ צוואנציק יאָר. האנדלסט מיט יאקנעהאָז - נעם, פארבלענד די אויגן, רייס אָפּ אונ שיק אריין א צוואנציק ארשינ יאקנעהאָז דעם ווייב אפ א קליידל; עס גייט אזא יאָנטעו... " (עס עפנט זיך די טיר אונ עס שטעקט זיך אריין עטלעכע קעפ מיטאמאָל: "טאקע אלץ ניטאָ פייפערן אינ קאנטאָר? דער קאסיר טוט א מאכ מיט דער האנט. די טיר מאכט זיך צו. ציפערבלאט לייענט ווייטער). "...עס גייט אזא יאָנט-טעו! באדארפ איך אימ דערמאָנען, א ווייטעק אימ א גרוי-סער, אריין ווייסט דאָס נעבעך ניט! נעם זשע שוינ אינ איינ וועג אָן א טוצ האנטעכער מיט א סערוועס א גרויסן, אונ עטלעכע ארשינ גראָבע לייזונט אפ דער פייסעכיקער דייזשע, אונ נאָזטיכלעך מיר א האַרב טוצ - קיינ בראנזעליעטן מיט מענדעליאָנען, ווי בלוימע-זלאטע, פאָדער איך נישט בא דיר! אונ מאָרזאָווס זאָנע מיר א שטיקל, טעלער פלאטשיקע מיט גלעזלעך א ביסל, אונ א כרייניק א נייעם (יענער איז קאפאָרע געוואָרן פאראיאָרן בעשאסן טראָגן אפן בוידעם), גוטע זייפ ברענג מיר צו פירן, מיט א פלעשר וואָדאָקאָלאָן. נאָר, לעמאנאשעם, פאר-געס ניט מיר קלאפן פריער א דעפעש, ווי עס ווינטשט דיר פונעם גאנצן הארצן דיינ זוגאָסי האצניאָ מאָראס שיינע-שיינדל. - יאָ, גוט, כ'האָב מיך דערמאָנט. איך פארשטיי נישט, וואָס דו שרייבסט מיר, אז קיינ באשטענדיקע סטאנציע האָסטו ניט, דאָרט, ווו דו טאָגסט, נעכטיקסטו ניט, דו מוזט, זאָגסטו, אויסבאהאלטן זיך, מע זאָל דיך, כאסוועשאָלעם, ניט איבערנעמען... ווייס דיך דער שווארצער יאָר. עפשער איז דאָס דערפאר, וואָס דו האנדלסט מיט טרייפער סכוירע, מיט דעם וויסטן יאקנעהאָז? עס גייט מיר טאקע מער נישט אָפּ צו מיינע זייזשע קליידער, מע זאָל דיך ברענגען צו פירן אהער געקאוועט אינ קייטן! דיך דארפ עס טרעפן! א שיינע שטאָט, א לייטישע, דאָס יע-הופעצ! מע זאָגט גאָר, אז באנאכט טאָר מען זיך דאָרט נישט

ארומדרייען איינער אליין אפ דער גאס : גאזלאַנימ, זאָגט מען,
טוען זיך איבער פאר נעקייועס און מע שניידט קעשענעס...
איך זאָל וויסן - דעם דריטן טאָג א שטיקל ברויט, וואָלט איך
ניט געוואָלט קענען דאָס יעהופּעצ, ברענען זאָל דאָס!.. יאָ,
וואָס זאָגסטו דערופּ? סטיסיע-לייע איז שוין ווירער אפּ דער
ציט..."

מען אכעמ-מענדל (ריסט אויס בא ציפערבלאטן דעם בריוו).
ווייטער גייען שוין אלץ דאָסיקע... היימישע זאכן גייען שוין,
אַבער וואָס זאָגט איר אפּ מיין ווייב וואָס? זי קאָן שרייבן זי?
ציפערבלאט. אָ, א קאָזאק!
פלעדער וויש. זי מוז גיין בא אייך אינ ספּאַדעק, רעב
מענאכעמ-מענדל?

זילבערמינצ. א שאַד, וואָס זי איז ניט אינ יעהופּעצ
אפּ דער בערוזע - זי פעלט צום רומל...
די קאפּאָסע. עט, וואָס איז שניעך א יידענע? פאַרט,
איך בעט איבער אַינער קאָזער, א נעקייוע... (עס עפנט זיך די
טיר און עס קומען אריין צוויי פרישע פארשויענע: פּינורל פּאַנפּאטש
און זאוורל זאָקע; זיי שאַפּן איינער איינס דאָס אנדערע).

דריטע סצענע

פּאַנפּאטש (פּאַנפּעט). נו, האוור, טאָמער וואָלט העווען
א סוואַרע, זאָסט צוהיינן צו אימ און אימ זאָהן, ער זאָל
אונדז העבן יאהנעהאָז?
זאָקע (פאריקעט זיך). פאפּארוואָס עפעס איך? פאפּא-
וואָס זאָלסטו ניט גיין זאָגן יאָק-ק-ק... (ער וואַרט זיך).
זילבערמינצ (מיט קאס). וואָס דארפּן איר? גייט אייך
געזונטערהייט! בא אונדז גיט מען נאָר איינ מאָל אינ כוידעש.
פּאַנפּאטש. האוורל, דו הערסט? ער מוז מיינען, מיר
זיינען העהומען נאָך א געדאָווע, אז אָך און וויי איז אונדז,
אפּ וואָס מיר זיינען איבערהעומען!

זאָקע. זייט רויק, מיר זיינען געגעקומען צו אייך מיט
א געגעשעפט. מיר האָבן יאָק-ק-ק...
פלעדער וויש (גייט צו צו זיי). וואָס דארפּן איר? ווער
זייט איר?

פּאַנפּאטש. מיר זיינען שפּעהעליאנטן. מיר האָבן הע-
הויפט יאהנעהאָז אפּ האָנטראהטן, זיינען מיר העהומען אָפּנע-
מען אונדזערע עטלעכע הערבּלעך. מיר דארפּן העלט.
פלעדער וויש (צו זאָקע). איך פארשטיי ניט, וואָס ער
רעדט. זאָגט איר.

זאָקע. פאפּארשטייט איר מיך, מיר זיינען צוויי שפּע-
געליאנטן שו-שוטפּימ, דאָס הייסט, מיר האָבן גע-געהאנדלט בע-
שוטפעס יאָק-ק-ק...

פלעדער וויש (פירט זיי צו צום בוכהאלטער, שרייט אימ גלייך
אינ אויער אריין). הער ציפערבלאט! צוויי סאָכרימ! עפעס דארפּן
זיי, איך ווייס ניט וואָס!

ציפערבלאט (צום קאָרעספּאַנדענט). הא? וואָס? וואָס שרייט
איר אזוי? איך בין נאָך ניט טויב! (צו די שוטפּימ). וואָס דארפּן
איר?

פּאַנפּאטש. וואָס באדארפּ א ייד? א ייד באדארפּ העלט.
אפּ העלט שטייט די וועלט. עס האָט זיך אונדז פארהלוסט האנד-
לען אפּ דער היהער בערוזע, האָבן מיר אריינהעבראָהט היפשע
עטלעכע הערבּלעך אינ יאהנעהאָז אריין, העמאכט אינצווייען
א האנצע שפּעהעליאציע.

ציפערבלאט. הא? וואָס? איך פארשטיי ניט איינ וואָרט.
זאָקע (שטופּט אָפּ דעם שוטפּע). וואָס פּאַ-פּאַ-פּאַנפּעט איר?
לאָזט מיך אויך אויסריידן א וואָרט (צום בוכהאלטער). פאפּא-
שטייט איר? מיר זיינען פּאַ-פּאַ-פּאַ-בראָסטע מאַרק-יידן, קיי-קיי-
מאָל ניט געגעכאַלעמט אפּילע צו האנדלען אפּ דער בע-בערוזע,
נאָר אז מיר האָבן דע-דערהערט, אז די גא-גאנצע ווערט האנדלט
מיט יאָק-ק-קנעהאָז און מע ווערט גאָ-גאָר גליקלעך, האָבן
מיר זיך מעיאשעו געווען און געגעמאכט שוטפּעס אפּ יאָק-ק-ק...

פלעדער וויש. יאקנעהאָז? נו, זאָגט שוין, וואָס קוועטשט איר זיך אזוי?

ציפער בלאט. הא? וואָס? יאקנעהאָז דארפט איר? פאָנפאטש. יאהנעהאָז באדארפן מיר אפּ האפּאַרעס. מיר האָנען באשטיין זיך זעצן צום סיידער אָן יאהנעהאָז. מיר דארפן העלט. מיר ווילן גאָר ניט וויסן פונ קיין גליהן. שוין צייט זיך זען מיט א הערבל. הא? ווי זאָהט איר?

זאיקע (שטופט אָפּ דעם שוטעפּ). פאָפארוואָס זאָלט איר האָבן א טעטעווע ניט לאַ-לאָזן אויסריידן יענעם א וואָרט? (צום בוכהאלטער). ווער איז דאָ פונ אייך פּינ-פּינ-פּינער? מיר האבן דאָ אייערס א בריוועלע אפּ יאק-ק-ק-ק... (ער שלעפט ארויס פונ בוזעם-קעשענע א בריוו). א פאָ-פאָר מעקלערס האָבן דאָס אונדז אריינגערוקט גאָ-גאָר בעכאַצי כינעם: פּו-פּופּצן שטיקלעך יאק-ק-ק... (די קופּ בלייבט אימ שטעקן אין האַרדז, ניט אהיבן, ניט אהער. עס עפנט זיך די טיר אונ עס קומען אריין עטלעכע יונגע ספעקוליאנטן אונ שמעלקע בעסויכאָם. זיי שטופן אימ אונטער. שמעלקע ראנגלט זיך מיט זיי. אלע שרייען).

פערטע סצענע

די יונגע ספעקוליאנטן (צו שמעלקען). איאָ, זעט איר, צום קורטאזש נעמען זייט איר געפלוויגן, ווי א מאזיק, געזעצט די נעשאַמע, אונ איצט, אז ס'איז געקומען צו דער רעליזאציע, באדארפ מען אייך אונטערשטופן.

שמעלקע. טאָ וואָס איילט איר זיך אזוי? מע וועט אייך געבן יאקנעהאָז, מע וועט אייך געבן!

די יונגע ספעקוליאנטן. ווו געבן? וואָס געבן? איר זעט דאָך, אז פּינער איז ניטאָ, איז דאָך, אפּאַנעם, עמעס, וואָס מע זאָגט. אז מע קלינגט, איז א יאָנטעוו.

שמעלקע. וואָס הערט איר זיי, וואָס זיי וועלן אייך זאָגן, די הולטייעס? מע וועט אייך געבן יאקנעהאָז! פּינערס

בריוועלע איז פרימא, וואָלט איך האָבן אזא יאָר. אָט האָב איך אליין אויך א ביסל אייגענעם יאקנעהאָז, אויך פּינערס בריוועלע. וואָלט איך האָבן אזא דייגע מיט פארנאָסע!
זיבערמינצ (שטעקט ארויס דעם קאָפּ פונ די גראטעס ארויס).

שא! וואָס איז דאָרטן? וואָס שרייט מען?

די יונגע ספעקוליאנטן (צו שמעלקען). שאט! רעדט

א ביסל שטילער. וואָס שרייט איר אזוי?

שמעלקע (שרייט). ווער שרייט דען?

די יונגע ספעקוליאנטן (שרייט). ער שרייט, אונ

פרעגט נאָך, ווער סע שרייט?

שמעלקע (שרייט). ווער שרייט דען? איך שריי ניט!

איר שרייט!

פלעדער וויש (לויפט צו). שששא! וואָס איז דאָ פאר

א געשריי?

די יונגע ספעקוליאנטן. מיר האָבן דאָ א שטיקל

סיכסעך מיט שמעלקען...

שמעלקע. מיט מיר? וואָס בין איך פאר א מעכונטן?

הולטייעס האָבן ארויסגעלאָזט א קלאנג אין שטאָט, בין איך

שוואַדיק?

פלעדער וויש. א קלאנג? וואָס פאר א קלאנג?

שמעלקע. דער שווארציאָר ווייסט זיי! איר קענט ניט

די יעהופּעצער הולטייעס? ראק מע רעדט, ראק מע טומלט.

פלעדער וויש. וואָס זשע רעדט מען? וואָס טומלט מען?

שמעלקע. וואָס פרעגט איר אפּ הולטייעס? זיי קאָנען

אומגליקלעך מאכט יענעם מיט די מיינער... קיילענען, אינ א

לעפל וואסער דערטרינקען.

ציפער בלאט (פונדערווייטן). הא? וואָס? ווער איז דער-

טרונקען געוואָרן?

פלעדער וויש (שרייט צו אימ אפּ א קאָל). אונדזערע אָק-

רענטן אפּן יאמ זינען דערטרונקען געוואָרן! (צו שמעלקען).

פאָרט וואָס זאָגט מען אינ שטאָט?

שמעלקע. גלייבט מיר, ס'איז ניט קעדיי אפילע איבער-
צוריינדן. איך שריי אָבער דעם גאנצענעם פרימאָרגן: שעקער-
וועקאָזאָוו! שפייט זיי איך פאָנעם! ס'איז ליגן! פון אויבן ביז
אראָפּ ליגן! ס'איז א באַנדע גאנאָווימ, ראַצכימ, באַריידער,
הולטייעס!.. (עס עפנט זיך די טיר און עס פאלט אריין א יידענע, א
פארוויקלטע איך עטלעכע שאלג און פאטשיילעס. נאָך דער יידענע שלעפט זיך
נאָך א מיידל).

פינפטע סצענע

די יידענע (וויקלט זיך ארויס פון די שאלג מיט די פאטשיילעס,
לויפט צו גלייך צום קאסיר, רעדט איך איין אָטעם). אָט דאָס זייט איך
טאקע דער פינפער אליין? איך זאָג אָבער צו מיין טאָכטער:
קום, זאָג איך, טאָכטער, לאָמיר גיין, זאָג איך, גלייך אהערצוצו,
ווי זאָגט מען: „בעסער זיך בוקן צום קאָפּ, איידער צו די
פיס“. איך בין, ווי איר זעט מיך, א יידענע אן אלמאָנע שוינ
פאוואָלינקע דריי און צוואנציק יאָר. וועט איר דאָך מיך פרעגן:
ווי קומט צו מיר א מיידל פון אכצן? זאָלט איר גאָר קיין
יעסורימ גיט האָבן. איך האָב נאָך קלענערע פון איר, אז אָך
און וויי איז מיר, אז איך האָב מיך באדארפט פארשלייערן
נאָכאמאָל און זיך געטן, און אָבעראמאָל פארשלייערן זיך און
וידעראמאָל געטן זיך, יימאכשמוי וועזיכרוי! (זי שפייט אויס דריי
מאָל). זיך פארשוואַרן, ווייל איך וועל לעבן שוינ מער ניט פאר-
דרייען זיך, ווי זאָגט מען: „בעסער א זיסער טויט, איידער
א ביטער לעבן“. מייןע סאָנימ זאָלן אזוי לעבן, ווי איך האָב
גאָר באדארפט כאסענע האָבן נאָך מיין ערשטן מאַן אָלעווא-
שאָלעם. ער, זייער צאדיק ליוראָכע, האָט געדינט נאָך בא
גיטעלע וויינשטיין אָלע-האשאָלעם, געווען בא איר קאָלעלעאָך
איבערן הויפּ, איבער די אויפּעס, פייסעכיקער שמאלצ, איבער
אלע ספעוואַרניעס (זי ווישט א טרער. פלעדערוויש גייט צו צו
איר, ווארפט מיט אויגן אפן מיידל. דאָס מיידל שלעפט די יידענע פארן
קליידל).

פלעדערוויש. וועמעס איז מיידל? ס'איז טאקע אייער
מיידל?

די יידענע. א מאָשל! וועמעס דען מיידל זאָל דאָס
זיינן? אָט דאָס איז דאָך דער גאנצער אומגליק מינער, ווי זאָגט
מען: „א קליין קינד א שפילכנ, א גרויס קינד א מילכנ“. א
ווערטעלע אויסצוריינדן—היינטיקע יאָרן כאסענע מאכט א
טאָכטער? א שיינ מיידל, זאָגט מען אפילע, איז א האלבער
נאדן, און דערצו איז זי, ווי איר קוקט זי אָן, גאָר נישט קיין
שלימעזאליצע. קיין איינאָרע, געבענטשטע הענט. איר שטי-
קעכט מיט איר מערעזשען האָט א שעם, און אירע פיש מעג
עסן דער מאלגעס!

פלעדערוויש (ווארפט מיט אויגן אפן מיידל. דאָס מיידל שלעפט
די יידענע פארן קליידל). זאָגט זשע מיר, מיין ליבע יידענע,
וואָס דארפט איר?

די יידענע. וואָס איך דארף—וועט מיר קיין מענטש
נישט געבן, ווי זאָגט מען: „בעסער דאָס ביטערע בלאט פון
גאָט, איידער דאָס זיסע פונעם מענטשן“. מיר זאָגן דאָס אלע
טאָג אינעם בענטשן. ס'איז אייך עפּשער א כידעש, וואָס איך
קאָן? מיין ערשטער מאַן אָלעוואשאָלעם איז געווען בא גיטעלע
וויינשטיין אָלע-האשאָלעם...

פלעדערוויש (ווארפט מיט אויגן אפן מיידל. דאָס מיידל שלעפט
די יידענע פארן קליידל). דאָס האָבן מיר שוינ געהערט. איר
זאָגט, מיט וואָס קאָנען מיר אייך דינען? עס איז בא
אונדז היינט קאָנטראַקטן, רעאליזאציע, מיר האָבן קיין צייט
ניט.

די יידענע. בראַש האָבן זיי דאָ אלע קיין צייט ניט!
דער דניעפער ברענט! טאָמער האָב איך אויך קיין צייט ניט?
טאָמער האָב איך איבערגעלעזט א שטוב אפ דער סלאבאָדקע
מיט קליינע קינדער פייסקליאטעס, ווי זאָגט מען, אפ גאָטס בא-
ראָט, זיך אראָפּגעכאפט אהער און נאָך געוואָלט פונדאנען אראָפּ-
לויפן איך מאַרק נאָך פיש, נאָך פלייש, צי אן אָבדיראָק אפ

שאבעס? ווי זאָגט מען: „דאָס בעסטע מילכיקס איז טאקע פאַרט א שטיקל פלייש“.

פֿלעדער וויש (איג דער לופט), דאָס מיידל איז נאָכ צו דערליידן, נאָר די יידענע איז עפעס אַן אַנשיקעניש פֿונ זיין ליבן נאָמען! (הייב) איכ פארשטיי ניט, עפעס רעדט איר מיר פארשטעלט. וויבאלד איר דארפט האָבן אַן אַבריראַק אפּ שאבעס, היינט וואָס זייט איר געקומען אהער?

די יידענע גלייבט מיר, איכ בין ניט מעשוגע. איכ בין נאָכ בא אלע געדאנקען. איטלעכער אָרעמאן ווייסט זיכ פֿונ זיין כעזשבנ. איכ דארפּ כאָלילע נישט קיינעמס לאַסקע. א ביסל פֿונעם קלייטל, א ביסל פֿונעם שענקל, ווי זאָגט מען: „פֿונ אַ ביסל אונ אַ ביסל ווערט א פֿולע שיסל“. נישט צו פֿארזינדיקן, א יידענע אַן אלמאָנע, צונויפגעשלאָנגן די עטלעכע קערבלעך, דאָס נאָדן מיינ איכ, איינגעלייגט דאָס אינ גוטע הענט, געמאכט מיט דעם אַ גאנצע שמענדעליאציע, אונ אזויווי היינט איז דער זמאן, בין איכ דאָס געקומען ארויסנעמען דאָס נאָדן.

פֿלעדער וויש. דאָס נאָדן? ווי? דאָ, בא אונדז? אוי, זעט נאָר, מיינ ליבע יידענע, צי האָט איר ניט קיין טאָעס? די יידענע. גאנצ גוט, קאטשקע נאָכ בעסער. הערט איר, זינט איכ בין א יידענע א סויכערטע האָב איכ נאָכ קיין טאָעס ניט געהאט. מיינע סאָנימ אונ אייערע סאָנימ מעגן דאָס פֿארמאָגן אפּ זייער לייב, וואָס איכ וועל איבערגעבן אָדער נישט דערע-כענען. אז איכ זאָג אייכ, בא אייכ ליגט דאָס נאָדן, ווייס איכ וואָס איכ זאָג. קיין ביר אונ קיין בראַנפֿן טרינק איכ ניט, אונ פֿונ קיין כאַרומעס האַלט איכ ניט.

פֿלעדער וויש (איג דער לופט). נא דיר אזא שלאק! (הויב). קומט, זינט מויכל, אהערצו (ער פירט זי צו צומ בוכהאלטער). הער ציפערבלאט! אָט די יידענע, זעט איר, האָט א טיינע: דאָס נאָדן אירס, זאָגט זי, איז איינגעלייגט בא אונדז.

ציפערבלאט. הא? וואָס? וווּ האָט מען דאָס געלייגט? פֿלעדער וויש (איג דער לופט). פֿארלייגט זאָל דאָס דיכ!

(הויב). דאָס נאָדן, זאָגט זי, דאָס נאָדן אירס ליגט בא אונדז!

ציפערבלאט (צום קאָרעספּאָנדענט). וואָס שרייט איר? איכ בין נישט טויב!

די יידענע. בראַש קאָנ מען דאָ מעשוגע מאכנ א מענטשן! אמער, טשעפעט זיכ אָפּ, נאט אייכ אָפּ אייערס אונ גיט מיר אָפּ מיינס, ווי זאָגט מען: „שוואַרצ אפּ ווייס אָטשי קאָליט“... (זי שלעפט ארויס פֿונ די קליידלעך א קניפל אונ פֿלעגנטעט ארויס פֿונ דאָרטן א שטיקל פֿאפיר).

ציפערבלאט (זייענט) „По уплатѣ Вами мнѣ 15-го февраля...“ אָט דאָס איז אייער נאָדן? עס איז דאָכ גאָר יאקנעהאָז!

די יידענע. לאָז זיין יאקנעהאָז, לאָז זיין כאַרויסעס, לאָז זיין אפיקוימען — וואָס עס וויל זיכ, אָבער די כסימע איז אייערע? ציפערבלאט. הא? וואָס? ווי קומט צו אייכ יאק-נעהאָז?

די יידענע. גלייבט מיר, ליבער פריינט, איכ האָב דאָס ניט געגאנוועט אונ אפּ דער גאס נישט געפונען. היינטיקע יאָרן וואלגערן זיכ ניט אפּ דער גאס אזעליכע זאכנ. עס קאָסט מיכ מיינ בלוט, ראַן קארבן. צוגעזאָגט האָט מען מיר טאק. צוויי מעקלערס לייטישע, געקומען צו מיר אפּ דער סלאבאָדקע, זיכ צוגעזעצט צו מיר: „קויפט, אלע קויפן, פֿארדינען, פֿארדינט אויכ“. וואָס ווייסט א יידענע אַן אלמאָנע? אוואדע, ווען איכ האָב מיינ ערשטן מאַן אַלעוואשאַלעם, וואָס איז געווען קאָר-וועלאַכ בא גיטעלע וויינשטיין אַלע-האשאַלעם... (עס עפנט זיכ די טיר אונ עס קומט אריין א נייער פֿארשוין מיט באקנבערד אונ מיט אַ גרויסן פֿאַרטפּעל אונטער דער האנט. די יידענע שרעקט זיכ איבער פֿאַרן פֿארשוין מיטן פֿאַרטפּעל אונ טרעט אָפּ אפּ א זייט).

זעקסטע סצענע

דער פארשוין מיטן פארטפער (רעקאמענדירט זיך פארן קאסיר). איך בין פלוידערזאק, פאָווערענע פאָ דיעלאמ (דער קאסיר שיקט אים אַז מיט אַ בייזער צום קאַרעספּאַנדענט. יענער, מיט אַ שמייכלעך — צום בוכהאלטער).

ציפערבלאט (א ביסל דערשראָקן). האָ וואָס? אַ דיעלאָ?

וואָס פאר אַ דיעלאָ? זיצט.
פלוידערזאק (ווייל ניט זיצן. רעדט מיט אַ געמישטער שפראַך).
איך בין אייך זייער בלאגאָדארנע. איך קאָן באַשטיינן געיאָוועט האָבן איך זיך צו אייך פאָ דיעלאָ. איינער פון מינע קליענטן האָט פריאַברעטאיעט איינער אַביאָזאטעס־טוואָ דורכ אַ פאַסרעדניק אַז אַן אַפּרעדיעליאַנעם טערמינ אַ איזוועסטנעם פרעדמעט, קאָ-ניעטשאַן, מיט אַ זאדאטאָק, און אזויווי היינט איסטעקאיעט דער סראָק. האָבן איך זיך אַסמיעלעוועט אייך פרעדופרעזשדאיען, איר זאָלט מיר פרינאַטאָווען די שטשאַטעט אינ פאַלנעם פאַ-ריאדאָק, אָן אַ שום זאַמעלעניע פון איינער סטאַראָנע, ביכדיי עס זאָל ניט ארויס קיינ געדאָראַזומעניעס, וועלכע קאטאָריע וועלעקאיען נאָך זיך אַטוועסטווענאַסט נא אַסנאָוואניע סטאַטי דיעסיאטאהאָ טאַמא טשאַסטי פּערווי סוואָדא זאַקאַנאָוו גרא-זשדאַנסקיב...

ציפערבלאט (צום קאַרעספּאַנדענט). אַ שפראַך! איך פארשטיי ניט איינ וואָרט!

פלעדעררויש (צום בוכהאלטער). וואָס פארשטייט איר דאָ ניט? זיי מיינען מיסטאַמע יאַקנעהאַז.
ציפערבלאט (צו פלוידערזאק). האָ וואָס? יאַקנעהאַז? וואָס זשע שווינגט איר? ווייז אַהער דאָס בריוועלע. אָט באַלד וועט קומען אונדזער שעפּ, וועט ער זיך מיט אייך אויסגלייכן. פלוידערזאק. איזוויניטיע! איר זייט ניט סוועדושטשי אינעם דור פון אונדזער זאַקאַנאָדאטעס־טוואָ. מע האָט מיך נישט אַפּאַלנאַמאַטשעט אַז צו גלייכן זיך. איך טרעבעזע אַפּזיעז

בוקוואַלנאָ! ס'איז פאראן א רעשעניע קאסאציאָנאַהאָ דעפאר-טאַמענטא פראוויטעלסטוויושטשאהאָ סענאַטא, וועלכעס קאַטאַראָיע וויראַזשאיעט זיך אזוי: „יעזשעלי...“ (פּלוצעם עפנט זיך די טיר און עס פליט אריין, ווי א דונער, גרינגער מיט א גוואלד. נאָך אים — די כאליאַסטרע מעקלערס. פון גרינגערס קוילעס בלייבט פלוידערזאק אָן קאַשן).

זיבעטע סצענע

גרינגער (מיט א הענגקאָלנער אפ די אקסלען, קוקט זיך ארום אפ איע זייטן). ניטאָ אימ טאַקע, דעם שיינעם מענטשן? איז דאָך עס, אפאַנעם, טאַקע און עמעס? (צו דער כאליאַסטרע). נו, ווער איז גערעכט? וואָס האָבן איך געזאָגט?

די כאליאַסטרע. עמעס, עמעס, ווי מערידן זיינען! גרינגער. א בערזע — ברענען זאָל זי! באַנקירן — אַ כאָ-ליערע אפ זיי! מעקלערס — פאַרכאַפּט זאָלן זיי ווערן! (ער דער-זעט שמעלקען). אָ? מע זאָל דערמאַנען מאַשיעכען... (ער גייט צו צו שמעלקען).

שמעלקע (רוקט זיך אָפּ). געזונט זאָרט איר זיינן, כע-כע! עס ליגט אייך אינ זינען קאַטאַוועס טרייבן.

גרינגער (גייט צו צו שמעלקען). קאַטאַוועס טרייבן? עס רינט פון מיר בלוט, זאָגט ער — קאַטאַוועס טרייבן! איר וויסט, וויפל איר קאָסט מיך מיט איינער יאַקנעהאַז, פאַרכאַפּט אָל דאָס ווערן? (צו דער כאליאַסטרע). זאָגט, איך האָבן אייך באוויזן אַ כעזשבן אפ זיבן און זיבעציק טויזנט? וואָס שווינגט איר?

די כאליאַסטרע. עמעס, עמעס, ווי מערידן זיינען! שמעלקע (רוקט זיך אָפּ). פאַטער! וואָס זיינען מיר שול-דיק? מיר זיינען דאָך ניט מער ווי מעקלערס.

גרינגער (רוקט זיך צו צו שמעלקען). מעקלערס זייט איר? זשוליקעס, אפּעריסטן! אַ גאַנצ יאָר זייט איר אַרומגעלאָפּן אינ אַלע גאַסן: „קויפט, קויפט יאַקנעהאַז! נעמט בריוועלעך, פרימאַ, נעמט!“ נעמען זאָל אייך באַם בויך! איר זאָלט זיך כאָטש ניט

וויזן פאר מיניע אויגן, וואָרעם, אז איך דערזע אייך, טראָגט
דאָס מיך אונטער — עס גלוסט זיך מיר פאטשן... (ער דערלאנגט
שמעלקן דרין געשמאקע, פלאמ-פניעריקע פעטש. שמעלקע בלייבט שטיי פרי-
טשמעליעט. דער גאנצער אוילעם רינגלט ארום שמעלקע. אייניקע נעמען זיך
אָן שמעלקעס קרייודע. אייניקע גיבן אָפּ גרינגערן דעם גערעכט. עס ווערט א
שטיקל ראש אינ קאנטאָר).

מענאכעם-מענדל. אקוראט אזוי ווי אינ אָדעס אקוראט,
ווי זאָגט ער: „די גאנצע וועלט איז איינ שטאָט“. עס ווערט
אָנגערופן „קאָמפּאָזירן“... אינ אָדעס, אז ס'איז געקומען צו קאָמ-
פּאָזירן דאָס „לאַנדאָן“, האָט מען אויך געקאָמפּאָזירט מיט דאָס...
(א שמאָרע מיט דער נאָז). מיט פעטש.

פּאָנפּאטש (צום שוטעפּ). האוול, הומ אוועה! הענוג וואָס
סע האָסט אונדז העלט, דארפן מיר נאָך כאפן פעטש. א מיצווע!
אז מע האָט ברויט, זאָל מען ניט וועלן קיינ זעמל... יאהנעהאָז
האָט זיך אימ פארהלוסט!

זאָקע. בא היינטיקע פא-פא-פארנאָסעס איז דאָס אויך א
געגעשעפט. האָב קיינ מוירע ניט: פע-פע-פעטש קאָן
איך אויך געבן. האלעוויי וואָלט מען אונדז אזוי גיך געגעבן
יאק-ק...!

דער קאפעליוש. דער הונט איז ווערט דעם שטעקן.
שמעלקע האָט בא גרינגערן גענוג פארדינט היינטיקס יאָר.
נישקאָשע, ער מעג שוין פון אימ כאפן א מאָל א פאטש אויך.
גרינגער. פארדינט, זאָגט איר? גאָלד האָט ער בא מיר
אָנגעזשעברעט! א פארמעגן געמאכט! פרעגט, אָט שטייען יידן.
די כאַליאסטרע. עמעס, עמעס, ווי מערידן זיינען!
די יידענע (צום מיידל. ברעכט די הענט). וויי איז מיר, ווינד
איז מיר, א ווייטעק איז דער מאמע דיינער, ווהינ זיינען מיר
פארגאנגען? עפעס א מאָקעם-פוראַניעס! צווישן פעלד-גאזלאָנימ,
וואָוקעלאקעס! גאָט באַרוכ-הו זאָל שוימער-אומאצל זיינ! ער,
אַלעוואשאָלעם, זאָל זיך מיען פאר אונדז דאָרטן, זיינ זכוס
זאָל אונדז ביישטיי, מיר זאָלן כאַטש ארויס פונדאנען מיטן לעבן...

פלוידערזאק (שארט זיך צו שמעלקען). הערט אויס, מילאָס-
טיווי גאָסודאר, איך וואָלט אייך סאוועטעווען, איר זאָלט זיך
זשאלעווען אפ אימ אוגאָלאָווימ פאָריאדקאָם פאר אסקאָרבליע-
ניע דייסטויעם אינ א פובליטשנעם אָרט. פאר אייך וואָלט בא-
דארפט וויסטופאיען א זאשטיטניק.

שמעלקע (האלט זיך בא דער באק, ווי א מענטש, וואָס האָט גע-
כאפט א פאטש). צו וואָס דארפ איך זאשציטעס? איך האָב אליינ
אויך א צונג! אָט גיי איך גלייך אונ גיב איינ אן איסק
פאר ליצנעם אסקארבלעניע צעסט קופצו פיערווי גידזושע אינ
יעהופעצ... איך האָב איידעס.

ציפערבלאט (צו גרינגערן). פאר וואָס קומט אימ פעטש?
הא? וואָס?

גרינגער. פאר וואָס? ער האָט זיי, זייט זיכער, קאָ-
שער פארדינט! איך האָב נאָך אפ מיינ לעבן אומזיסט ניט
געפאטשט קיינעם. פרעגט, אָט שטייען יידן.
די כאַליאסטרע. עמעס, עמעס, ווי מערידן זיי-
נען!

גרינגער. איך שווער אייך בענעמאָנעס, ווי איר זעט
מיך לעבן, דאָס טרעפט מיר דאָס ערשטע מאָל, איך זאָל אופ-
הייבן מיינ האנט אפ א מענטשן. פרעגט וועמען איר ווילט,
אָט שטייען יידן (צו דער כאַליאסטרע). וואָס שווינגט איר?

די כאַליאסטרע. עמעס, עמעס, ווי מערידן זיינען!
גרינגער. היינט פארשטייט איר שוין, וואָס באטייטן די
פעטש? די גאל קאָן צעזעצט ווערן פון אזעלכע גאנאָווימ,
זשורליקעס, אפעריסטן!

ציפערבלאט. הא? וואָס שרייט איר אזוי? איר זייט
ניט אפ דער גאס, איר זייט אינ קאנטאָר.

גרינגער. אינ קאנטאָר? א שיינע קאנטאָר! אָפגענארט
א גאנצע שטאָט מיט מענטשן, אָפגעדרוקט עפשער טויזנט בריוו-
לעך, צוגענומען בא דער וועלט דאָס גאנצע געלט — אונ רעדט
נאָך! איר ווייסט, מיט וועמען איר רעדט? (גלייך ציפערבלאטן אינ

פאָנעם ארײַנ). זאָגט נאָר, איר ווייסט, ווער איך בין? (שלאָגט זיך מיט דער האנט אין הארצן). איך בין — גרײַגער!!!

ציפער בלאט. הא? וואָס? וואָס שרײַט איר אזוי? איך בין נישט טויב!

גרײַגער. נאכאַל! איר ווייסט אפילע ניט, וויאזוי צו ריידן מיט א לײַטישן מענטשן. איר וואָלט באדארפט שטומען ווי א פיש נאָך אַזאַ מײַסע, זיך באגראָבן נײַן אייזן אין דער ערד, ניט שטעלן זיך נאָך אויסטײַנען מיט מיר! איר ווייסט, וויפיל געלט איר קאָסט מיט אייער כאסענע?

ציפער בלאט. הא? וואָס? וואָסער כאסענע? וועמעס כאסענע?

גרײַגער (בלײַבט שטיין א וויילע אָן לאָשן, האלט זיך אונטער מיט ביידע הענט בא די זײַטן. נאָכדעם גייט ער צו צו ציפערבלאט און שרײַט אימ אויס אפ א קאָל גלײַכ אין פאָנעם ארײַנ). אי-די-אָט!!! מע רעדט און מע רעדט און מע רעדט — טפו זאָלט איר ווערן! איר מעגט שוין צומאכטן די שיינע קאנטאָר אייערע אין א גוטער שאַ און גיין אהיים שלאָפן. איר ווייסט נאָך ניט, אפאָנעם, אז אייער פײַפער האָט זיך באפײַפּט, אונדז אלעמען אָנגעפײַפּט... (ער ציט אויס א לאנג פײַפּ). אייער פײַפער איז באַנקראַט!!! (איע פאר- שוועגן פאָרן ארײַן פונ די בענקלעך פאר שרעק).

אלע. באַנקראַט? אָנגעזעצט? פײַפער האָט אָנגעזעצט? ווען? ווו? וויפיל? ווי קאָן דאָס זײַן? ס'איז א ליגן!

שמעלקע (האַלט זיך בא דער באק). קיזעוו-וועשעקער! דאָס האָבן סאָנימ אויסגעטראכט, יעהופעצער הוֹטײַעס...

די קאפאָטע. וואָס איז שײַעכ אויסגעטראכט? אז מע זאָגט געשטאַרבן — זאָל מען גלייבן. אזעכע זאכטן טרעפן זיך, איך בעט איבער אייער קאָוועד, אומעטומ.

מענאכע-מענדל. נאָך א מינ טרעפן זיך! נאט אייך אָדעס. אין אָדעס, אז ס'איז געקומען צום דאָס...

פאָנפאטש (צום שוטעז). האוול, דו הערסט? מע האָט אונדז אָנגעהעצט אין יאהנעהאָז ארײַן! פארפאלן די עטלעכע הילדן!

זאָקע (היצט זיך). וואָס הייסט פא-פא-פארפאלן? עפעס העפקער ציבעלעס? גע-גע-געלעט-שמעלט?

די יידענע (וויינט און שרײַט אפ א קאָל). וויי אין מיר, ווינד אין מיר, א ווייטעק איז מיר א גרויסער! בעסער ווילט איך אויסגערונען בא דער מאמע אין בויך, אָדער זיך א פוס אויסגעבראָכן אפן גלײַכן וועג, אָדער אזוי אינגענומען א מיסע-מעשווע, איידער איך האָב דערלעבט צו אזאַ צאָרע אן אומגליק, ווי מיך האָט געטראָפן! נא דיר א פײַפער, פײַפן זאָל אימ אין אן אויער, עס זאָל אימ ניט אופהערן צו פײַפן פונ היינט אָן ביז איבעראיאָר שושן-פורים! אוי, ווען מײַן ערשטער מאן, אָלעוואשאָלעם, זאָל מיר זײַן אצינד. ער, אָלעוואשאָלעם, איז געווען בא גיטעלע ווינשטיין, אָלע-האשאָלעם...

פלוידערוואק (טרײַבט אָפ די יידענע). וואָן! א זשענ-שטשינע בלײַבט א זשענשטינע... לאָמיר בעסער אָבסוודאיען, וואָס מיר האָבן צו טאָן? בא אזאַ סקוטשײַ דארף מען וויסן, וויאזוי זיך צו וואספאָרזעווען, מע זאָל אונדז ניט נאדוואיען. פאָ זאקאָנן דארפן מיר אוטשרעזשדאיען א קאָנקורס...

גרײַגער. וואָסער קאָנקורס? איר ווייסט ניט פונ אייער געזונט און פונ אייער לעבן! ס'איז פארפאלן לעוילעם וואָעד, קיינ האָן וועט אפילע נישט קרייען. (ער טוט זיך א קלאפ איבערן שטערן). אוי, גרײַגער, ביסטו א פערד!!! ווו איז געווען דיין סייכל? ווו זײַנען געווען דינע אויגן? וועמען האָסטו געגלייבט אזויפיל געזעס?.. (צום גאנצן אוילעם). ווייסט איר, וואָס איך וועל אייך זאָגן? קומט מיט מיר! קומט, לאָמיר גיין גלײַכ צו פײַפערן אהיים! די שטוב וועלן מיר אימ צעטראָגן! די צייט ארויס-נעמען! קישקעס מאָטען! אָדערן טרענען! מיר צאָלט מען! מיר האָט נאָך קיינער ניט אָנגעזעצט! (ער שלאָגט זיך מיט די הענט אין הארצן).

איך הייס גרײַגער! לאָז זאָגן עמעצער! די כאליאסטרע. עמעס, עמעס, ווי מערירן זײַנען!.. (גרײַגער לאָזט זיך גיין. דער גאנצער אוילעם — נאָך אימ. מענאכע-מענדל שטעלט זיך אָפ בא דער טיר).

מענאכע מימענדל (מיטן פאָנעם צו דער סצענע). אָבער פונקט אזוי ווי אינ אָדעס, עס זאָל פעלן א האָר זאָל עס! פריער האָט מען פארדינט אונ פארדינט, מעאסעפֿ-מאָמענ געווען, אונ נאָכ דעם, אז ס'איז געקומען צום דאָס... (א שמאָרע מיט דער נאָז) צום צאָלן או ס'איז געקומען, האָט מען אויך געזאָגט „ישאָקייני!“... אָט אזוי איז די בערווע: מען איז נאָר דאָסיק אפ דאָס... אפ פאפיר איז מען; אונ אז עס קומט צום דאָס... צום איבערצייילן אז עס קומט, טוט זיך א קער איבער דער גאנצער דאָס — אונ עס ווערט אויס דאָס!..

פערטער אקט

דעם זעלבן פרימאָרגן בא די פאָסטערנאקעס. — די מאדאם פאָסטערנאק זיצט מיט א ביכל אין דער האנט. איזא-בעלע דרייט זיך קעגן שפיגל. נעבן איזאבעלען שטייט קלא-רא אפ די קניעס אונ מעסט איר כאסענע-קליידער.

ערשטע סצענע

קלארא (צוט ארויס די סטריגאָוואניע, שטייט אופ פונ דער ערד). אזא יאָר, אזא מאזל! מאדאם! איר מענט זיך פארגינען אָנקוקן, וויאזוי דאָס „בע-בע“ ליגט, קיינ איינאָרע, אויסגעגאָסן אפ אייער טאָכטער, אזא יאָר אפ מיר! (צו איזאבעלען). טראָגט געוונט, פאר-ניצט געזונט, צערייסט געזונט, אונ פרייט זיך געוונטערהייט (צו דער מאדאם). לאָז גאָט געבן, איר זאָרט דערלעבן נייען כאסענע-קליידער בא אירע אייניקלעך.

מאדאם פאָסטערנאק (לייגט אוועק דאָס ביכל אפ א זיט אונ קוקט זיך צו צו איזאבעלעס קלייד). עס ליגט, זאָגט איר, גוט? מיר שיינט, אז פונ פאָרנט האָט מען איר, מיט רעשפעקט צו מעלדן, א ביסל פארשמאָלט, פונ הינטן וואָרט געמעגט זיינ א ביסל העכער, אונ די ארבל זיינען ווינציק אָנגעבופט. נאָכ מיין רעכע-נונג, האָט בא אייך באדארפט בלייבן גוטע דריי פערטל ארשין מאטעריע.

קלארא. מאדאם! לאַמיכ דאָס אויסקרענקענ, אונ מינע
סאַנימ לאָזן דאָס פארמאָגן, וואָס איכ האָב באַ אַייכ געקאָנט אַרפּ-
כאַפּן! מאָלט אַייכ, איכ האָב באַדארטט אַם אַ שליארקעלע, האָב
איכ מיר געשניטן די פינגער, קוימ אויסגעקומענ, ווי מיט קרעפל-
פלייש... מאדאם! וואָס זאָגט איר אפּן „פּאַלאַנעז“? עס נעמט
דאָכ אַפּ אַן אויג! אַייער טאַכטער, דעם עמעס זאָגנדיק, אַז
זי גאַרסעוועט זיכ אויס, האָט זי, קיינ אַיינאַרע, אַ פיגור, אַז
זינט איכ בינ אַן אַרבעטאַרן אינ יעהופּעצ, האָב איכ נאָכ אַזאַ
טאַליע נישט באַגעגנט! אַ שאַד, וואָס דער כאָסן איז דאָ נישטאַ:
ער וואָלט געוואָרן גרעבער ווי לענגער, קיינ בייז אויג זאָל
איר ניט שאַטן.

מאדאם פּאַסטערנאַק. איר האָט מיר דערמאָנט איר
כאָסן... וואָס איז די מייסע, איזאַבעלע, וואָס ווילהעלם איז דאָ
נאָכ היינט נישט געווען? (צו קלאַרענ). אונדזער כאָסן איז זיכ
נויהעג אלע פרימאַרגן, מיט רעשפּעקט צו מעלדן, ווי אַן
ערלעכער ייִד לאָזט ניט דורכ דאָס דאוונען, מוז ער פּריער,
איידער ער גייט ארויס אינ קאַנטאַר אריינ, מאכט דער קאלע
אַ באַזוכ.

קלארא. איכ קאָן מיר שוין מעלדן, אַז מע האָט, קיינ
אַיינאַרע, אַזאַ קאלע! עס איז מיר נאָר אַ ווונדער, וואָס ניט
דריי מאָל אינ טאָג, וואָרעם דאָרט, וווּ די ליבע פּלאַקערט...
אַיזאַבעלע. כאַכאַכאַ! „די ליבע פּלאַקערט“!.. פּונ-
וואַנען ווייסט איר, וואָס הייסט „ליבע“?

קלארא. לעבן זאָלט איר מיר! איר קערט, אפּאַנעם, רע-
כענען, אַז אינ אונדזער גראַד ווייסט מען שוין גאַרנישט ניט?
איר מעגט מיר זיכער גלייבן, ס'איז ניטאַ אַיינ ביכל פּונ די
ביכלעך, וואָס איכ זאָל עס דורכלאָזן. אָט לייען איכ איצטער
אַ ביכל, דאַפּקע אַ ייִדיש, אינ זשאַרגאַן, זאָג איכ אַייכ בענע-
מאַנעס, אַז אפּילע אַ שטיינ קאָן אויכ צעגאָסן ווערן. פּונ דער
ליבע, וואָס דאָרט ווערט באַשריבן, שווער איכ אַייכ, קאָן מען
אויסגיין ווי אַ ליכט.

מאדאם פּאַסטערנאַק. איז דאָס ניט שניקעוויטשעס
אַ ראַמאַן?

קלארא. איכ זאָל אזוי זיינ געוונט, ווי איר האָט גע-
טראָפּן!

מאדאם פּאַסטערנאַק. וויאזוי זשע הייסט ער, דער
ראַמאַן?

קלארא (רייבט זיכ דעם שטערן). וויאזוי ער הייסט, דער
ראַמאַנס? אוי, אַ קאָפּ, קיינ אַיינאַרע, ווי אַ באַקרייזשע! איכ
האָב שוין פאַרגעסן! וואָס זאָגט איר דערופּ?

מאדאם פּאַסטערנאַק. עפּשער „דער בלוטיקער
פרימאַרגן, אָדער די פאַרשאַלטענע ליבע“?
קלארא. הא? ניין.

מאדאם פּאַסטערנאַק. צי עפּשער „דער געקויפּ-
טער קוש, אָדער די פאַרקישעפּטע קאלע“?

קלארא. ניין, אויכ ניט. עס ליגט מיר אפּן צונג, נאָר
איכ קאָן ניט אויסריידן?

מאדאם פּאַסטערנאַק. צי עפּשער „דער קאַלטער
כאָסן, אָדער אַ נאַכט צווישן מייסימ“? „דער פאַרליבטער מער-
דער, אָדער דער טאַטע פּונ יענער-וועלט“? צי עפּשער גאָר
„פּונ דער כּופּע צו דער טליע“?

קלארא (אַ פּליעסק מיט די הענט). אוי, לאַנג לעבן זאָלט איר,
מאדאם! איכ זאָל אזוי ריידן אינ נאַכעס, ווי איר האָט גע-
טראָפּן. אוי, איז דאָס אַ ביכל! איכ האָב דאָס שוין איבער-
געלייענט דריי מאָל, אונ קאָן מיכ גאָר זאַט ניט אַנלייענען.

מאדאם פּאַסטערנאַק. וויאזוי הייסט דאָרט דער העלד?
דאַכט זיכ, ער הייסט עפּראַיַמ, אָדער באַראָן בלוטסטראָפּן? אונ
די געליבטע זיינע הייסט דאָרטן עליזאַבעטע?

קלארא (אַ פּליעסק מיט די הענט). אוי, איכ וועל זיכ אַ מייסע
אַנטאָן! וויאזוי געדענקט איר זיכ אָן, מאדאם, קיינ אַיינאַרע
ניט, אלע ביכלעך מיט זייערע נעמען?

מאדאם פּאַסטערנאַק. געדענקט איר, וויאזוי די שיינע

עליואבעטע ליגט איינע אליינ, מיט רעשפעקט צו מעלדן, בא זיכ אינ וויינגארטן און טרוימט פונ איר געליבטן עפראימ, און נאך דעם, ווי עס קומען צו גיין פלוצעם צוויי פארשטעלטע באנ- דיטן, וואָס דער מערדער שפינ האָט זיי אונטערגעשיקט, זיי זאָלן אומברענגען די שיינע עליואבעטע, וויאזוי זי בעט זיכ בא זיי יאָמערלעך און זינגט בעשאַסמייסע, מיט רעשפעקט צו מעלדן, א טרויעריק ליד, און פונ אירע שיינע הימל-בלויע אויגן טריפן טייכט טרערן. איר געדענקט, ווי דאָס ליד הייבט זיכ אָן:

עס בליען די רויזן, עס שמעקן די בלומען,
די לופט איז פול אראַמאט,
און דו, מיין ענגל, ווילסט צו מיר ניט קומען —
איכ זאָל זיכ קאָנען אַנקוקן אינ דיר זאט!

זאָלסטו וויסן, אז איכ גיי אויס, איכ שטארב אחוּק,
דו וועסט מיכ שוין, דאכט זיכ, ניט זען מער,
א סאָפּ צו אונדזער ליבע, אן עק, אן עק —
זאָלסט כאַטש וועלן שענקען אפּ מיין קייזער א טרער?!.

קלאַראַ (שניצט די נאָז און ווישט זיכ די אויגן). אוי, איז דאָס א ליד! איר מעגט מיר זיכער גלייבן, אז בעשאַס די מאמע מינע איז געלעגן אפּ דער ערד, דאָב איכ אזויפיל ניט געוויינט.

מאדאם פאָסטערנאק. און נאָכדעם, וויאזוי עס קומט אָן פלוצעם דער ליבער עפראימ, אָנגעטאָן ווי אן ענגלישער פראָקוראַר, און מע נעמט די באַנדיטן, מיט רעשפעקט צו מעלדן, און מע שמידט זיי אינ קייטן.

קלאַראַ (ברעכט די הענט). אלע מינע סאָנימ, און אייערע סאָנימ, און די סאָנימ פונ אלע אונדזערע ליבע, און וווּ איכ האָב ערגעצ א ווייטן סוינע, זאָל ער האָבן אזא סאָפּ, ריבוניע-שעלילעם!.. הימל און ערד האָבן געשוואָרן, אז קיינ פארפא- לענע זאכ זאָל ניט זיין אפּ דער וועלט.

מאדאם פאָסטערנאק. און וואָס לאָזט זיכ אויס? איז גאָר עפראימ, אָדער דער באַראָן בלוטסטרעפּן, דעם אָרעמען צעמעכס א זון, און עליואבעטע איז זיינע א לייבלעכע שוועס- טער, און דער מערדער שפינ — דאָס איז זייער פארפאלענער פאָטער, און די אָרעמע ראַכל...

איזאבעלע. מאמאן! לאָז שוין זיין גענוג. איכ האָב שוין אָט אזא קאָפּ פונ דינע פּוכטע נארישע ראָמאנען!
מאדאם פאָסטערנאק (איבעראשט). פונ מינע פּוכטע נארישע ראָמאנען? שיינ שמועסטו זיכ אויס, מיט רעשפעקט צו מעלדן, קעגן א מאמע! (צו קלאַרע). וואָס זאָגט איר אפּ היינטיקע קינדער? איך, ס'איז קעדיי אויסצוברענגען זיכ אפּ זיי, האָדעווען פּונזייערטוועגן, אוועקלייגן דאָס לעבן, מאכט עפּ- שער פאר צען טויזנט קערבלעך א הוב, צוגעבראָקט מיט פער- ציק טויזנט קערבלעך נאדן אויכ, אכוצ מאטאָנעס?.. קוימ דער- לעבט א נאכעס, א באַסיעכידקעלע, איין אויג אינ קאָפּ... (זי פאר- שטעלט זיכ דאָס פּאָנעם מיט א ווייס טיכעלע און וויינט. קלאַראַ מאכט א קרומ פּאָנעם, שאַקלט מיטן קאָפּ).

איזאבעלע. קארג, וואָס דער פאפאשא עסט מיר אויס די גאל, האָסטו זיכ נאָכ גענומען אפּ מיר! אלע טאָג ווארפט איר מיר אויס מיין הוב מיט מיין נאדן, גלייכ ווי מע ווערט פונ אייך גליקלעך. כינקיסעס טאָכטער האָט מען גע- געבן מער נאדן, און די וועלט האָט גאָר ניט אזוי צו טאָן, ווי מע האָט צו טאָן מיט מיר. אזא אומגליקלעכע, ווי איכ בין, איז, דאכט זיכ, שוין גאָר ניטאָ אפּ דער גאנצער וועלט! (זי באהאלט דאָס פּאָנעם אינ א ווייס טיכעלע און וויינט. קלאַראַ מאכט א קרומ פּאָנעם, שאַקלט מיטן קאָפּ).

מאדאם פאָסטערנאק (ווישט אָפּ די טרערן). וואָס גלייכס- טו זיכ צו כינקיסעס טאָכטער? זי איז דאָכ צוויי מאָל אזוי אלט ווי דו, אָנגעשטאָפּט מיט יאָרן, מיט רעשפעקט צו מעלדן, ווי א קור שטרוי. היינט דעם שיינעם נאָמען, וואָס זי האָט. אזא יאָר אפּ איר מאמע די רעכידעסניצע. די גאנצע וועלט איז

בא איר אינ מויל, פונ אלעמען רעדט זי, אפ איטלעכע געפינט זי א כיסאָרנ.

קלאַראַ (שאַקלט מיטן קאַפּ). מע זאָל גאָר באהיט ווערן!
איזאבעלע (ווישט די טרערן). די מאדאם כינקיס איז נאָכ
גאָר קעגן דער טאַכטער. אזא באריידערן, ווי כינקיסעס טאַכ-
טער, האָט נאָכ די וועלט נישט געהאט. און דערצו איז זי
איינ נישט-פארגינערן, וואָלט זיכ געהאנגען, אז זי דערזעט אפ
יענעם א ניי קלייד, אָדער א שיינ היטעלע. און גענוג, וואָס
זי איז זויער אזוי ווי עסיק, איז זי נאָכ א קאָקעטקע אויב.
מיט איר צו זיינ איננינעם אינ א געזעלשאפט — קאָן מען דעם
שלאק באקומען!

קלאַראַ (שאַקלט מיטן קאַפּ). מע זאָל באהיט און באוואָרנט
ווערן! (עס קומט אריין סאַסל מיט א בריוו אינ דער האנט).

צווייטע סצענע

סאַסל. א שאַליעכ האָט געבראכט א בריוו און הייסט
זיכ באצאָלן צוואנציק קאָפעקעס.

מאדאם פאַסטערנאק (נעמט דאָס בריוו). דורכ א שאַ-
ליעכ א בריוו? פונ וועמען איז א בריוו?

סאַסל. ליינענט, וועט איר וויסן. גיט אהער צוואנציק קאָ-
פעקעס, מאדאם.

מאדאם פאַסטערנאק. פאר וואָס קומט אימ צוואנציק
קאָפעקעס?

סאַסל. פאר וואָס? פאר דער טירכע.

מאדאם פאַסטערנאק. און צען איז אימ קאָרג? פאר
וואָס קומט אימ אזויפיל?

סאַסל. גייט פרעגט אימ.

מאדאם פאַסטערנאק. וואָס זאָגט איר אפ איר ענט-
פערן, וואָס זי ענטפערט דער מאדאם? א שיינע פאַקאָיאָוע!
מיט רעשפעקט צו מעלדן, א שטיק פלייש מיט אויגן! פרעסט

און זויפט, טוט ניט קיינ האנט אינ קאלט וואסער — און עפנט
נאָכ א מויל!

מאָטל. מיינע סאַנימ זאָלן דאָס האָבן אפן לייב, וואָס
מע עסט זיכ אָן און וואָס מע טרינקט זיכ אָן בא אייכ, אז
אפילע דאָס שטיקל ברויט...

מאדאם פאַסטערנאק (א טופ מיטן פוס). דו וועסט ניט
אנשטומט ווערן, דו פיסקאטע? וואָן פונ מיינ שטוב, הולטייקע,
דיין פארע זאָל זיכ דאָ ניט געפינען! דו הערסט, צי ניינ?
סאַסל (א דריי מיט דער נאָז). איכ האָכ מיכ שטארק איבער-
געשראָקן, מיינ העמד איז לייזונט געוואָרן! פאראן נאָכ ערטער
און „מאדאמען“, אזעלכע ווי איר, גענוג אינ יעהופעצ... (זי
טוט א קלאפ מיט דער טיר און גייט אוועק).

מאדאם פאַסטערנאק. נו? וואָס זאָגט איר אפ אזא
גאָלעס? מע זאָל אזוי באליידיקט ווערן, מיט רעשפעקט צו
מעלדן, פונ א דינסט?

קלאַראַ. איכ זאָג אייכ דעם עמעס, מאדאם, איכ קוק אפ
אייכ און ווונדער מיכ: איר זייט דאָכ, קיינ איינאָרע, שטארקער
פונ אייזן, אז איר האלט דאָס אויס.

מאדאם פאַסטערנאק. וואָס ווייסט איר, וואָס מע האָט
פונ די דינסטן? דאָס איז נאָכ גאָרד! מיט רעשפעקט צו
מעלדן, זייער עסן מיט זייער טרינקען — מע קאָן זיי דען גא-
סטארטשען ברויט? און אז זיי גייען אוועק, באריידן זיי נאָכ,
טראכטן אויס, מיט רעשפעקט צו מעלדן, אזעלכע זאכן, וואָס
ניט געשטויגן, ניט געפלוויגן.

קלאַראַ (שאַקלט מיטן קאַפּ). מע זאָל נאָר באהיט און בא-
וואָרנט ווערן!

איזאבעלע. א מיצווע! איכ זאָג שוינ לאנג, מע זאָל
איר געבן דעם וועג; איכ קאָן זי ניט אָנקוקן, די שיינע פאַ-
קאָיאָוע דינען! — ניינ, הערט מען מיכ ניט. מע זעצט זיכ נאָכ
אנידער מיט איר און מע פרעגט בא איר אויס אלצדינג, וואָס
בא יענעם קאָכט זיכ...

מאדאם פאסטערנאק. וואָס איז די מיסע, טאָכטער
 מינע, וואָס דו האָסט זיך היינטיקן טאָג גענומען, מיט רעש-
 פעקט צו מעלדן, מיך לערנען עדוקאציע, וואָס איך זאָל ריידן
 און וואָס איך זאָל טאָן? נא, נעם בעסער ליינען איבער, צו
 וועמען איז דאָס געשריבן דאָס בריוול? זע נאָר, עפעס איז
 דאָס פארכאסמעט מיט א שווארצער כסימע.
 א יזאבעלע (נעמט דאָס בריוול). א שווארצע כסימע?.. (זי ליינעט).
 „Милостивой Государынѣ Изабеллѣ Самойловнѣ
 „Постернакѣ“. דאָס בריוול איז צו מיר... דאכט זיך, ווילהעלם
 האנטשריפט? (זי עפנט אופ דאָס בריוול מיט ציטערנדיקע הענט און ליינעט).
 „מיין טייערער ענגל איזאבעלע! אז דו וועסט ליינענען די דאָ-
 זיקע שורעס, וועל איך שוין ניט זיין אפ דער וועלט...“ (זי
 פאלט קלארע אפ די הענט). אכ, ווילהעלם!
 מאדאם פאסטערנאק (לויפט צו צו איזאבעלע). גאָט איז
 מיט דיר! וואָס איז? זאָג מיר, וואָס איז דאָס פאר א בריוול?
 וואָס שרייבט דיר ווילהעלם? וואָס האָט זיך געטראָפן?
 איזאבעלע (וויינט). נישטאָ ווילהעלם! געסאמט.. געהאנ-
 גענ... געשאַסן...
 מאדאם פאסטערנאק (א פליעסק מיט די הענט). מיט
 וואָס האָט מען אים געסאמט? וווּ האָט מען אים געהאנגען?
 ווער האָט אים געשאַסן?
 איזאבעלע. אריין, אריין זיך געסאמט... געהאנגען... געשאַסן...
 מאדאם פאסטערנאק (כאפט זיך אָן באמ קאָפּ). א
 שלאק האָט מיך דערשלאָגן! איך וועל דאָס גאָר ניט אויס-
 האלטן פאר ביזוינען! וואָס וועלן, מיט רעשפעקט צו מעלדן,
 לייט זאָגן? די מאדאם כינקיס וועט שוין האָבן וואָס צו ריידן!..
 אזא אומגליק איז נאָך גאָר ניט געהערט געוואָרן! איך ווייס
 ניט, וויאזוי וועל איך דאָס איבערטראָגן. אָט כאלעש איך!
 (זי פאלט אפ א פאָטעל, פארווארפט דעם קאָפּ אפ צו כאלעש).
 קלאַרא (ווארפט זיך צו דער מאדאם). מע זאָל נאָר באהיט און
 באוואַרנט ווערן, ריבינעשעלילעם! (עם קומט אָן פאסטערנאק).
 160

דריטע סצענע

פאסטערנאק (דערשראָקט). מע וויינט? מע כאלעשט? וואָס
 איז שוין דאָ? וואָס איז דאָ געשען?
 מאדאם פאסטערנאק (הייבט אופ דעם קאָפּ). ער פרעגט
 נאָך, דער טיראן, דער דעספאָט, דער מערדער. קוק, זע, ווי
 דו האָסט געקוילעט א קינד, דו אומענטש איינער!
 פאסטערנאק. וואָס געקוילעט? ווער געקוילעט? וווּ גע-
 קוילעט? מירקע, גיב לאַשן!
 מאדאם פאסטערנאק (נעמט בא איזאבעלע דאָס בריוול און
 טוט א שמיצ דעם מאן אים פאָנעם אריין). נא דיר, קוויק זיך, דער
 שיינער כאָסן דינער האָט זיך געסאמט, געהאנגען, געשאַסן!
 פאסטערנאק. שא, שא, שא! ווער, וואָס, וועמען?
 וואָסערע לאַקשן? עס הייבט זיך גאָר ניט אָן! פייפער איז גע-
 זונט און שטארק אפ אלע אייוורים, כוצ זיין שאָדן אפ מיר
 געזאָגט געוואָרן. אָט האָב איך נאָרוואָס באקומען פון אים א
 קלאָרע יעדיע. פייפער האָט געזאָגט דעם פאָסעק...
 מאדאם פאסטערנאק. וואָסער פאָסעק? עס כאַלעמעט
 זיך דיר נאָר פסוקים!
 פאסטערנאק. ניט דאָס מיינ איך, איך מיינ קוימעם-
 עס—פייפער האָט געמאכט קוימעם...
 מאדאם פאסטערנאק. איך האָב דיך געבעטן טויזנט
 מאָל, אז קיין לאַשנקוידעש זאָלסטו מיט מיר ניט ריידן. איך
 בין נישט אזא ווילגעלערנטע, ווי די מאדאם מייערצימעס.
 פאסטערנאק. מיילע בעקיצער, וויאזוי דען זאָל איך
 דיר ארויסגעבן? נו, ער האָט אונדז אָפגעווישט די נאָז, ארויס-
 געשטעלט א פייג, געזאָגט „יישאַקייני“, געמאכט א וואַיווראכ,
 איינמאָל פאר אלעמאָל—פייפער איז באנקראַט.
 מאדאם פאסטערנאק. טפו זאָלסטו ווערן מיט דיין
 שפראַך! באדארפטו אויפיל ווערטער? אמער זאָגט מען, אז
 פייפער האָט אָנגעזעצט—און אַן עק!
 253—11

פּאָסטערנאָק. אלץ הייסט אָנגעזעצט? אָנגעזעצט צו
אָנגעזעצט איז ניט גלייך. מע זאָגט, איינער שטעלט זיך — ער
ווייל זיך מאַכן א קאפיטאַל, צי איינער איז דערונטער — עקט
ער אָפּ: כּאָצי שעלי, כּאָצי שעלאַכ... אָט האָט קנאַקניסל אָג-
געזעצט, האָט ער דאָס אָפּגעארבעט גלאַט אַרומ און אַרומ און
איז נאָך געבליבן א פּיינער מענטש; ער האָט פּאָשעט צוגענו-
מען געלט — און רופ מיך קנאַקניסל. און דער האָט אָנגע-
אַרבעט א כאסענע, זאָל גאָט שווימער-אומאַל זיינ! א קאַשע
מיט באַרשטש און מיט לאָקשן: געקויפט יאַקנעהאָז, פאַרקויפט
יאַקנעהאָז, גענומען יאַקנעהאָז, געגעבן יאַקנעהאָז, א סטעלאַזש
אהינ, א סטעלאַזש אהער — עפּשער טויונט לעכער, ווי איז דער
האַגאָדע שטייט געשריבן: „קי לאַך אפּ א לאַך, קי לוי נאָע
קי לוי יאָע“...

מאַדאַם פּאָסטערנאָק. עס ליגט אימ נאָך איז זינען
פּסוקים פונ דער האַגאָדע. סטייטש, נו, און דאָס נאַדן, וואָס
דו האָסט אימ געגעבן? די פּערציק טויונט?
פּאָסטערנאָק (לויט אַרומ איבערן שטוב הייב און צוריק).
הערסטו! וואָס דען איז דאָ דער גאַנצער געשריי? מיינסט, איך
זאָג מיך פאַר דער יעהופּעצער בערוזע? לאָזן זיך די שפּעגע-
ליאַנטן רייסן צווישן זיך, ווי די קעצ, כאַפּט זיי דער וואַטן-
מאַכער! איך שריי אפּ מיינע עטלעכע קערבלעך, וואָס זיינען
האַלאַך לעוילאָמוי — פּישי פּראָפּאַלאָ!
מאַדאַם פּאָסטערנאָק (א פּיעסק מיט די הענט). פאַר-
פאַרן?

פּאָסטערנאָק (שטעלט זיך אָפּ). פאַרפאַרן, ווי איז א
פייסעכיקן אינדיק!..

מאַדאַם פּאָסטערנאָק (שטייט אום). א מיצווע אפּ דיר!
קאַפּאַרע געוואָרן פּערציק טויונט? זייער רעכט! איך בין זיך
מעכטיגע! א באַנקיר האָט זיך אימ פאַרגלוסט, מיט רעשפּעקט
צו מעלדן, א שאַרלאַטאַן, אן אויסוירפלינג פונ דער נאַטור,
אַבי ניט קיינ דאָקטער! גוט געמאַכט: „אי פּוילע הערינג אי

פאַרשטונקענע פּישי... זאָלסט אָבער געווען מיך סאַלגן, וואָלט
אַלצדינג געהאַט גאָר אן אַנדער פּאַנעם. איזאַבעלע וואָלט שוין
איצט געווען א דאָקטערן, מיר וואָלטן געהאַט אן איידעם א
דאָקטער, גאָט און לייט וואָלטן אונדז מעקאַנע געווען, די
מאַדאַם בייגלמאַן מיט איר „מישפּאַכע“ וואָלט צעזעצט און צע-
שפּרונגען געוואָרן אפּ אונדז קוקנדיק, און די מאַדאַם כינקיס
וואָלט ניט געהאַט קיינ שטאָפּ אפּ צו באַריידן אונדז. אצינד
אָבער וועט דאָך די גאַנצע וועלט האָבן צו טאָן מיט אונדז,
צו שאַנד און צו שפּאַט וועלן מיר זיינ, נישט נאָר איז יע-
הופּעצ, נאָר טויונט ווערסט אַרומ און אַרומ יעהופּעצ! אָ, דו
וויילדער טיראַן, דו דעספּאָט איינער! דו ביסט נאָך מער אַר-
מענטש ווי יענער מערדער, וואָס איך לייען איצט באַ שייקע-
וויטשן איז א ראַמאַן. יענער האָט פאַרקויפט זיינע קינדער פאַר
געלט, און דו האָסט פאַרקויפט דיינ קינד און האָסט נאָך יענעם
צוגעצאָלט. שיינ אויסגעפיינט זיך, שיינ באַוואָרנט א טאַכטער
א באַסיעכידע! גענומען אליין און געקוילעט א קינד, מיט רע-
שפּעקט צו מעלדן, אָפּגעקוילעט אפּ אייביק! (צו איזאַבעלע). דו
וויינסט? וויינ, קינד מיינס, וויינ אפּ דיינ שיקזאַל, אזוי ווי באַ
שייקעוויטשן שטייט געשריבן, וויינ און קלאָג אפּ דיינע יונגע
יאָרן, וואָס ביסט געבאָרן געוואָרן באַ א פּאַטער א דעספּאָט!
גאָט איז הימל ווייסט דעם עמעס, און איך בין דיינ איידעם,
אז דיינ האַרץ איז געווען ווייט, מיט רעשפּעקט צו מעלדן,
פונ אָט דעם שאַלטיק, וואָס ער, דער מערדער, האָט מיט
גוואַלד דיר געוואָלט אָנהענגען... (זי נעמט איזאַבעלע פאַר א האַנט).
שטיי אָפּ, איזאַבעלע! וויש אָפּ דיינע טרערן, פאַרגעס אָן דיינ
בראָך! ער וועט אליין קומען צו דיר, דיינ העלוי, דיינ באַ-
שערטער, ער ערוואַרטעט דיך מיט אומגעדולד... (זי נעמט איזאַבע-
לע פאַר א האַנט און לאָזט זיך גיין).

פּאָסטערנאָק. דו לייענסט פונ אַ ביכל, צי דו זאָגסט
אפּ אויסווייניק?

מאַדאַם פּאָסטערנאָק (צום מאַן, שטיי, נאָר מיט האַרץ).

טירראנ!.. דעס-פאָט!! מעעעערדער!!!.. (זי גייט אוועק מיט איזא-
בעלענ, קלארא-נאָכ זיי. פאָסטערנאק בלייבט אליין).

פאָסטערנאק (האלט זיך באַם קאָפּ. גייט ארום הייב אונ צוריק).
ננו, א וועלט! נא דיר א פיפער, א בערזע, א יאקנעהאָז!
וועלכער רועט מיך געטראָגן, איך זאָל איך אָפגעבן דאָס
נאדן פאר דער כאסענע? וואָס האָב איך קיין צייט ניט גע-
האט? היינט גיי גיב נאָכאמאָל נאדן... נאָכאמאָל פערציק טויזנט?
אַבער גאָר לוי מיט א ספאָדעק! ווילסט א דאָקטער? זייער שיינ!
ווילסט מארקוסן? געזונטערהייט! וויבאלד מע שמועסט פון
לאָשן „ליבע“, וואָס זשע דארפ מען געלט-שמעלט? וואָס קומט
ארויס — די פערציק טויזנט איז אן אווירע! פערציק טויזנט!
א ווערטעלע אויסצוריידן?! וווּ האָט ער געקאָנט אהינטאָגן אזוי-
פיל געלט?.. די יעהופעצער בערזע... זיי האָבן איך פארדרייט...
גוטע-ברידער... טאָג ווי נאכט געשפילט מיט איך איך קאַרטנ...
מע האָט אָפגעלעקט באַ איך א ביינדל! אונ ווער שמועסט
כינקיס... (מע קלינגט; עס קומען אריין: פּינקוואַל, כינקיס, בייגל-
מאָ, קנאקניסל אונ עטלעכע יונגע ספעקוליאנטלעך).

פערטע סצענע

פאָסטערנאק. ברוכים האבאָימ! געסט, געסט! וואָס וועט
איר עפעס זאָגן גוטס? מיסטאמע אז איר האָט געקאָנט קומען
פלוצעם אינמיטן העלן טאָג, איז דאָס געוויס נישט גלאטיק, ווי
איך פאָסעק שטייט: גאָד גדוד יעגודענו — או מע שערט
די שאָס, ציטערן די לעמעלעכ... איך שמועס עס אקעגן דרי-
נענ...

פּינקוואַל (צו די איבעריקע). פע, עס געפעלט מיר ניט דער
באַרעכאבע זינער. גאָט ווייסט, צי מיר וועלן דאָ עפעס מאכנ...
(צו פאָסטערנאק). הערט זשע צו, רעב שמועל, וואָס טויג אונדו
פאָליטיקע? דער גרעסטער שווינדל, זאָגט מען, איז דער עמעס.
איך וועל אייך דערציילן א מייסע: צוויי יידן מעקלערס פאָרן

אסן באַן קיין שפּאַלע, ביידע צו איין פאָרעז אונ ביידע וועגן
איין געשעפט. געוויינלעך, וויל מען זיך אויסבאהאלטן איינער
פון דעם אנדערן. מייסע סאָטן, באגעגנט מען זיך אָבער איך
איין וואַגאָן. מיילע, ביגעגנט — איז פארפאלן. „גוט-מאָרגן“.
„גוט-יאָר“. „וווהיך פאָרט דאָס א ייד?“. „וווהיך איך פאָר?
קיין שפּאַלע“. „א ייד איז דיר קיין קאטאָועס ניט! איר זאָגט
דאָך מיר בעקיוון, אז איר פאָרט קיין שפּאַלע, ביכדיי איך זאָל
מיינען, אז איר פאָרט קיין בויבעריק. איך ווייס דאָך אָבער,
אז איר פאָרט טאקע קיין שפּאַלע, היינט וואָס דווייט איר א
מויעכ?..“

פאָסטערנאק. אפ אַלצדינג האָט אייך פּינקוואַל א מייסע.
פּינקוואַל. איך מיינ טאקע בעעמעס, לאָמיר ריידן אָפנט-
לעך (גלעט זיך די באַרד). די מייסע דערפון איז אזוי. דאָס, וואָס
מיט אייך כאַסן האָט זיך געטראָפן, קאָגן זיך טרעפן מיט אייך-
לעכנ פון אונדו, אוביפראט נאָכ איך יעהופעז אפ דער בערזע.
מען איז דאָך נישט מער ווי א באַסערוערעאָם: קאָלומאן
מע טרעפט, טרעפט מען; אונ כאַרילעוועכאס, טאַמער טוט זיך
דאָס רעדל א דריי צוריק (א מאַכ מיט דער האַנט) — מאכט קאָ-
מעז בייז באַ.

כינקיס. ס'איז איין אייזאָ, וועיין כאַכמאָ, וועיין טוונאַ
נעגעד א שלעכטער קאָרט.

בייגלמאן. ווערקמירדיק! פון וואָס מע זאָל ניט ריידן,
כינקיס מוז ארום אפ דער קאָרט!

קנאקניסל. וואָס עמעס איז עמעס. כינקיס איז גערעכט:
די בערזע איז נאָר א קאָרטנשפיל. וואָס איז פיפער שולדיק,
לעמאָשל, אז עס האָט זיך אזוי געמאכט? א סימען האָט איר:
ווען פיפער זאָל וועלן גלאט אָנזעצן, וואָלט ער דאָס געקאָנט
אויספירן פאראיאָרן איך דער צייט — אונ רופ מיך קנאקניסל!
פאָסטערנאק. מיילע בעקיצער, אלקאָלפאָנעם, וואָס ווילט
איר דאָ אויסבריינען, אז פיפער איז א פינער מענטש? איך
ווייס דאָס אליין גאנצ גוט. איך זע דאָך, מיט וועמען ער

האָט געהא.דלט אונ מיט וואָס ער האָט געהאנדלט... נאָר גאָר-
ניט, אל טאפיל דאָוואָר — כאטא פאָקרישקע.

פּינקוול (צו די איבעריקע). אַן אזעס פונ א גרעבנ יונג!
איכ וואָלט אימ דערציילט א מאַש, האָב איכ מוירע, עס זאָל
ניט שאטנ צו אונדזער איניענ... (צו פאָסטערנאקט). פארשטייט איר
מיכ, נישט דאָס בין איכ אויסנ. איכ שמועס דאָס גלאט אזוי,
וואָס ער איז נאָכ נישט געניט אינ דער זאכ, כ'לעבנ, א יונגער-
מאנ. ער וואָלט, אייגנטלעך, באדארפט זיכ האלטנ אן אייצע
מיט אונדז פונ דער לעכאטכילע נאָכ, וואָלטנ מיר אימ ארופ-
געפירט אפ א שטיקל דערעך; מיר וואָלטנ דאָס געמאכט גלאט
ארומ אונ ארומ, אויסגעדרייט זיכ, ווי אפ א טעלער, עס וואָלט
אויסגעקומענ, ווי איר זאָגט: אָגיל וועעסמאכ — צוגעשניטנ אונ
אופגענייט. וואָרעם בא אזא געשעפט באדארפ מענ וויסנ, וואָס
מע האָט צו טאָן. ס'איז, פארשטייט איר מיכ, אן איידעלע מא-
טעריע; איינ קוק אפ א זייט, ווערט קאליע דאָס גאנצע שפיל...
כינקיס. פונקט אזוי ווי בא די קארטנ, לעהאוודל. איר
מעגט זיינ דער גרעסטער שפילער, נאָר קוימ האָט איר געמאכט
איינ גאנג א שלעכטנ, זייט איר פארפאלנ מיט די פאָטרעכעס.
בייגלמאנ. ווערקמירדיק! ס'איז דיר אן אנטיק מיט דעם
כינקיסנ! וואָס איר זאָלט ניט שמועסנ, ער איז דאָ מיט די
קארטנ!

קנאקניסל. איכ האָב ליב דעם עמעס. כינקיס איז גע-
רעכט. ווענ פייפער רעדט אָפ פריער מיט אונדז, וואָלט גאָר
אנדערש געווענ: פאָרט געניטע סאָכרימ, אלטע בערויאנער. מיר
וואָלטנ דאָס אָפגעארבעט אזוי, אז מיר וואָלטנ געוויס אָפגע-
נומענ אונדזער גערט, אונ ער וואָלט אויכ געבליבנ בא געלט.
איי, טאָמער וואָלט דאָס עמעצנ אָנגערירט — לאָז זיכ יענער קראצנ.
קורצ: פייפער וואָלט געבליבנ דער אייגענער פייפער וואָס פריער —
אונ רופ מיכ קנאקניסל!

פאָסטערנאק. מיילע בעקיצער, אלקאָלפאָנעם, וואָס טויג
מיר מעליצע: וואָלט איכ, זאָלט איכ? איר ווייסט דאָכ,

אז אפ צו פאריידנ יענעם די ציינ בין איכ פאָרהאנט. איר
זאָגט מיר בעסער קולאָמ ברורימ — ריינע דיבורימ: וואָס
ווילט איר?

פּינקוול (צו די איבעריקע). ס'איז אימ היינט נישט איינ-
צובייסנ. אפאָנעם, פייפער האָט אימ אויכ גוט אָנגעזאלצנ...
(צו פאָסטערנאקט). זייט זשע מויכל, רעב שמועל, איר זייט דאָכ
א ייד א קלוגער, כ'לעבנ, א סויכער, א מענטש מיט יוישער.
לאָמיר בעסער ריינ גלייכ צו דער זאכ אָליינ (ער נעמט זיכ בא
דער באָר). די מייסע דערפונ איז אזוי. מיר, יעהופעצער ספע-
קוליאנטנ, האָבנ זיכ מעיאשעוו געווענ אונ אָפגערעדט צווישנ
זיכ (מיט הענט אונ מיט א ניגנ פונ דער געמאָרע): היינטי קעפי עס
האָט זיכ געטראָפנ אן אומגליק, פייפער האָט זיכ לעסאטע גע-
שטעלט; אונ קעפי עס איז אייכ יאָדוע, אז ער האָט זיכ מיט-
כייעוו געווענ צו געבנ אונדז יאקנעהאָז גאָר א גוזמע שטיק;
אונ קעפי ס'איז דאָכ א דאָוואָר שעיעפשער, ער זאָל אונדז
אלעמענ קאָנענ געבנ יאקנעהאָז מאמעש, ווייל ס'איז גאָר ניש-
טאָ אזויפיל יאקנעהאָז אינ גאנצ יעהופעצ ארומ אונ ארומ;
אונ קעפי פייפער אָליינ קאָנ מיט אונדז נישט מייטיוו זיינ,
ווייל ער איז נאָכ ניט באָקי אינעם איניענ האשטעלנ זיכ;
אונ קעפי איכ זע ארויס, וועלנ מיר דאָ מוזנ זיכ גלייכנ אפ
פראָצענטנ...

פאָסטערנאק. פראָצענטנ? קאָדעש וועטאָהער — אפילע
נישט א לעק!

יונגע ספעקוליאנטנ. וואָס הייסט, נישט א לעק?
ווי איז יוישער? ווי איז מענטשלעכקייט? גלאט העפקער א
וועלט?

פאָסטערנאק (ווייזט אפ דער סטעליע). ווי דאָבער אל
האָיצימ וועאל האָאוואָנימ — מאכט ראשע: רעדט צו
דער לאָמפ...

פּינקוול (אלצ מיט א ניגנ). האַיטאָכנ? וואָס רעדט איר?
עמעס, מיר ווייסנ טאקע, אז פייפער האָט געהאט אן אומגליק:

דאָס יאקנעהאַז האָט אים דערגאנגען די יאַרן. שוין א צײַט, אז ער בלאנקירט אפ יאקנעהאַז, דעקט זיך אָפּ מיט העזעק און בלאנקירט ווייטער. מיר דאכט זיך, אז גאנצ יעהופעצ האָט גע- שפעקולירט אפ זײַן קאַפּ, און נאָר צוליב אים איז דאָס יאק- נעהאַז געשטיגן. דאָך האָט בא אים, לויט מײַן כעזשונ, בא- דארפט בלײַבן עפעס געלט. געשיקט זיך עס?

כינקיס. מיר דאכט, ער זאָר שפילן א קיילעכיק יאָר קעסיידער אין קאַרטן און עס זאָר אים גײַן שלימאזל, וואָרט ער אויך באדארפט בלײַבן בא געלט.

בייגלמאן. ווערקמירדיק! ס'איז דיר אן אקציע מיט כינקיסן. אומעטום איז ער דאָ מיט די קאַרטן!..

קנאקניסל. איך האָב לײַב דעם עמעס: כינקיס איז גע- רעכט. ווי לאָזט זיך נים איבער א מענטש בא אזא מײַסע קײַן גראָבע עטלעכע קערבלעך — און רופ מיך קנאקניסל?

ארע. נישטאָשע, ער האָט, ער האָט געלט! פײַפער האָט זיך געלאָזט געלט!

פאָסטערנאק. א לאַך פון א בייגל, א שאַט פון א ביקס, א פיטעם פון אן עסרעג, א גוט-אויג פון א גלידשוועסטער- קינד...

פײַנקוגל (צו די איבעריקע). ווי געפערט אייך א שפראך?.. (צו פאָסטערנאק). מײַדע, נעמען מיר אָן אזוי ווי איר זאָגט; בלײַבט דאָך אלץ די אייגענע קאשע: צו וועמען דען איז דאָס שײַעך, אז נישט צו אייך? ער איז דאָך פאַרט אייער כאָסן! פאָסטערנאק. מײַן כאָסן? לוי האַיאָ וועלוי ניווראָ — דאָס איז געווען אמאָל, נישט היינט. היינט איז שוין פײַפער אייער כאָסן, נישט מײַנער. ער איז אייער כאָסן, און איר זײַט זײַנע מעכטאָנימ, ווי אין פאָסעק שטייט: „אני לעדו ידי ווע- דו ידי לײ... נאט, זעט, וואָס א יונגאטש פארגינט זיך מיר שרײַבן, וועט איר פארשטיין, מיט וועמען איר האָט געהאנדלט. נאָר שטיל, אלץ טאפיל דאָ וואָר — כאטא פאָקרישקע! (ער גיט איבער פײַנקוגלען א בריוו).

פײַנקוגל. אנו, מאכטייסע, לאָמיר האָרכן, וואָס זאָגט ער דאָ? ס'איז טאקע קעדי צו וויסן (ער נעמט דעם בריוו און לײַענט בע- קויד ראָם). „ליכוויד מעכטאָני האגוויר האמעפורסאָמ העכאָכאָמ האמופלעאָ האמאסקיל...“ (זיך איך באָרד ארײַן). מײַלע, א כאָכעם — איז קײַן קאשע נישט; אז מען איז א גוויר, איז מען שוין בע- מײַלע א כאָכעם. אָבער א „מופלעאָג“ מיט א „מאסקיל“ און- טערגעשלעאָג — דאָס איז שוין א ביסל צופיל... (ער לײַענט).

„העכאָכאָמ האמופלעאָג מוהר'ר שמועל פאָסטערנאק נײַ. בע- שאס איר וועט לײַענען מײַן בריוו, וועל איך שוין זײַן העט- ווייט פון יעהופעצ. איך האָב מיך לאנג געשלעאָגן מיט דער דײַע, ביז איך האָב מיך ענדלעך אנטשלעאָסן, איך זאָל אוועק פונדאנען אהינ, וווּ די אויגן וועלן מיך טראָגן, אבי נישט אָנקוקן יעהופעצ, נישט אָנקוקן אונדזער בערזע, נישט אָנקוקן אונדזערע ספעקוליאנטן...“ (רײַסט איבער). וואָס איז ער אזוי אופגעטרעאָגן אפ די ספעקוליאנטן?.. (ער לײַענט). „פון אָנהייב

ביז איך אפילע גרייט געווען צו מאכן איינמאָל פאר אלעמאָל אן עק פון מײַן לעבן: עטלעכע טראָפן סאמאמאָועס, פאר צען קאָפעקעס א שטריקל, אָדער א פיסטויל אין הארצן — און א סאָפּ צו ארע צאָרעס. אויס פײַפער, געשטאַרבן! איך האָב מיך אָבער בארעכנט נאָכדעם, אז ס'איז פאר מיר קלאָר נישט קײַן פלאַן...“ (רײַסט איבער). איך האָב געוויסט פרזער, אז פײַ- פער וועט אזא נארישקײַט נישט טאָגן... (לײַענט ווייטער). „... פאר מיר קלאָר נישט קײַן פלאַן צו גײַן אזוי יונג פון דער וועלט.

איך וועל לײַגן אין דער ערד און באקן בייגל, און אלע וועלן לעבן א גוטן טאָג, גײַן איינס צום אנדערן אפ זשורפיקסן, שפילן אין „ווינט“, מיך איך זינען האָבן אין דער לײַנקער פיאטע, קײַן צײַט נישט האָבן אפילע מיך צו דערמאָנען, און אז מע וועט מיך שוין יאָ אמאָל דערמאָנען, וועט זײַן אז אָכ און ווי צו מיר. פײַנקוגל וועט זאָגן אפ מיר א מאָשל, אלע וועלן לאַכנ...“ (רײַסט איבער). גערעכט, ווי איך בין א ייד! (לײַענט ווייטער). „...פײַנקוגל וועט זאָגן א מאָשל, אלע וועלן

לאכטן איטלעכער וועט אויסטראכטן אפ מיר אן אנדער האמ-
צאָלע, אדע וועלן זײַן פּײַנע מענטשן, נאָר איך איינער וועל
בלײַבן א פּאַר. צום בײַשפּיל: אפּ פּײַנקוגלען וועט קײנער
ניט זאָגן, אז ער איז א... א... א... (ער קערט איבער דאָס בריוול
אפּ דער אנדערער זײַט).

פּאַסטערנאָק. וואָס אקעט איר? מימאַנעפּשעכ, לײענט
איר — דארפּט איר לײענען קעסיידער, ווי איך פּאַסעק שטייט:
„האַכילויסאָ לינפּויל, נאָפּויל טיפּויל...“

פּײַנקוגל (דרייט דאָס בריוול אפּ אדע זײַט). פּאַרשטייט איר...
איך האָב געלאַזט איר דער היימ מײַנע ברילן.

כינקיס (נעמט דאָס בריוול). אנו, וויזט נאָר אהער. איך
האָב א גוטע שמײע: איך שמעק אָן די טויו פּאַר א ווערסט,
און דאפּקע אָן ברילן! (ער לײענט). „...אפּ פּײַנקוגלען וועט
קײנער ניט זאָגן, אז ער איז א שאבסעצוויניק, א גאַטס גאַנעוו,
וואָרעם ער איז א שײנער-ייד, פּונ די יידן, וואָס טרינקען
ווימאַראָזיג, האָט פּײַנט קאָוועד, ווי א קאַצ שמאַלצ, קלוימערשט
פּרומ, און גײט אויס, פּײַגערט נאָך א קערטל, ניט ערגער
פּונ כײ... כײ...“ (ער וויל איבערהיפּן עטלעכע שורעס).

פּאַסטערנאָק (צו כינקיס). וואָס כיכיקעט איר? הא-
כילויסאָ לינפּויל נאָפּויל טיפּויל — האָט איר זיך
אונטערגענומען לײענען, טאָ לײענט קעסיידער.

בייגלמאַן (נעמט צו בא כינקיס דאָס בריוועלע). לאַזט מיך,
איך האָב אמאָל אויך געקאַנט לײענען זשאַרגאַן (ער לײענט).

„...פּײַגערט נאָך א קערטל ניט ערגער פּונ כינקיס, וואָס
האָט זיך געמאַכט א פּאַרמענג פּונ קאַרטן. וויפּל איך האָב בא
כינקיס פּאַרנומען אפּ יאַקנעהאַז, האָט כינקיס בא מיר צען
מאָל אזויפּיל געוונען איר קאַרטן, ער זאָל דאָס נאָר אויס-
קײנען!“

כינקיס. ווי געפּעלט אײך אזא יאַמ-קאַטער? איך בין
שולדיק, אז ער איז א קאַליקע און פּאַרשטייט ניט דאָס שפּיל!
בייגלמאַן (לײענט ווייטער). „...ער זאָל דאָס נאָר אויס-“

קײנען! איך יעהופּעצ הייסט כינקיס אויך אן אריסטאָקראַט.
יעהופּעצ איז, באַרעכאַשעם, אזא שטאַט, וואָס קלײבט ניט
איבער, אבי געזט — איז מען אן אריסטאָקראַט. אשטייגער, ווע-
מען גײט דאָס אָן איך יעהופּעצ, פּונוואַנען איז דאָס פּלוצעם
אויסגעוואקסן אזא אריסטאָקראַט, ווי בײ... בײ... בײ... איך
ווייס ניט, וויאזוי מאכט דאָס וואָרט, ס'איז געמעקט...
קנאַקניסל (רײסט אויס דאָס בריוול פּונ בייגלמאַנס הענט). עס

הייבט ניט אָן צו זײַן געמעקט. געזונטע אויסעס. אײַזערנע!...
(ער לײענט). „...אזא אריסטאָקראַט, ווי בייגלמאַן? ס'איז פּאַראַן
אזעלכע, וואָס געדענקען נאָך, אז ער האָט ארומגעטראַגן איר
באַרדיטשעוו בייגל צו פּאַרקויפּן...“

בייגלמאַן. שעקער-וועקאַזאָוו! עס שטייט נישט קײן
בייגל! דאָס לײענט איר שוין פּונ אײַער קאַפּ!

קנאַקניסל (לײענט ווייטער). „...ארומגעטראַגן איר באַרדי-
טשעוו בייגל צו פּאַרקויפּן, און הײַנט פּאַרט ער איר א קאַרע-
טע. עס פּאַסט איר אזוי צו זײַן א ספּעקוליאַנט, פּונקט ווי
עס פּאַסט קנאַק...“ (ער טוט א שמײצ דאָס בריוול). טאַמער וואָלט
טאַקע אפּ אן עמעס געווען גענוג צו האַרען די נאַרישקײטן,
וואָס דער שאַלטיק שרײַבט?

עטלעכע קוילעס. בײַסט ווייטער, וועט איר געפּינען
קעז אויך!..

פּאַסטערנאָק. האכילויסאָ לינפּויל, נאָפּויל טיפּויל!
קנאַקניסל (קוקט איר בריוול ארײַן). טפּו זאָל ער ווערן!
א יונגאַטש זאָל רײדן אפּ דער גאַנצער וועלט, אפּ קײנעם קײן
גוט וואָרט נישט זאָגן! צו וואָס טויג מיר בריוולעך? מימאַ-
נעפּשעכ, האָסטו געמאַכט דאָס שפּיל, פּאַר אוועק צו אַלרי
שוואַרצע יאָר — און רופּ מיך קנאַקניסל! (ער צערײַסט דעם בריוול אפּ
שטיקלעך און צעווארפּט איבער דער שטוב. דער אוילעם לאכט).

פּאַסטערנאָק. טאַטע, דו לאכסט? אז אָך און ווי איז
צו זײַן געלעכטער! פּײַפּער איז קליגער פּונ אונדו. ער האָט
אונדו אלעמען געפּירט איר באַד ארײַן, העט-ווייט אפּ דער

אייבערשטער באנק, און גוט אָפגעבעזעמט, ווי אינ פאָסעק
שטייט: בעשצכווינו אוועפציקיינו — אנדערגעלייגט און אָפגע-
שמיסנ!..

פֿינקוגל (צום איבעריקן אוילעם). וואָס זאָגט איר דערופ?
ער מאכט שוין אייגענע פסוקים...

פאָסטערנאק. מיילע, אפ אייך איז א מיצווע. אל
טיווטעכו בינדיווימ — קריכט ניט אינ פייער אריינ! איר האָט
מיט אימ געשווינדלעט, געדרייט יאקנעהאָן אהער, יאקנעהאָן
אהינ, אזוי לאנג, ביז איר האָט זיך פארדרייט. ס'איז א פאָ-
שעטע מייסע: איר האָט אימ געוואָלט אָפנארנ, האָט ער
אייך אָפגענארט, ווי די געמאָרע זאָגט: „האבאָ לעהארגעכאָ,
שמארגייהו נאזאד“ — האָסט געכאפט א פאטש, שטעק אָפ צוויי
צוריק. ס'איז טאָמער אזוי דער סאָפ. שלוימע האמעלעכ איז
טאקע א כאָכעם; ער זאָגט, אינ „באָרכי נאפשי“, דאכט זיך:
בויר קאָראָ וואיאכפער־הו — כטאָ יאמאָ קאָפאיע, טאָי סאמ
אופאדאיע.. אָבער איך? וואָס האָב איך געהאט צו טאנצן
אינ קאָנ? וואָס האָב איך באדארפט אריינצימבלענ פערציק
טויזנט קארבנ? איך בין דאָכ יאָ, ווי זאָגט ער, גאָט די נע-
שאַמע שולדיק! עס קומט אויס, ווי די געמאָרע זאָגט: טוויאָ
כאָטאָ זונטיק מאָנטיק...¹

פֿינקוגל (צום איבעריקן אוילעם). וואָס זאָגט איר אפ
די פסוקים, וואָס דאָ פליענ, מיט די געמאָרע-ווערטער, וואָס
ער האקט? (עס עפנט זיך די טיר און עס קומט אריינ די מאדאמ פאָס-
טערנאק. נאָכ איר-מאָרקוס נאָ איזאבעלענ).

פינפטע סצענע

פאָסטערנאק. אָ! זעט איר? א ווייב זאָל מענ טאקע
פאָלגן. זי האָט פונ אָנהייב אָנ ניט געוואָרט דעם שידעכ. הא-
לעוויי וואָלט איך זי געפאָלגט, וואָלט איך איצט ניט געהאט

1 — טוויאָ כאָטאָ וועויגור מינגער.

אזא מאפאָלע, ווי די געמאָרע זאָגט: „קעדייראָ דעוויי שוטפאָ“ —
אז מע הערט נישט דאָס ווייב, איז קיש-קיש ווו די יידן האָבן
גערוט...
מאדאמ פאָסטערנאק. כילעבנ, סאמויל, דו רעדסט

עפעס, מיט רעשפעקט צו מעלדנ, אזעלכע ווערטער... דאנקענ
און לויבן גאָט, מיר זיינענ אויך לייטנ גלייך, מיר קאָנענ אויך
האָבן אן איידעם א דאָקטער, ווי בא לייטנ (זי קוקט אפ כינקיסנ).
נישקאָשע, אונדזער טאָכטער שטייט אָנ צו האָבן א כאָסן א
דאָקטער, ווי אַלע אנדערע יעהופעצער מאמועלנ... (זי פירט אימ
צו איזאבעלענ מיט מארקוסנ). נעם, בענטש דייע געליבטע קינדער
מיט דעם הייליקן אייביקן בונד פונ דער הימלשער ליבע.
ווינטשעווע זיי צו, זיי זאָלן אָפערן זייער לעבן איינס פאר
דאָס אנדערע, אזוי ווי בענעדיקט און ראָזאליע בא שיקעווי-
טשן אינ זיינ ראָמאנ „הימל און ערד און ליבע“. געבע גאָט, —
זאָגט דאָרט דער פארפאסער, — זיי זאָלן געניסן די פריכטע
פונ זייער ליבע, זייער בונד זאָל זיינ אן אייביקער בונד, א
הייליקער בונד...“

פאָסטערנאק (האקט איבער אינמיטנ). מיילע בעקיצער,
אלקאָלפאָנעם, זיי זאָלן זיינ געקניפט און געבונדן און פאר-
בונדנ... צו וואָס טויגן לאנגע דיבורים? איך פארשטיי נאָר
ניט, וואָס עפעס אזוי בעכיפאָזנדיק, פלוצעם אינמיטנ העלן
טאָג שוין אזוי גיך כאפ-לאפ, ווי אינ פאָסעק שטייט: האָ
גאווראָ וועהאָ טראסק?

מאדאמ פאָסטערנאק (מיט קאס). וואָס זשע האָסטו
געוואָלט, מיט רעשפעקט צו מעלדנ, שאדכאָנימ זאָל מענ דיר
שיקן?

פֿינקוגל (מישט זיך אריינ). געבענטשט זיינענ די הענט,
וואָס נעמענ זיך אריינ. מיסטאמע איז דאָס איר זיוועג. א
שידעכ איז א גוירל, איטלעכער נעמט זיך ארויס, וואָס אימ איז
אָנגעצייכנט פונ אויבן.

כינקיס. פונקט אזוי ווי, לעהאוודל, בא די קאָרטנ: איינער

שפילט א גאנצע נאכט אונ עס גייט אימ שלים-שלימאזל,
דער אנדערער שלעפט אלעמאל ארויס — מאלקע, מיילעכ,
טויז...

ביי גלמאנ. ווערקמירדיק! מיט דעם כינקיסן איז דיר
נאָר א קאָמעדיע. מע רעדט פון ווייס איכ וואָס — קומט ער
מיט די קאָרטנ!

קנאקניסל. וואָס עמעס איז עמעס — כינקיס איז גע-
רעכט: צו שידוכים דארפ מען האָבן גליק. אָט האָב איכ, זאָלן
געזונט זיין, עטלעכע דערוואקסענע טעכטער, איז וויפל מע
רעדט זיי שידוכים, ווילן זיי ניט הערן, ניט זען פון קיין
שאדכן! זיי ווילן נאָר אליין, אונ נאָר דורכ ליבע — אונ רופ
מיכ קנאקניסל!

פאָסטערנאק. אוואדע איז ליבע א געהויבענע מאטבייע,
וואָס איז דאָ פאראן צו ריידן? דער כיסאָרן איז נאָר, וואָס
מיט ליבע אליין קאָכט מען ניט קיין וועטשערע. מע דארפ
צו דעם האָבן נאָכ עפעס, די מאמטאקייט מיין איכ, ווי איז
פאָסעק שטייט: „אימ איין קעמעכ, איין לאַקשנ“...

מאדאם פאָסטערנאק (מיט היצ). איכ האָב דיר גע-
זאָגט וויפל מאָל, סאמויל, אז קיין פאָסעק האָב איכ ניט גע-
לערנט אונ, מיט רעשפעקט צו מעלדן, לאַשנ-קוילעטש פארשטיי
איכ ניט... נאָר אויב דו מיינסט נאדן, זאָלסטו וויסן זיין, אז
מע האָט דאָס אינ זינען, מיט רעשפעקט צו מעלדן, אינ דער
לינקער פיאטע. ס'איז א ראָמאן, א לאנגאָנענדיקער העכסט-
אינטערעסאנטער ראָמאן פון צוויי טייל. דעם ערשטן טייל
האָסטו געשפילט, מיט רעשפעקט צו מעלדן, אזא יאָר אפ מיינע
סאָנימ. דעם צווייטן טייל וועל איכ שוין שפילן. איכ הייב
אימ אָן מיט א זשורפיקס אונ מיט א קנאסמאָל טאקע היינט
אפ דער נאכט (צו פּינקוגלען מיט דער קאָמפאניע). מיר לאדן אייך
איין מיט אייערע דאמען אונ מיט דער גאנצער פאמיליע.

פּינקוגל מיט דער קאָמפאניע (אלע אייניגעמ).
אָכ, מיטן גרעסטן ביזויען! אבי א וועטשערע מיט א קערטל...

כינקיס. נאָכ א מינ קערטל! א קערטל צו א קערטל
איז נישט גלייכ!

פאָסטערנאק. ס'איז דאָכ א בייפירעשער פאָסעק
אינ דער געמאָרע: „איין פיסני בעלוי דיווקא וועיין כאַלעם
בעלוי קאָרטנ“... (דער אוילעם קוועלט).

מאָרקוס (שטעלט זיך אוועק קעגן אוילעם, לייגט אוועק די הענט
אפן הארצן, שאַקלט מיטן קאָפּ). די קאָרטנ! די קאָרטנ! עס הייבט
זיך אָן מיט קאָרטנ, עס לאָזט זיך אויס מיט קאָרטנ. בא קאָרטנ
ענדיקן זיך אלע זאכן. פאר קאָרטנ גיט אוועק דער מאן דאָס
ווייב, דער פאָטער — זיינע קינדער. נישטאָ קיין טייערערס פון
קאָרטנ. אוי, קאָרטנ, קאָרטנ!.. (ער גיט איזאבעלען די האנט אונ
לאָזט זיך גיין).

מאדאם פאָסטערנאק (צומ מאן). דו הערסט ווערטער?
(גאנצ שטיל, נאָר מיט פייער). טיראן! דעספאָט! מעעעערדער!..
(זיי לאָזן זיך גיין אלע דריי. בא דער טיר קומט זיי אקעגן די יידענע,
פארוויקלט אינ עטלעכע שאַלן אונ פאטשיילעס. נאָכ איר שלעפט זיך נאָכ
דאָס מיי דל. סאָסל ראנגלט זיך מיט זיי, לאָזט זיי ניט אריין. די יידענע
מיטן מיידל רייסן זיך אויס פון סאָסלס הענט אונ פאלן אריין אינ שטוב
אריין מיט א געוויינ אונ מיט א געשריי).

זעקסטע סצענע

די יידענע (ברעכט די הענט, וויינט אונ קלאַגט מיט א ניגן
פון די טכינעס). וויי איז מיר, ווינד איז מיר, פארוויסט אונ
פארפינצטערט בין איכ ניט געוואָרן, אן אלמאָנע, איינע אליין,
עלנט ווי א שטיין, ניט קיין קאָרעו, ניט קיין ביינ, געבראכט
דער רועכ א שווארציאָר, א מעקלער, אריינגעשטופט א סוקע-
שער, עפעס יאקנעהאָן-שמאקנעהאָן, פייער-שמייפער, פינפן זאָל
אימ אינ אן אויער, ווי ער האָט מיכ געקוילעט מיט כיינ קינד!
(זי כאפט מארקוסן פאר א האנט). עפּשער זייט איר אָט דאָס-אָ טאקע
ער אליין? עפעס א כאַסן, זאָגט מען, זייט איר עמעצנס אָט
דאָ? פאָרגט מיכ מיט גוטן, וועט איר בעסער מאכן. גיט מיר
אָפּ דאָס נאדן, איכ וויל נישט וויסן פון קיין שמאקנעהאָן.

איר שפילט זיך מיט פייער! אָט לויפ איך צום פליצמייסטער,
מיך קען מען, איך בין פון דער סלאבאָדקע, מיינ ערשטער
מאן אַלעוואשאַרעם איז געווען בא גיטעלע וויינשטיין אַלע-הא-
שאַרעם...

פּאָסטער נאָק. וואָס איז דאָס פאר א שלאק-פוראַניעס?
פארוואָס ווארפט מען זי ניט ארויס? איר זעט ניט, אז ס'איז
א מעשוגענע יידענע?

די יידענע. א מעשוגענע בין איך שוין געוואָרן? אז
איך מאָן מיינ געלט, בין איך מעשוגע? מעשוגע זאָלט איר
ווערן פאר זיך און פאר מיר און פאר מיינע קינדער און פאר
מיינ גאנצער מישפּאַכע און פאר מיינ מאנס מישפּאַכע און פאר
אלע מיינע ליבע פריינט און פאר אלע יידן און פאר קאָל-
ייסראָעל — אַמיינ סעלאָ! (זי דערזעט אפ א בענקל דאָס כאסענע-קלייד,
וואָס איזאבעלע האָט געמאַסט), א? זינד און סאמעט? פריער גאָטס
און נאָכדעם פרעמדס? מע שמירט זיך מיט מיינ פוטער? מיי-
נע ראנ קארבן? דער מענטש זינדיקט און מיט דער הונ
שלאָגט מען קאפּאַרעס? לאַמיך מיך כאָטש רעכענען פאר מיינ
ברוט! (זי כאפט דאָס "בע-בע" און צערניסט דאָס אפצווייען). אָט אזוי!
גאמ לי גאמ לאַך — נישט מיר, נישט דיר!..

מאדאם פּאָסטער נאָק. אוי, ס'איז מיר שלעכט, מיט
רעשפּעקט צו מעלדן, טאקע נאָר אפ צו כאַלעשן! (זי פאלט כא-
לאַשעס).

איזאבעלע. אכ, מארקוס! (זי פאלט מארקוסן אפ די הענט).
דער אוילעם. וואסער! וואסער! (סאָסל באשפּריצט די מא-
דאם מיט קאלט וואסער).

מאָרקוס (צום גאנצן אוילעם). זעט, קוקט אייך אָן אינ
שפיגל, וואָס פאר א פּאָנעם איר האָט מיט אייערע ספּעקוליא-
ציעס, מיט אייער בערוזע, מיט אייער יאקנעהאַז, מיט אייערע
קאַרטן, מיט אייערע זשורפיקסן, מיט אייערע דאמען די אריסטאָ-
קראסקעס און מיט אלע אייערע גענג ארומ און ארומ! עס
וועט זיך געפינען איינער, וואָס וועט אייך באשרייבן אפ די

גאזעטן, וועט פון אייך מאכן א בוך, א קאָמעדיע, א גאנצע
קאָמעדיע! צו שאנד און צו שפּאַט וועט איר דעמלט זיין
אומעטום, ווו מע הערט נאָר א יידיש וואָרט! אפ טעאטער
וועט מען אייך ארויסשטעלן! מע וועט קוקן אפ אייך, מע
וועט טייטן מיט די פינגער און מע וועט לאכן, זיך איינרייסן
דאָס געוונט לאכנדיק — מיט איינעם וואָרט, די וועלט וועט זיין
פול מיט אייך און מיט אייער יאקנעהאַז!!! (ער גייט אוועק מיט
איזאבעלע אונטער דער האנט. די מאדאם פּאָסטער נאָק — נאָך זיי. דער גאנצער
אויצעם בלייבט שטיין פארגאפט, די נעזער ארפּאָגעלאָזט, פארגליווערט — איט-
לעכער אינ אן אנדער פּאָזע).

דער פאָרהאנג פאלט

א פֿאַר ווערטער פונעם מעכאבער

בא לייטט איז היינט געוואָרן א מַדְע: אַנשטאַט א האקדאָמע פונ פֿאַרנט, צו געבן די האקדאָמע פונ הינט. נאָר באַגייב זיך גאָר אינאנצן אָן א האק-דאָמע — דאָס האָבן אלע מאסקים געווען, אז ס'איז אומגעלונגן; וואָרעם בעע-מעס, ווי געשיקט זיך דאָס, אז א מעכאבער זאָל זיך צעשיידן מיטן לעזער גלאַט אָן א זי-געזונט, אָן א שום געבן אימ צו פארשטיין, וואָס ער האָט געמיינט, און אָן א שום אַנצוהערעניש, אז ער, דער מעכאבער פונעם בוך, איז מיט גאָטס הילף א מענטש, וואָס ווייסט אלצדינג און כארשטייט אלצדינג, און דער גאנצער איבעריקער אוילעם — דאָס זיינען נעבעך קליינע קינדער, מעכילע קעלבלעך, וואָס מע דארף זיי צעקניען איטלעכס וואָרט און אריינלייגן איבן מויל אריין? עס מאָלט זיך אימ אויס פֿאַזיטיוו, אז אָן זיין מאסביר זיין, אָן זיין אריינלייגן דעם לעזער איבן מויל אריין, וועט כאסוועשאָלעם קיינער ניט פארשטיין, וואָס ער מיינט... נארישקייטן! ס'איז היינט א קלוגע וועלט געוואָרן: יודן מיט בערד האָבן דאָס אמאָל ניט פארשטאנען, וואָס א קליין קינד פארשטייט אצינד... נישט מער, וואָס וויל דאָ דער מעכאבער האָבן?

דער מעכאבער איז דאָ מויסער-מוידאָע, אז ווער עס וויל זוכן איבן דער קאָמעדיע באקאנטע פארשויענע, דער האָט מעכילע א גרויסן טאָעס. אקעגן וואָס זאָגט דאָס דער מעכאבער? ער זאָגט דאָס איבער א מייסע שעהאַיאָ: נאָך איידער דאָס ווערק איז פארטיק געוואָרן צום אַפֿדרוקן, איז ארום א קלאנג איבן יעהופּעצ אפֿ דער בערזע (נישטאָ קיינ סוידעס איבן יעהופּעצ אפֿ דער בערזע!), אז שאַלעם-אלייכעם מאכט א ביכל מיטן נאָמען "יאקנעהאַז", איבן וועלכע ער שטעלט ארויס אפֿ לייטיש געלעכטער די גאנצע יעהופּעצער בערזע מיט אלע ספעקוליאנטן און מעקלערס, פונעם גרעסטן ביזן קלענסטן. אייניקע האָבן דער-פונ שטארק האנאָע געהאַט: א מיצווע, האָבן זיי געזאָגט, פאניע שאַלעם-

אלייכעם, איר זאָלט זיי כאָטש רעכט באשרייבן, די מעכאָנאָמי, זיי זאָלן האָבן צו זינגען און צו זאָגן; לֵאָזוּ זיי וויסן דאָס אנדערע מאָל, וואָרוי צו טאנצן אפֿ פרעמדע כאסענעס!... אנדערע האָבן זיך א ביסל אַנגעבלאָזן, בעשאַס זיי זיינען געוואָרן געוואָרן פונ דער מייסע. "איך האָב געהאַרט, — שרייבט איינער צום מעכאבער איבן א בריוול, — אז איר מאכט אפֿ אונדז א ביכל מיטן נאָמען "יאקנעהאַז". איך בין ניט מעסופּעק, אז עס וועט דאָרטן זיין פונ וואָס צו לאַכן. נאָר וואָס דע? אייבן זאך וויל איך פונ אייך בעטן: מיך זאָלט איר ארויסווארפן כּוֹן צעטל... נאָר אנדערע זיינען געווען טאקע וועט אופגעטראָגן אפֿן מעכאבער; זיי האָבן אימ געגעבן אַנצוהערעניש דורכ פארשטעלטע בריוול-לעך אָן כסימעס, זיך גוט געבייזערט אפֿ אימ און אַנגעזאָגט מיטן הארבן וואָרט, אז "בעזעם ער וועט זיך דערוועגן ארויסשטעלן זיי איבן א קאָמעדיע, וועלן זיי אימ דאָס און דאָס"... גאנצ יודישלעך!

הערט צו, ראבויסי! די געמאָרע זאָגט: "אניווי לוי האַיאָ וועלוי ניווראָ — ס'איז קיינ אַנעו גאָר אפֿ דער וועלט נישט געווען; עלע וואָס דען? מאָשע האַיאָ — ס'איז נאָר א מאָשע, א ביישפּיל". ראבויסי! יאקנעהאַז לוי האַיאָ ווע-לוי ניווראָ — ס'איז קיינ יאקנעהאַז גאָר אפֿ דער וועלט נישט געווען, אזוי ווי ס'איז ניטאָ אפֿ דער וועלט קיינ שטאָט, וואָס זאָל הייסן יעהופּעצ, ס'איז נאָר א מאָשע, א פאנטאזיע, אן אויסגעקלערטע מייסע פונ אלעם ביז טאָו. לֵאָזוּ זיך ניט מען די, וואָס האָבן ליב נאָכצוקלערן און אויסצוטאפֿן, וועמען מיינט מען דאָס? און וועמען מיינט יענע? מע מיינט קיינעם ניט! אַי, טאָ-מער אפֿן צענטן פאל וועט זיך געפינען אזעלכער, וואָס, כאַלידעוועכאס, עס וועט זיך אימ אויסווייזן, אז דאָס מיינט מען אימ? באדארף מען בא אימ בעטן הונדערט מאָל מעכילע און דערציילן א מאָשע.

אמאָל איז געקומען צו פֿאַרן א יוד אן אַרעמאן איבן א גרויסער שטאָט אריין, צום ביישפּיל — קיינ יעהופּעצ, זוכן פארנאָסע. ווהיבן שלאָגט זיך אן אַרעכאָן? געוויינלעך, צו די נעגידים. ער גייט פונ אייבן נאָגיד צום אנדערן, נאָר ווהיבן ער קומט — לֵאָזוּ מען אימ ניט אריין. וואָס איז די מייסע? ערשט ער ווערט געוואָרן, אז זיין גאנצער אומגליק איז די צעריסענע קאפּאָטע. וואָס טוט מען? איז זיך מעיאשעו דער יוד און כאפט זיך אריין צו א טאנדעטניק איבן אקלייט, קלייבט זיך אָפֿ און מעסט אָן א שיינע קאפּאָטע, דינגט זיך אויס און רופט זיך אָן צום קרעמער: "ווייסט איר וואָס, מיינ ליבער יוד? איר ווילט דאָך מיסטאמע געלט? זאָלט איר זיך מאטרעכ זיין מיט מיר אפֿ מיינ סטאנציע איבן יענעם און יענעם הויז, אפֿ יענער און יענער גאס". דער יוד מיט דער קאפּאָטע גייט פונ אייבן גאס איבן דער אנדערער, דער טאנדעט-ניק גייט אימ נאָך.

— יונגעראַנ! ביז אנען וועט איר מיך פירן? — טיינעט נעבעך דער קרעמער. — לֵאָזוּ מיך אָפֿ, איך האָב קיינ צייט ניט!

— ווער האלט אייך? גייט אייך געזונטערהייט.

— סטייטש? נו, אונ געלט?

— וואָסער געלט?

— סטייטש? נו, אונ די קאפּאַטע?

— די קאפּאַטע איז א קאפּאַטע.

דער טאנדעטניק האָט דערזענ, אז ס'איז א מיַעסע מיַסע, כאפט ער דעם
יידן אונ וויל אראַפּרייסן פונ אימ די קאפּאַטע.

— איר וועט ניט אוועקגיין? — האָט זיך דער ייד צעשריגן אפ א קאַל. —

אַט רופ איך צו א זשאנדאר.. זשאנדאאאר!!!

דער טאנדעטניק האָט דערהערט דאָס וואָרט „זשאנדאר“, איז אימ פאַר-
כאַ-נישמאַסוי געוואָרן; ער האָט אָפּגעלאָזט דעם יידן אונ האָט אָנגעהויבן
מיט גוטן:

— ווייסט איר וואָס, רעב ייד? איך בין אייך מויכל די קאפּאַטע, אבי

שרייט ניט. וואָס האָט איר צו מיר? בארעכנט נאָר אקוראַט: איך בין א

היגער טאנדעטניק, אונ איר זייט א ווילד-פרעמדער; איר כאפט זיך אריין צו

מיר איב קלייט אונ מעסט אָב א קאפּאַטע, וועלכע ליגט אפ אייך, קיין איינאַ-

רע, אויסגעגאַסן, ווי געוונטשן, לאַמיך האָבן אזא יאָר — טראַגט געזונט,

פארניצט געזונט, אונ א גוטן טאָג מיט דער קאפּאַטע!..

א גוטן טאָג, ליבער לעזער.